

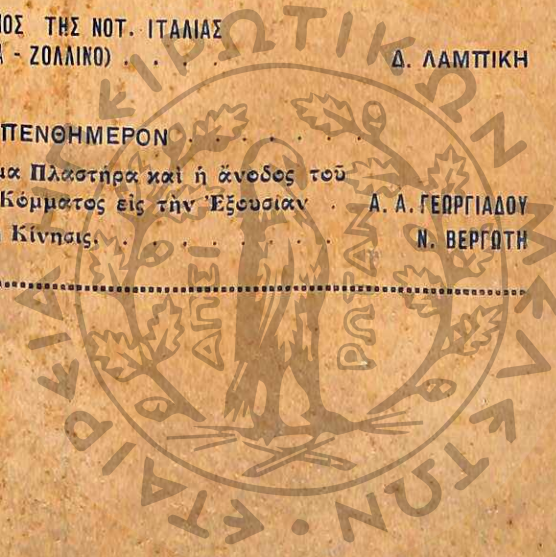
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΟΣ 5

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1933

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ	Γ. Σ. ΜΕΡΚΟΥΡΗ
ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΑΙ	ΣΠ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ : (Β' ΜΕΡΟΣ)	SIDNEY WEBB
ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣ ΝΕΟΥΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥΣ	ΣΤ. Κ. ΠΑΝΟΥ
Η ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	ΑΓΓ. ΤΑΝΑΓΡΑ
Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΨΥΧΟΠΑΘΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ Ν. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ
ΟΙ ΠΕΛΑΣΓΟΙ	Ν. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ
Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΟΤ. ΙΤΑΛΙΑΣ (ΣΤΕΡΝΑΤΙΑ - ΖΟΛΛΙΝΟ)	Δ. ΛΑΜΠΙΚΗ
ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ	
—Το κίνημα Πλαστήρα και η άνοδος του Λαϊκού Κόμματος εις την Έξουσίαν	Α. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ
—Μουσική Κίνησις	Ν. ΒΕΡΓΩΤΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΕΤΟΣ Β'.

ΤΕΥΧΟΣ 5

Ο ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Υπό του κ. Γεωργίου Σ. Μερκούρη

Ἀρχηγού του Ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ Κόμματος ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ πολεμικὸς κάματος ἐξεδηλώθη ὑπὸ ποικίλας μορφάς κρίσεως εἰς τὰς διαφόρους χώρας.

Πρὶν ἢ ὁ ἀνθρωποφθόρος πόλεμος τερματισθῇ, ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Ῥωσίᾳ ἐπεκράτησεν ἐπανάστασις, κοινωνικῆς μορφῆς, ἥτις οὐχὶ μόνον ἀνέτρεψε τὰς εἰδικὰς καὶ γενικὰς συνθήκας τὰς διεπούσας τὴν τότε Μεγάλην τοῦ Βορρᾶ Αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ καὶ ἀντανακλαστικῶς ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς σοδοῦσης πάλης τῶν τάξεων.

Ὁ πόλεμος, παρὰ τὰς ὕμνωδίας τοῦ Ἡσιόδου καὶ τοῦ περιφήμου Γερμανοῦ στρατηγοῦ τοῦ ἱππικοῦ Φὸν Μπερνάρδι τοὺς δογματισμούς, οἱ ὅποιοι τόσον προεκάλεσαν θόρυβον ὥς πρὸς τοὺς ὑπευθύνους τοῦ Μεγάλου Πολέμου, ἀπεδείχθη θεία ὁργὴ, ἐξολοθρεύουσα τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν.

Ἀνθρώπινα ῥάκη οἱ πολεμισταί, ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς ἐστίας των, ἀντιμετώπιζον τὸ στυγνὸν τῆς δυστυχίας φᾶσμα. Τὸ

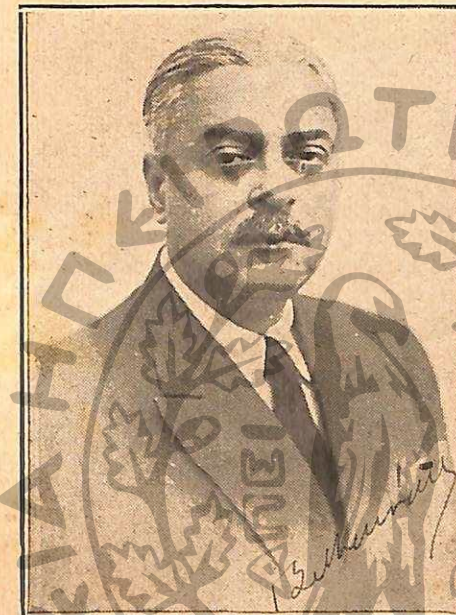
Κράτος ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν τοῦ ὁποίου τόσα ὑπέστησαν οὗτοι, ἵστατο ἀνίκανον νὰ τοὺς προστατεύσῃ.

Μία κρίσις ὀλική, ἰσχυρὰ καὶ σύγκλονιστική, προεκάλει μίαν ἠθικὴν ταιαύτην καὶ εἰς ἕκαστον Κράτος, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας τοῦτο εὗρε-

θη, ἐξεδηλοῦτο ἡ τελευταία κατὰ διάφορον τρόπον.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν κρίσεων τούτων ὑπῆρξεν ἄμεσος ἐπὶ τῶν πολιτικῶν καὶ Πολιτικῶν καθεστώτων, ἀκόμη καὶ τῶν κοινωνικῶν τοιούτων. Ὡς βεῦμα ἀσυγκράτητον οἱ λαοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὰ ἀριστέρα ἐλπίζοντες ν' ἀνεύρουν ἐκεῖ τὴν ἰσότητά των ἀγαθῶν. Ἡ τοιαύτη κίνησις προεκάλεσε διαταραχὰς κυβερνητικὰς συχνὰς καὶ σφοδράς, ἄλλοι δὲ

καὶ ἀνατροπὰς. Συγχρόνως ἐπέτρεψε τὴν ἐπικίνδυνον διάδοσιν τῶν ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν, τῶν μικροβίων τούτων τὰ ὁποῖα εἰς τὰς ἀνθρωπίνας δυστυχίας ἀνευρίσκουν εὐεπίφορον ἔδαφος δράσεως.

Εἰς τὴν νικητρίαν Γαλλίαν ἡ κυβερνητικὴ διαταραχὴ ἠκολούθει τὰς σπασμωδικὰς κινήσεις μαγνητικῆς βελόνης σεισμογράφου.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ ἀστικά κόμματα ἐγνώρισαν ἀπροσδοκίτους ἤττας ἀπὸ τοὺς ἐργατικούς.

Εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Σκανδιναυίαν ὁ Σοσιαλισμὸς ἐπεκράτει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, ὑπὸ τὴν συντηρητικὴν βεδαιώως μορφήν του.

Εἰς ἄλλα Κράτη ἐπεκράτησαν Δικτατορικά καθεστῶτα διαφόρων μορφῶν καὶ διαρκείας. Π. χ. ἐν Πολωνίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι, Σερβίᾳ καὶ εἰς τινὰ τῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Ἰδιαίτεράν μνείαν θὰ κάμωμεν περὶ τῆς Ἰταλίας, δεδομένου ὅτι εἰς τὸ φίλον τοῦτο Κράτος μετὰ πολυκύμαντον μεταπολεμικὸν βίον ἐπεβλήθη ἰδιαζούσης μορφῆς καθεστῶς, ὁ Φασισμὸς.

Παραλλήλως τὸν Κρατικὸν ὀργανισμὸν πρὸς τὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγνωρίζομεν ἀναλογίας τινὰς ἀπολύτου ὁμοιότητος.

Ἡ εἰσβολὴ μικροβίων εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν προκαλεῖ τὴν αὐξοῦσαν ἄμυναν τοῦ ὀργανισμοῦ, ὑπὸ τύπον ἐντόνου ἀντιδράσεως τοῦτο συμβαίνει καὶ διὰ τὰ Κράτη. Ἡ κακοποιὸς δράσις προκαλεῖ τὴν κρατικὴν ἀντίδρασιν ὑφ' οἰονδήποτε τύπον.

Προκειμένου ὅμως περὶ Φασισμοῦ ὁ τύπος τῆς ἀντιδράσεως ὑπῆρξε κοινωνικός, διότι τὸ Κράτος ἤδη εἶχε παραδοθεῖ εἰς τὴν ἀναρχίαν καὶ εἰσῆχθησαν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ τὰ Φασιστικὰ ἀντισώματα τὰ ὁποῖα καὶ ὑπερενίκησαν.

Ἐκ τῶν γεγονότων τούτων μέγα διδάγμα ἠντλήθη διὰ τὸ Κράτος καὶ τὴν Κοινωνίαν.

Ὅτι οἱ μεταπολεμικοὶ κίνδυνοι εἶναι σοβαρωτάτης ἐσωτερικῆς μορφῆς τοιοῦτοι καὶ ὅτι καθίσταται ἐπιβεβλημένος ὁ συνδυασμὸς τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν ἀνατροπῶν, τῆς κοινωνικῆς ὀργάνωσος ἀποτελοῦσης τὴν ἐφεδρείαν τῆς κρατικῆς ἰσχύος.

Ἐκτὸς τοῦ ὡς ἂν διδάγματος καὶ ἄλλα τινὰ σπουδαῖα ἠντλήθησαν ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Φασισμοῦ.

α') Ὅτι τὸ Κράτος δὲν δύναται ἀκινδύ-

νως νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τοὺς ἀγράφους Νόμους τῆς εὐποιᾶς καὶ τῆς ἐλεγχουσίνης τὴν δυστυχίαν τῶν πολιτῶν του, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ ἐξαντλή ὑπὲρ αὐτῶν τὴν πρόνοιάν του, δικαίωματι διεκδικούντων ταύτην.

β') Ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ὁ ἐχθρικός ἀνταγωνισμὸς τῶν τάξεων ἀλλὰ ὅτι ὑπὸ τὴν ἀκοίμητον ἐπίβλεψιν τῶν Νόμων δεόν νὰ ρυθμίζονται αἱ σχέσεις τῶν κατὰ τρόπον ἐμπραγμάτως δίκαιον καὶ

γ') Ὅτι τὸ Κράτος δεόν νὰ ἐντείνῃ τὴν προληπτικότητά του, νὰ διευρύνῃ τὰς ἀντιλήψεις του ἀλλὰ καὶ νὰ θωρακίσῃ ἑαυτὸ ὡς ν' ἀποβῇ ἀπρόσβλητος ἡ κυριαρχία του.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐξ ἄλλου ὁσημέραι ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν τῶν Ἐθνικοσοσιαλιστῶν διαμορφοῦται μία νέα κατάστασις ἡ ἐπίδρασις τῆς ὁποίας θὰ εἶναι σημαντικὴ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς πρόβλημα.

Οἱ Ἕλληνες Ἐθνικοσοσιαλισταὶ ἔχομεν λόγους προσιδιάζοντας ὅπως δημιουργήσωμεν τὸ Κόμμα ἡμῶν.

Βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς κτηθείσης πείρας διὰ τὰ κρατικά καὶ κοινωνικά προβλήματα νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ διαστολὴ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τῆς τοῦ Κράτους. Ἐχομεν πρὸ παντὸς Φασισμοῦ καὶ Χιτλερισμοῦ ἀναγλύφους τὰς ὥρας ὑποθήκας τοῦ μεγίστου τῶν ἀρχαίων ῥητόρων καὶ τὴν Ἱστορίαν μας.

Ὁ Ἕλληνισμὸς ἠνωμένος ψυχικῶς καὶ ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὰ εὐγενῆ ἰδεώδη, ὑποβαλλόμενος δὲ εἰς τὴν κοινωνικὴν πειθαρχίαν ἐμεγαλουργήσιν.....

Τοὺς λόγους τοὺς προκαλέσαντας τὴν δημιουργίαν τοῦ Ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος συνοψίζω εἰς τὰ κατωτέρω.

Ἐνῶ ἡ Χώρα ἡμῶν πάσχει ἐπικινδύνως, ἡ ἐθνικὸς διαίρεσις ἐπεκτείνεται.

Ἡ πολιτικὴ τῆς ἀδιαλλαξίας τὴν ὁποῖαν μετέρχονται τὰ κυριώτερα τῶν πολιτικῶν Κομμάτων ἀνέτρεψε τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτυχηθέντα συμφιλίωτικά ἀποτελέσματα καὶ διετάραξε τὴν ψυχικὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅ-

κραδάντως ὅτι ἄνευ τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀπολύτου ψυχικῆς ἐνότητος, ἡ ἀντιμετώπισις τῶν κρισίμων περιστάσεων ἀποβαίνει δυσχερεστάτη.

Ζητήματα ὑψίστα, ζωτικά, προϋποθέτοντα ἀδιαταράκτους πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας ἔχουσιν ἀνάγκην ταχείας ἐπιλύσεως. Ἀντὶ ταύτης ὅτε μὲν διὰ τῆς ἐμφανίσεως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ἐξωκοινοβουλευτικῶν παραγόντων, ὅτε δὲ διὰ τῆς ἐγωϊστικῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων, ὀξύνεται ἡ κατάστασις καὶ ἡ χώρα συνταράσσεται, ἐντὸς πέντε μηνῶν, ἀπὸ δύο ἐκλογικῶν σάλους. Ταῦτα δὲ λαμβάνουσι χώραν καθ' ὃν χρόνον μία ἐμπαθὴς ὀργάνωσις ἀνατρεπτικῶν στοιχείων ἐκμεταλλεύεται τὰ πάντα, διὰ ν' ἀνατρέψῃ τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστῶς.

Τὰ δύο ταῦτα εἰδικὰ αἷτια ὑπῆρξαν τὰ

δημιουργικὰ τοῦ Ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ Κόμματος.

Τὸ Κόμμα ἡμῶν, κόμμα ἀρχῶν, μὴ βαρυνόμενον ἀπὸ κληρονομίας οἰασθήποτε κατηγορίας, ἀπροκατάληπτον καὶ συγχρονισμένον, ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς πολιτικῆς κονίστρας διεκδικοῦν πρωτίστως ὑπὲρ τοῦ Λαοῦ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀσφάλειάν του.

Τὰ ζωτικά προβλήματα τῆς Χώρας διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ὁποίων ἐν συνόψει ἐπιόντες ὁμιλοῦμεν ἐξετάζονται παρ' ἡμῶν ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν συγχρονισμένων ἀναγκῶν καθυποβαλλομένων εἰς τὰς αἰωνίους καὶ ἀμεταβλήτους ἀρχὰς τὰς στηριζομένας ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως.

Ἐθνικὴ Ἐνότης.

Γαλήνη καὶ πρόοδος.

Κοινωνικὴ πειθαρχία.

Ἰδοὺ τὸ ἐμβλημα τῶν Ἐθνικοσοσιαλιστῶν.

ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΚΡΑΤΑΙ

Ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Δ. Ἀποστολοπούλου

Ἡλεκτρολόγου Μηχανικοῦ ἐν Ἀμερικῇ

Θὰ ἐπιχειρήσω νὰ δώσω μικρὰν περιληψιν τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος καὶ ἐπικαίρου τούτου θέματος, διότι ὁ χώρος δὲν θὰ ἐπέτρεπε νὰ ἐπεκταθῇ τις εἰς πολλὰς λεπτομερείας.

Μία ὁμὰς μηχανικῶν τεχνολόγων καὶ ἐπιστημόνων (scientists) ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Howard Scott συνελθούσα πρὸ δώδεκα ἐτῶν συνέπηξε σύλλογον μὲ σκοπὸν τὴν μελέτην τῆς κοινωνικῆς καὶ οικονομικῆς καταστάσεως τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Διὰ τὴν μελέτην ταύτην, ἡ ὁποία ἤρχισε κατὰ τὸ 1921 καὶ ἐξηκολούθησε καθ' ὃν χρόνον αἱ ἠνωμένοι Πολίται ἐνόμιζον καὶ ἐπίστευον ὅτι ἔπλεον ἐντὸς παντοτεινοῦ πλοῦτος καὶ εὐτυχίας, πολλὰ χρήματα διετέθησαν παρὰ τοῦ συνδέσμου τῶν Ἀρχιτεκτόνων τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐσχάτως ἡ ἐργασία μετεφέρθη εἰς τὸ Πα-

νεπιστήμιον Columbia ὑπὸ τὸ Τμήμα τῆς Μηχανικῆς.

Ἰδοὺ λοιπὸν μερικὰ ἀπὸ τὰ πορίσματα τῆς μελέτης ταύτης.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν μηχανημάτων καὶ χρησὶς αὐτῶν κατώρθωσε νὰ ἐκτοπίσῃ τὸν ἀνθρώπον ὑπὸ τὴν ἐργασίαν του. Κατ' ἀρχὰς ὁ ἐργάτης προσέφερε τὴν ἐνέργειάν του δι' ὀρισμένην ἐργασίαν. Μετὰ ταῦτα τὸ μηχανήμα ἀνέλαβε τὴν βαρεῖαν ἐργασίαν καὶ ἀφήκεν ὀρισμένους ἐργάτας ἐπιβλέποντας τὰ μηχανήματα. Ἡδὴ μηχανήματα ἐγκαθίστανται, τὰ ὁποῖα ἐπιβλέπουσι καὶ αὐτομάτως κανονίζουν τὴν λειτουργίαν τῶν ἄλλων μηχανημάτων. Καὶ οὕτω ὑπάρχει ἐν ὁλόκληρον ἐργαστασίαν τεχνῆς τῆς μετάξης εἰς Long Island, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ μόνον μὲ ἓνα ἄνθρωπον πιέζοντα κουμπιά.

Ο άνθρωπος, λένουν οι Τεχνοκράται, δεν είναι παρά μία μηχανή, μία καλή μηχανή, ή οποία δεν χρειάζεται και πολλήν τροφήν σχετικώς με την εργασίαν την οποίαν δύναται να παράγῃ ὡς ἐργάτης. Ἡ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου υπολογίζουσι ὅτι ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ δέκατον τῆς δυνάμεως ἵππου με βάσιν 8 ὥρας τὴν ἡμέραν. Υπολογίζοντες λοιπὸν 36.000.000 ἐργάτας τῆς Ἀμερικῆς με ὀκτὼ ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ δύναμιν $\frac{1}{10}$ τῆς δυνάμεως ἵππου εὐρίσκουν ὅτι ἡ ὀλικὴ δύναμις των μόλις ἰσοδυναμεῖ με τέσσαρας ἀτμοστροβίλους (turbines) τῶν 300.000 ἵππων ἐκάστου ἐργαζομένου ἐπὶ 24 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον. Δηλαδή ὅλοι οἱ ἐργάται τῆς Ἀμερικῆς μόλις ἰσοδυναμοῦν με ἓν μέγαλον ἐργοστάσιον μιᾶς Ἠλεκτρικῆς Ἑταιρίας. Καὶ οὕτω φθάνουν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξετοπίσθη ἐκ τῆς βιομηχανίας ὡς δύναμις παραγωγῆς.

Πρὸς τὸ παρόν, λένουν οἱ Τεχνοκράται, υπάρχουν 12.000.000 ἀέργων ἐν Ἀμερικῇ. Μετὰ δύο ἔτη θὰ ἔχουν ἀνέλθει εἰς 20.000.000 καὶ τὰ πράγματα θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ χειροτερεύουν ἐκτὸς ἐὰν πράξωμεν ὅτι μᾶς προστάζουν οἱ Τεχνοκράται.

Καθὼς βλέπομεν οἱ Τεχνοκράται εἶναι πραγματικοὶ Τρομοκράται. Ὡς προσέξωμεν λοιπὸν εἰς ἕτι ἄλλο ἔχουν νὰ μᾶς εἴπουν.

Ἀφ' οὗ τὰ προϊόντα προορίζονται διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὄχι διὰ τὰ μηχανήματα διὰτὶ νὰ μὴ ληφθῇ ὡς βάσις τοῦ ὅλου οἰκονομικοῦ οἰκοδομήματος ὁ ἄνθρωπος.

Καὶ ἐξετάζοντες τὸν ἄνθρωπον ὡς μίαν ἀπλὴν μηχανήν, λένουν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται διὰ νὰ ζήσῃ κατὰ μέσον ὅρον περὶ τὸ ἓν ἑκατομύριον θερμίδας (Calories) κατ' ἔτος. (Calorie εἶναι, ὡς γνωστόν, μονὰς θερμότητος. Ὅταν θερμάνωμεν ἓν round ὕδατος καὶ ἡ θερμοκρασία του ὑψωθῇ 1,623 βαθμοὺς Fahrenheit ἔχομεν ἓν Calorie). Ἡ τροφή τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλεται εἰς θερμοκρασίαν τοῦ σώματός του καὶ ἐνέργειαν.

Ἡ μονὰς ἐνεργείας εἶναι τὸ Erg (Ἔργον). Ὅταν βάρος ἐνὸς γραμματίου ὑψωθῇ ἐν ἑκατοστόμετρον ἐντὸς δευτερολέπτου ἔχομεν ἓν Erg.

Αἱ δύο αὗται μονάδες εἶναι πάντοτε αἱ

ἴδιαι. Οὐδέποτε μεταβάλλονται. Διὰτὶ λοιπὸν, διαμφισθητοῦν οἱ Τεχνοκράται, νὰ μὴ γείνη βάσις τοῦ οἰκονομικοῦ μας οἰκοδομήματος μία ἀπ' αὐτάς τὰς μονάδας, τὸ Calorie ἢ τὸ Erg, ἀντὶ τοῦ δολλαρίου τοῦ ὁποῖου, με βάσιν τὸν χρυσόν, ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται τόσο γρήγορα καὶ τόσο συχνά, ὥστε νὰ μὴ γνωρίζωμεν τί ἀκριβῶς ἔχομεν ἢ δὲν ἔχομεν.

Ἐν ζεύγος ὑποδημάτων ἐστοίχιζε 3 δολάρια πρὸ 15 ἐτῶν, 12 δολάρια πρὸ 3 ἐτῶν καὶ 6 δολάρια πρὸς τὸ παρόν. Καὶ ὅμως εἶναι τῆς αὐτῆς ποιότητος ὑποδήματα.

Διὰ τὴν παροῦσαν οἰκονομικὴν ἀνωμαλίαν, πλὴν τῶν ἄλλων, οἱ Τεχνοκράται, φέγουν καὶ τοὺς οἰκονομολόγους καὶ δριμύτατα ἐπιτίθενται κατὰ τῶν τραπεζιτῶν, οἱ ὁποῖοι λένουν με τὴν ἐσφαλμένην βάσιν τῆς οἰκονομολογίας των ὕψωσαν τὰ χρέη τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἰς 218 δισεκατομύρια δολάρια, χρέη τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ πληρωθῶν ποτέ, καὶ ὅμως αὐξάνουν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν με τόκους καὶ ἐπιτόκια καὶ ὡς μεγαθήριον τείνουν νὰ μᾶς καταδροχθίσουν. Καὶ ἐνῷ οἱ τραπεζίται βλέπουν ὅτι τὸ σύστημά των εἶναι σαθρόν, ἐπιμένουν νὰ διευθύνουν τὰς τύχας τοῦ κόσμου καὶ ἐξακολουθοῦν τὴν ἰδίαν των πορείαν. Ὁ τραπεζίτης, λένουν, δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τὴν κοινωνίαν μας. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη ἐκλείψει πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν. Σήμερον ἡ θέσις του εἶναι εἰς τὸ μουσεῖον τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.

Ἡ τιμὴ τῶν προϊόντων κατὰ τὴν γνώμην των, ἐπίσης πρέπει νὰ ἐκλείψῃ. Ἡ τιμὴ ἐνὸς προϊόντος ἀντεπροσώπευεν ὠρισμένην ἐργασίαν τοῦ ἐργάτου. Ἡδὴ με τὰ μηχανήματα ἀντικαταστήσαντα τὸν ἐργάτην, πῶς δυνάμεθα νὰ διατηρήσωμεν τιμὰς προϊόντων; Καὶ οὕτω ἐπιτίθενται καὶ κατὰ τῶν κομμουνιστῶν, οἱ ὁποῖοι, λένουν, θ' ἀποτύχουν διότι διετήρησαν τιμὰς διὰ τὰ προϊόντα των.

Πλοῦτος τῶν ἀνθρώπων, συμφώνως με τοὺς Τεχνοκράτας, δὲν ἔγκειται εἰς τὸ πόσα προϊόντα οὗτοι παράγουν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ πόσα δύνανται νὰ καταναλώσουν. Πλοῦτος εἶναι ἡ μεταβολὴ τῆς ἐνεργείας εἰς διαφόρους χρήσεις πρὸς ὄφελος τοῦ ἀνθρώπου. Πλοῦτος με τὴν σημερινὴν ἀντίληψιν τῶν ἀνθρώπων, ἔγκειται εἰς τὴν εἰς-

πραξίν τῶν χρεῶν ἀπὸ bonds, stocks, ὀποθήκας, γραμματίων πληρωτέα ἅμα τῇ ἐμφανίσει (ὅπως τὸ χάρτινον δολλάριον). Πλοῦτος με τὴν ἀντίληψιν τῶν Τεχνοκρατῶν θὰ ἔγκειται εἰς τὴν ποσότητα τῆς ἐνεργείας τὴν ὁποῖαν ὁ ἄνθρωπος θὰ δύναται νὰ μεταχειρίζεται διὰ τὰς χρήσεις του.

Καὶ οὕτω ὁ ἄνθρωπος με περισσώτερον εἰσόδημα, κατὰ τοὺς Τεχνοκράτας, θὰ θεωρεῖται ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ δύναται νὰ

μεταχειρίζεται περισσώτεραν ἐνέργειαν διὰ τὰς χρήσεις του.

Ὡς βάσις τῶν πάντων θὰ εἶναι ἡ ἐνέργεια. Δὲν μᾶς ἐξηγοῦν ὅμως οἱ Τεχνοκράται πῶς θὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἀξία ἐνὸς καλλιτεχνικοῦ ἔργου Rembrandt ἢ ἡ μουσικὴ τοῦ βιολιστοῦ Kreisler, με βάσιν τὴν μονάδα ἐνεργείας.

Ὡς ἴδωμεν.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

ὑπὸ τοῦ κ. Sidney Webb, Λόρδου Πάσφηλδ

Πρώην Ὑπουργοῦ τῶν Ἀποικιῶν τῆς Ἑργατικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἀγγλίας

Β'

Οἱ Σοβιετικοὶ κομμουνισταὶ ἀποστρέφονται τὴν χρῆσιν οἰωνόηποτε ὄρων ὑπενθυμιζόντων τὴν θεολογίαν, καὶ δέχονται μόνον ὡς διακριτικὴν περίφρασιν τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, τὴν τοῦ Φρουροῦ τῆς Συνειδήσεως τοῦ Ἐθνους. Εἶναι, πράγματι, σχεδὸν αὐτὸ ἀκριβῶς πού ὁ Αὐγουστος Comte προσδιώρισε πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ὡς τὴν πνευματικὴν δύναμιν ἐν τῇ Κράτει, ἡ ὁποία ὑποδεικνύει πάντοτε τί πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὰ μεγάλα ζητήματα, καθὼς καὶ εἰς τὰ μικρά, ἀλλὰ μὴ ἐξασκοῦσα ἡ ἰδία καμμίαν ἄλλην ἐξουσίαν εἰμὴ μόνον τὴν τῆς πειθοῦς.

Εἰς τὸν προσηκτικὸν μελετητὴν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας σήμερον δὲν θὰ μείνῃ οὐδεμία ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν ἰθύνουσαν θέσιν τὴν ὁποῖαν κατέχουν εἰς τὴν κοινωνίαν τὰ μετὰ προσοχῆς περισυλλεγμένα καὶ αὐστηρῶς πειθαρχημένα μέλη τῆς ὁμάδος αὐτῆς, ἡ ὁποία πολὺ ἀστόχως περιγράφεται ὡς πολιτικὸν κόμμα μετὰ τὴν Ἀμερικανικὴν ἢ Δυτικευρωπαϊκὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως. Δὲν ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον τάξιν ἢ πολιτικὸν κόμμα. Ἡ πλειοψηφία αὐτῶν τῶν 2.000.000 μελῶν, τακτικῶν καὶ δοκίμων, εἶναι ἀκόμη ἡμερομίσθιοι χειρώνακτες ἐργάται ἐργοστασίων ἢ ὀρυχείων,

ὅπου σχεδὸν κατὰ κανόνα εἶναι δημοφιλεῖς ἡγέται τοὺς ὁποίους ἐμπιστεύονται καὶ ἀκολουθοῦν οἱ συνάδελφοί των. Οἱ περισσότεροί των υπολοίπων ἀπασχολοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς τοπικῆς ἢ κεντρικῆς διοικήσεως, συμπεριλαμβανομένων τῶν σωματείων καὶ συνεργατικῶν. Διακρινόμενοι μετὰ ἀτομικὰ προσόντα τῆς ἡγετικῆς ἱκανότητος, κρατοῦν σχεδὸν ὅλας τὰς κλείδας τῆς διοικήσεως καὶ τῆς βιομηχανίας. Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὐρίσκωνται ὁ φείλουν τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κεντρικῆς, Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοὺς ἀξιωματούχους τῶν ὀργανώσεων των.

Ἰδοὺ διὰτὶ ὁ «Σύντροφος Στάλιν» ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπλῶς Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, κατέχει θέσιν καὶ ἀσχετὴ ἐπιρροὴν τοιαύτην ὥστε νὰ ἀναγνωρίζεται παγκοσμίως ὡς δικτάτωρ. Τὰ ἀνωτέρω ἐν τούτοις εἶναι ἀληθὴ μόνον ὑπὸ παρηλαγμένην ἐννοίαν. Αἱ διαταγαὶ του δὲν ἀποτελοῦν νόμον διὰ τὰ 160.000.000 τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλ' ὑποχρεοῦν μόνον τὰ 2.000.000 μέλη τῆς ὀργανώσεώς του. Δὲν ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὰ δικαστήρια. Οἱ Ἐπίτροποι τοῦ Λαοῦ

(Υπουργοί) και οι ανώτεροι υπάλληλοι δι-
φείλουν να επιδιώξουν την εκτέλεσιν των,
μόνον όμως πείθοντας τους ενδιαφερομένους.
Ούτε αϊ αποφάσεις του «Συντρόφου Στάλιν»
αποτελούν ιδιόδικας του αυταρχικά διαταγές.
Κατά τας έμπιστευτικάς πληροφορίας, πᾶν
τὸ ἐξερχόμενον τοῦ Κρεμλίνου, ἀποτελεῖ
ἔργον σειρᾶς ἐπιτροπῶν τῶν ὁποίων συνήθως
δὲν προεδρεύει ὁ Στάλιν. Λέγεται ὅτι ἔχει
τὴν ἐξαιρετικὴν δεξιότητα νὰ ἐπηρεάζῃ δι'
ἐρωτήσεων καὶ πειστικῶν παρεμβάσεων τὰ
συμπεράσματα τῶν ἐπιτροπῶν. Ἐχει ὅμως
ἐπίσης τὴν ἀνικανότητα τῆς ἀφομοιώσεως
τῶν ὅσων μανθάνει ἀπὸ τὰς ἐκθέσεις, τόσον
ὅσον ἀφορᾷ τὰ γεγονότα, ὅσον καὶ τὴν κοι-
νὴν γνώμην. Ἐπὶ τῆς συνθέτου ταύτης βᾶ-
σεως στηρίζονται τὰ περιοδικὰ διατάγματα
τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ἐν ὀνόματί του καὶ τὰ
ὁποῖα κάποτε φέρουν καὶ τὴν ὑπογραφήν
τοῦ Προέδρου τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

Θὰ ἡδυνάμεθα ἴσως νὰ συνοψίσωμεν τὸν
Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Σοβιετικῆς
Ἐνώσεως ὑπογραμμίζοντες τὴν ἐπι-
στοσύνην του ἐπὶ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν
εὐρυτέραν συμμετοχὴν ὅλου τοῦ ἐνγλήκου
πληθυσμοῦ εἰς τὰ δημόσια, συμπεριλαμ-
βανομένου καὶ τοῦ ἐπὶ τῇ βᾶσει σχεδίου
ἐλέγχου ὁλοκλήρου τοῦ κοινωνικοῦ πε-
ριβάλλοντος, ἀλλὰ μὲ ἀμέσον λαϊκὴν
ἐκλογὴν μόνον εἰς τὴν βᾶσιν ἐκάστης ἱε-
ραρχίας. Ἡ δύναμις προέρχεται ἐκ τοῦ
λαοῦ, ὡς ἐπέμενε λέγων ὁ Λένιν: «Ὁλη ἡ ἔ-
ξουσία εἰς τὰ Σοβιέτ». Ἀλλ' ἡ ἐξουσία μετα-
δίδάζεται εἰς ἐκάστην ἱεραρχίαν μὲ τὸ κα-
λῶδιον τῆς ἐμμέσου ἐκλογῆς. Εἰς τὴν κο-
ρυφὴν ἐκάστης ἱεραρχίας, ἡ ἐξουσία με-
ταδίδεται εἰς ἀρχὴν ἢ ὁποῖα καθορίζει
πῶς θὰ ἀσκεῖται ὁ ὁμαδικὸς ἐλεγχος μὲ
βλας του τὰς μορφάς. Προφανῶς εἰς τὴν
Σοβιετικὴν Ρωσίαν ἡ ἀρχὴ ἔρχεται ἐκ
τῶν ἄνω, ὅπως γίνεται εἰς τὰς κυβερνή-
σεις πολυπληθῶν κρατῶν. Δυνάμεθα ἴσως
νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις ἐκ-
φράζει σαφέστερον παντὸς ἄλλου ἔθνους
τὸν ἀναγκαίως αὐταρχικὸν χαρακτήρα τοῦ
μεγάλου συγχρόνου Κράτους, ὅσονδήποτε
δημοκρατικὸν καὶ ἂν νομίζεται.

Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν καλῶς
τὴν Σοβιετ. Ἐνωσιν ἂν δὲν λάβωμεν ὑπ'
ὄψιν τὴν ἐξαιρετικὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς προσ-
θέτου μηχανισμοῦ διὰ τὸν ὅποιον προεῖπεν

ὁ Αὐγουστος Κόντ ὅτι θὰ ἐδημιουργεῖτο
εἰς κάθε πολιτισμένην χώραν, δηλαδὴ μιᾶς
διακρινόμενης πνευματικῆς δυνάμεως ἐπι-
φορτισμένης νὰ ἀσκήσῃ συνεχῶς πίεσιν, ἀλλὰ
μόνον διὰ τῆς πειθοῦς, τῆς βασικῆς προ-
θέσεως ἐκάστης κοινωνίας. Ἰσως ὁ Αὐ-
γουστος Κόντ ἂν ἐφρόντιζε νὰ χρησιμο-
ποιήσῃ τὴν γλῶσσαν τῆς δημοκρατικῆς
θεωρίας, θὰ ἔλεγεν ὅτι διὰ μέσου μιᾶς
πνευματικῆς δυνάμεως, ἡδύνατο ἡ κοινο-
νία συνεχῶς νὰ ἐκφράζῃ τὴν γενικὴν τῆς
θέλησιν καὶ συγχρόνως νὰ ἐξασφαλίζῃ
ὅτι τοῦτο θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἐν τῇ προ-
σώπῃ τῶν ἀναποφεύκτων προσωπικῶν καὶ
μερικῶν συμφερόντων.

Ἐν τούτοις, δὲν παρίσταται ἀνάγκη νὰ
ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον ὁ Καταστατικὸς
Χάρτης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπο-
τελεῖ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡμεῖς ὑποδεικνύο-
μεν ὡς δημοκρατικόν. Περισσότερον ἐν-
διαφέρει νὰ ἐξακριβώσωμεν πῶς ἐργάζε-
ται—μέχρι ποίου σημείου παρέχει ἐλεγ-
χον τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος συμ-
φώνως πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ λαοῦ
ὡς συνόλου—μέχρι ποίου σημείου ἡ νομο-
θεσία καὶ διοικήσις ἀπολαμβάνουν τῆς
συνειδητῆς κυρώσεως τοῦ λαοῦ—καὶ κατὰ
πόσον ἡ ἐκ τῶν ἄνω προερχομένη πολι-
τεία προσεγγίζει τὴν ἀρτίαν ἰσότητά ὁ-
λοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπὶ τῆς ὑπερ-
τάτης ταύτης κρίσεως οἱ λαοὶ τῶν ἄλλων
χωρῶν θὰ ἐξακολουθήσουν ἐπὶ μακρὸν δι-
αφέροντες ὅσον ἀφορᾷ τὰς πληροφορίας
τῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πρέπει νὰ λεχθῇ
ἐδῶ εἶναι ὅτι θὰ συναντήσῃ μεγάλην δυ-
σχερίαν ὁποῖος ἀποπειραθῇ νὰ πείσῃ σο-
βιετικὸν πολίτην, ἀνεξαρτήτως ἂν εἶναι ἢ
ὄχι μέλος τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος,
ὅτι τὸ Σύνταγμα τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν,
τῆς Μ. Βρετανίας, τῆς Γαλλίας ἢ Γερμα-
νίας προσεγγίζειν περισσότερον εἰς τὴν ἐ-
ξασφάλισιν τοῦ κοινῶς θεωρουμένου ὡς δη-
μοκρατικοῦ παρὰ τὸ σοβιετικὸν σύνταγμα,
ἀσχέτως τοῦ ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν κοι-
νωνικὴν ἰσότητα ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν
λαϊκῶν ἐπιθυμιῶν ἢ ἀκόμη τὴν γενικὴν
συνειδητὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν κυβερνητι-
κῶν ἐνεργειῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐμφανίζεται ὅλη ἡ
σημασία τῆς διαφορᾶς εἰς τὴν σφαῖραν
τῆς κολλεκτιβικῆς ὀργανώσεως ὅπως ὑπάρ-

χει εἰς τὴν Σοβιετ. Ἐνωσιν ἀφ' ἐνὸς καὶ εἰς
τὰς ἄλλας πολιτισμένας χώρας ἀφ' ἑτέρου.
Ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν εἶναι ἐθνικὴ. Αἱ πλέ-
ψεις τῶν πατέρων τοῦ Συντάγματος τῶν
Ἑνωμ. Πολιτειῶν ἦσαν καὶ σκοποὶ τῆς καθ'
ὅλην του τὴν ζωὴν ἀφιέρωσεως τοῦ Λένιν
διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἴσα δικαιώματα δι'
ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ζωὴν, ἐλευ-
θερίαν καὶ εὐτυχίαν. Ὁ Τζέφερσον εἶχε
τὴν γνώμην ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτὸς θὰ ἐπιτυγ-
χάνετο διὰ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς μοναρ-
χίας καὶ τῶν νομικῶν περιορισμῶν τῆς ἀ-
τομικῆς πρωτοβουλίας καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς
διατηρήσεως τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς
ἀστυνομίας. Οἱ Βρεττανοὶ ῥιζοσπάσται
πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν συνεφώνουν γενικῶς μὲ
τὴν ἀποψιν ταύτην. Αἱ μετέπειτα γενεαὶ
ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἑσυστη-
ματοποίησαν καὶ ἡθικοποίησαν αὐτὸν τὸν
περιορισμὸν τῆς πολιτικῆς εἰς τὸ ἐλάχι-
στον, μέχρις ὅτου κατέστη σύμβολον πί-
στεως τὸ ὅτι «ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἑαυτὸν
καὶ ἡ κοινωνικὴ εἶναι τὸ ἴδιον», ὅτι ἂν
ἐκαστος ἀνθρώπος ἀφίνετο ἐλεύθερος νὰ
ἐπιδιώξῃ τὸ συμφέρον του καθ' ὃν τρόπον
αὐτὸς νομίζει καλύτερον, τὰ συμφέροντα
ὅλων τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐξησφαλίζοντο αὐ-
τομάτως.

Αὐτὰ ὅμως συνέβαινον προτοῦ ἢ βιομη-
χανικῆ ἐπανάστασις μεταβάλλῃ τὰ τρία
τέταρτα τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἀκτήμονας
ἡμερομισθίους καὶ προτοῦ δόσει εἰς μίαν
ἐλαχίστην μειοψηφίαν κεφαλαιοκρατῶν
μίαν οὕτως εἰπεῖν οικονομικὴν δικτατο-
ρίαν, τὴν ὁποῖαν ἀσφαλῶς πρῶτος ὁ Τζέ-
φερσον θὰ κατεδίκασε. Σήμερον εἶναι ἀ-
στεῖον νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι τὸ Σύν-
ταγμα τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν ἢ τῆς Μ.
Βρετανίας ἐξασφαλίζει εἰς ὅλους τοὺς ἀν-
θρώπους ἴσα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ζωῆς,
ἐλευθερίας καὶ εὐτυχίας. Ἡ Σοβιετικὴ
Ρωσία πιστεύει ὅτι ἐνεφάνισε τὸν κό-
σμον μὲ μίαν πρακτικὴν ἐναλλαγὴν ἢ ὁ-
ποῖα προσεγγίζει τὸν σκοπὸν τοῦ Τζέ-
φερσον.

Τὸν παράδοξον τοῦτον ἰσχυρισμὸν θὰ
ἀντιληφθῶμεν καλύτερον ἂν ἀναμνησθῶ-
μεν τὴν φύσιν τοῦ ἐξαναγκασμοῦ καὶ τῆς
βίας κατὰ τῆς ὁποίας ἡ μᾶζα τῶν πολι-
τῶν κάθε μεγάλης βιομηχανικῆς χώρας
ζητεῖ σήμερον νὰ προστατευθῇ. Τί εἶναι

ἐκεῖνο ποὺ καταδικάζει τὴν μεγάλην πλει-
οψηφίαν ὅλων τῶν κατοίκων τῶν μεγάλων
ἔθνων νὰ ζοῦν ἐν πενίᾳ καὶ χρονίᾳ ἀνάγ-
κῃ; Τί κάμνει ἀνεπαρκῆς τὸ ἡμερομισθίον
διὰ μίαν ὑγιεινὴν συντήρησιν τῶν οἰκογε-
νειῶν τῶν ἐργαζομένων; Τί ἀναγκάζει ἐ-
κείνους ποὺ κάμνουν τὴν σκληροτέραν ἐρ-
γασίαν νὰ ζοῦν εἰς ἀνθυγιεινὸν περιβάλλον,
ὑπὸ τὰς μάλλον ἀνθυγιεινὰς συνθήκας, μὲ
ποσοστὸν θανάτου καὶ ἀσθενειῶν τόσον ὑ-
περβολικόν; Τί τοὺς στερεῖ τὴν ἀνάπαυσιν,
τὰ ταξείδια καὶ τὴν μόρφωσιν; Τέλος τί
εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἐκθέτει τοὺς περισσο-
τέρους περιοδικῶς εἰς ἀκουσίαν ἀνεργίαν
καὶ πείναν; Οἱ πάπποι μας θὰ ἀπῆντων
τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα. Οἱ πατέρες
μας ἀπέδιδον ὅλα αὐτὰ τὰ κακά, ἀκόμη
καὶ ὅταν ἐνεφανίζοντο ὡς κοινωνικαὶ
ἀσθένειαι, εἰς τὰς μικρὰς προσόδους τῶν
πτωχῶν.

Ἡ συνείδησις τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσε-
ως, ἐν πλήρῃ ὁμοφωνίᾳ μὲ τὴν σύγχρονον
ἐπιστήμην, ἀποδίδει τὰς κοινωνικὰς αὐ-
τὰς ἀσθενείας μὲ τὴν ἐξ αὐτῶν προκύπου-
σαν οἰκονομικὴν ἀνισότητα, εἰς τὴν φύσιν
τοῦ οἰκονομικοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς τοῦ
ὁποίου γεννῶνται οἱ ἀνθρώποι καὶ ἐν μέ-
σῳ τῶν ὁποίων ἀναποφεύκτως μεγαλύνουν.
Οὔτε ἡ μοναρχία, οὔτε ἡ κρατικὴ ἢ ἐκ-
κλησιαστικὴ δουλεία ἐμποδίζουν τὸ 1)4
τοῦλάχιστον τῶν ἐργατῶν τῶν Ἑνωμ. Πολι-
τειῶν καὶ τῆς Μ. Βρετανίας νὰ ἐπιτύχουν
καὶ εἰς τοὺς καλοὺς καιροὺς ἡμερομισθίον
ἀνταποκρινόμενον εἰς μίαν ὑγιεινὴν συντή-
ρησιν. Δὲν λείπουν αἱ πηγαὶ τῆς πλη-
ρώσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς. Οὔτε ἀ-
κόμη ἡ σκληρότης τῆς κυριαρχούσης τά-
ξεως. Εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ περιβάλλον τὸ
ὁποῖον στερεῖ τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν
τοῦ λαοῦ ὅλων τῶν χωρῶν ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ
τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς εὐ-
τυχίας. Καὶ τὰ ὀξέα σημεῖα καὶ ἡ ἐπώδυ-
νος πίεσις τοῦ περιβάλλοντος προωθοῦνται
ἀπὸ τὴν δίψαν τοῦ κέρδους ἥτις ἐμπεριέχε-
ται εἰς τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν τῶν μέ-
σων παραγωγῆς.

Κατὰ συνέπειαν ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκει ἡ
Σοβ. Ρωσία τὸ ὅποιον ὁ Τζέφερσον οὐδέ-
ποτε ἐσκέφθη καὶ τὰ καπιταλιστικὰ κρά-
τη οὐδέποτε προσεπάθησαν—εἶναι ἡ δια-
μόρφωσις τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ

περιβάλλοντος του λαού εις τρόπον ὥστε νὰ ἐξαφαισθῇ πραγματικῶς εἰς ὅλους ἰσότητος καὶ εὐρεῖα ἑκτασις τῆς ἀτομικότητος. Τοῦτο ἀποτελεῖ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ Γενικοῦ Σχεδίου τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν πυρῆνα πάσης πολιτικῆς. Σημασίαν ἔχει τὸ γεγονός ὅτι ἡ διατύπωσίς του ἀρχίζει κάθε χρόνον μὲ τὴν ξηρὰν στατιστικὴν τοῦ πληθυσμοῦ τοπικῶς καὶ δι' ὅλην τὴν Σοβ. Ἐνωσιν. Τόσοι ἐνῆλικες ὕγιειναι καὶ ἱκανοὶ ἐργάται θὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν παραγωγὴν· τόσα παιδιὰ καὶ νέοι θὰ λάβουν μόρφωσιν καὶ τεχνικὴν κατάρτισιν· τόσοι ἀσθενεῖς θὰ θεραπευθοῦν· τόσοι γέροντες θὰ προστατευθοῦν.

Τὸ ὅλον σχέδιον συντάσσεται ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἐπιπέδου τῆς ζωῆς, ἢ βιομηχανοποιήσεως, ἢ ἡλεκτροποιήσεως, ἢ ἑξακριβωμένης μηχανοποιήσεως τῆς γεωργίας, ἢ ἐπίμονος συστηματοποιήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἢ τολμηρὰ κατανομή παντὸς εἵδους παραγωγῆς διὰ νὰ μειώνωνται αἱ μεταφοραί· ἡ σχετικῶς κολοσσιαία δαπάνη διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, τὰς ἐκδόσεις βιβλίων καὶ ἐφημερίδων, διὰ τὸ δρᾶμα, τὴν ὄπεραν, τὸ μπαλέτο.

Τὸ ἐρώτημα τὸ ὁποῖον θέτει συνήθως ὁ ξένος ἐρευνητὴς εἶναι: «Αὐτὴ ἡ ὑπαγωγὴ τῶν πάντων εἰς σχέδιον, δὲν μειώνει τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν; Ἡ ὀφειλομένη ἀπάντησις εἶναι: «Ἐὐλοκρινῶς ναί, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὀλιγαριθμούς ἰδιοκτητὰς». Οὐδεὶς ἱκανὸς ἄνδρας ἢ γυναῖκα μπορεῖ νὰ ζῇ εἰς τὴν Σοβ. Ἐνωσιν ἐὰν δὲν κάμνῃ τὸ ἀνα-

λογεῖν μερίδιον κοινωνικῆς ἐργασίας, διὰ τῶν χειρῶν ἢ διὰ τοῦ νοῦ, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ἰδιοκτήτης. Οὐδεὶς εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐργασθῇ δι' ἴδιον ἀτομικὸν κέρδος ἐφ' ὅσον πρὸς τοῦτο χρειάζεται μισθωτὴ ἐργασία.

Ἀλλὰ, ἀφ' ἑτέρου, ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς Σοβ. Ἐνώσεως πιστεύει ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἢ ὁποῖα προηγούμενως τὸν ἐστέρει κάθε ἐλευθερίας (ἢ εὐκαιρίας) νὰ ζῇ καλὰ, σήμερον ἔχει διαμορφωθῇ καὶ ἐλέγχεται εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρέχῃ πρὸς πάντας πολὺ περισσότεραν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος καὶ κατοικίας ἢ πρότερον· περισσότερα ἀνάπαισις· συνεχῶς αὐξανόμενον μερίδιον συμμετοχῆς εἰς τὰ παραγόμενα προϊόντα, εὐρεῖα λεωφόρος ἀναπτύξεως καθηκόντων μεγαλυτέρας εὐθύνης· μεγάλα ἐκπαιδευτικὰ εὐκόλῃ διὰ τὰ παιδιὰ καὶ ἐπίσης τοὺς συζύγους· ἐξασφάλισις διὰ τοῦ δικτύου τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ εὐκαιρία δραστηριᾶς συμμετοχῆς, ἀναλόγως τῶν ἱκανοτήτων [ἐνὸς ἐκάστου] εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν.

Τὸ κατὰ πόσον ὁ πολίτης τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου νομίζει ὅτι ὅλα αὐτὰ συμβάλλουν ἢ ὅχι εἰς τὴν θετικὴν αὐξήσιν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας — κατακτωμένης διὰ τοῦ ἐλέγχου καὶ τοῦ σχεδιασμοῦ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος — θὰ ἐξαρτηθῇ ἴσως ἀπὸ τὸ ἐὰν νομίζῃ ὅτι εἰς τὸν κόσμον εἶναι σπουδαιότερον πρᾶγμα ἡ ἐλευθερία τῶν ἰδιοκτητῶν νὰ ἱκανοποιοῦν τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἀπὸ τοῦ νὰ εὐρυνθοῦν αἱ δυνατότητες καὶ ἡ πρωτοβουλία τῶν τεσσάρων πέμπτων ποὺ δὲν εἶναι ἰδιοκτήται.

ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣ ΝΕΟΥΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥΣ

ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Κ. Πάνου

I

Εἶναι ἱστορικῶς ἐξηκριθὲν ὅτι ὁ πόλεμος, πλὴν τῶν ἄλλων πολλῶν καὶ τρομερῶν διὰ τοὺς ἀνθρώπους συνεπειῶν του, ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἀφήνει, παρερχόμενος, ζωηρὰ τὰ ἱχνη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν καὶ χαρακτήρων, διαμορφῶν μίαν συγκεχυμένην καὶ ἀκαθόριστον ψυχολογίαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἄμοιρον σταθερῶν καὶ σφῶν κατευθύνσεων καὶ εὐεπίφορον εἰς διαφοροτάτους σχηματισμοὺς καὶ μορφάς. Ὁ συγκλονισμὸς ὅστις δονεῖ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, παρισταμένων ἐνώπιον μιᾶς ἀνηλεοῦς ὁμαδικῆς ἀνθρωποσφαγῆς, μεταβάλλει τὸν τρόπον τῆς σκέψεώς των καὶ τροποποιεῖ τὴν καθόλου διανοητικὴν καὶ ψυχικὴν αὐτῶν λειτουργίαν.

Συνέπεια τοῦτου, εἶναι ἡ παρατηρουμένη μεταπολεμικῶς παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς ἀμφιταλάντευσις καὶ ἀβεβαιότης εἰς τὴν πορείαν τῶν ἀνθρώπων, εὐρισκομένων ἐν πλήρει συγχύσει ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθητέαν ὁδὸν καὶ συνεχομένων ἀπὸ τὸ ἀκαθόριστον δέος τοῦ τί τέξεται ἡ ἐπιούσα, ματαίως δ' ἀγωνιζομένων νὰ συγκρατηθῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρεισμάτων ἐκείνων ἅτινα ἐκληροδότησεν εἰς αὐτοὺς ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος. Πάντοτε δ' ὁ πόλεμος ὑπῆρξε κακὸς κληροδότης, ἐγκαταλείπων εἰς τοὺς ἀνθρώπους βεβαρυμένα οικονομικὰ καὶ οἰκτρὰ ἐν παντὶ ἀτασθαλίαν.

Καὶ βεβαίως, οὐδεμία ἐποχὴ ὑπῆρξε ποτὲ χωρὶς «ἰδίαν προσωπικότητα», ἀνευ τοῦτ' ἐστίν, διαμορφώσεως ὀρισμένων ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιωμάτων προσδιδόντων ἰδιάζουσαν τιὰ σύστασιν εἰς τὰς ἐν γένει ἐκφάνσεις καὶ ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν κατ' αὐτὴν βιούντων ἀνθρώπων. Ἡ ταύτη ὅμως μορφή μιᾶς ἐποχῆς κατὰ διάφορον ὁλως τρόπον ἐμφανίζεται παρὰ ταῖς

διαφόροις κοινωνίαις καὶ τοῦτο, λόγῳ τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ὑφ' ἃς ἐκάστη τούτων διαβιοῖ, τῶν κληρονομιῶν τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς καθόλου «ἰδιοσυστάσεως» τῶν ἀτόμων. Ἄλλοι λαοὶ καὶ ἄλλαι κοινωνίαι ἀνθρώπων εἶναι οὕτω πως διαπεπλεγμένοι, ὥστε ν' ἀποβαίνουσι καλοὶ δέκται τῶν εἰς ἐκάστην ἐποχὴν ἐπικρατουσῶν τάσεων καὶ ἰδεῶν καὶ νὰ ἐνστερνίζωνται ταύτας λίαν εὐκόλως, μάλιστα δ' εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε πᾶσα αὐτῶν ἡ ζωὴ νὰ ρυθμίζεται καὶ νὰ διέπεται παρ' αὐτῶν.

Τοῦτου ἐνεκεν, παρατηρεῖται εἰς πλείστας τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν τάσις τις πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐκδηλουμένη, ἀποσκορακίσεως τῶν «μέτρων καὶ σταθμῶν» ἅτινα ἐδέσποζον ἐν τῇ παρελθούσῃ αὐτῶν σταδιοδρομίᾳ καί, οἶονε, προσπάθεια ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῶν παραδεδομένων τοῦ παρελθόντος, κρινομένων ὡς ὁλως ἀνεπιτηδεῖων νὰ ἱκανοποιήσωσι τὰς ἀναζητήσεις τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων, ἀγωνιζομένων προσπαθόντων νὰ δημιουργήσωσιν ἐκ τῶν «παρόντων δεδομένων» τὸν τρόπον μιᾶς νέας ζωῆς συντονισμένης ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ ρυθμοῦ τῆς διαχύτου μεταπολεμικῆς ἀνησυχίας.

Παριστάμεθα οὕτω μάρτυρες μιᾶς, οὕτως εἰπεῖν, «κοσμογονίας», συντελουμένης βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον καὶ ἐπεκτεινούσης τὸν κύκλον αὐτῆς πρὸς ἅπαντα συλλήβδην τὰ κληροδοτήματα τοῦ παρελθόντος, ἰδιαίτατα δὲ τὰ καλλιτεχνικὰ καὶ πνευματικὰ, διὰ τὰ ὁποῖα εἰργάσθησαν ἀνευδρότως γενεαὶ γενεῶν, ἀντιπαλαίσασαι ἐπιτυχῶς διὰ τὴν ἐπικράτησιν των μὲ τὸν διαρρέυσαντα χρόνον καί, οὐχὶ σπανίως ἐν μέσῳ ἀπροσφορωτάτων ἐποχῶν καὶ περιστάσεων.

Καὶ ναὶ μὲν, ἐπιστημονικῇ ἀλήθειᾳ εἶναι, ὅτι αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων αἰ-

σθάνονται κατά χρονικά διαστήματα την ανάγκην της ανανεώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ των διὰ τῆς εἰσδοχῆς νέων στοιχείων, καταλλήλων νὰ προσδώσωσιν εἰς αὐτάς τὴν δυνατότητα τῆς προσαρμογῆς πρὸς τὰς διαμορφουμένας ἐκ τῶν πραγμάτων συνθήκας ἀλλ' οὐχ' ἦτον, ἀναμφισβήτητον ἐπίσης εἶναι, ὅτι τοῦτο σπανίως συντελεῖται ἐσκεμμένως καὶ μὲ ὅσον ἐνεστί αὐστηροτέραν ἐπιλογὴν τῶν προσκτωμένων νέων στοιχείων, ὄντων, συνηθέστατα, τελειῶς ἀπροσφόρων πρὸς τε τὰς εἰδικὰς ἐκάστης κοινωνίας συνθήκας καὶ τὴν νοσηρότητά των ἀτόμων. Μνηστέον δ' ὅτι ἐν πολλοῖς, ταῦτα κακῶν πρόξενοι γίνονται μᾶλλον ἢ καλῶν.

Εἶναι βιολογικὸς θεμελιώδης νόμος ἡ Ἐξέλιξις ἣτις, ἔστω καὶ ἐπερχομένη ἐνίοτε βραδέως καὶ ἀνεπαίσθητως, συντελεῖ λυσιτελῶς εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν κοινωνικῶν ὀργανισμῶν ἀπὸ τῶν ἐφθαρμένων ἐκείνων στοιχείων ἅτινα διακωλύουσι τὴν πρὸς τὰς λεωφόρους τοῦ μέλλοντος πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ «ἐκκαθάρισις», συντελεῖται οὕτω μεθοδικῶς, ἄνευ «παρὰ κινδυνευμένων προωθήσεων» καὶ συμφῶνως πρὸς τὸ ἐν τῇ φύσει κρατοῦν ἄξιωμα καθ' ὃ αὕτη δὲν διαπράττει ἄλλα κατὰ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τῆς πρὸς τὰς νέας μορφάς.

II

Δυνάμεθα νὰ ἐξαγγέλλωμεν τρίς τῆς ἡμέρας, *urbi et orbi*, ὅτι τὰ «νέα ρεύματα» δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρέλθωσιν ἀφ' ἡμῶν, χωρὶς νὰ μᾶς μεταδώσωσι τὰ στοιχεῖα μιᾶς ἀναμορφωτικῆς καὶ τροποποιητικῆς τάσεως, πρὸς ἣν μοιραίως πᾶσαι αἱ κοινωνίαι κατ' ἀδῆρτον ἀνάγκην φέρονται. Δυνάμεθα, ὅμως, παραλλήλως νὰ διακηρύξωμεν, χωρὶς τὸν φόβον νὰ διαψευσθῶμεν ὀδυνηρῶς ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι γνωρίζομεν ἐπακριβῶς τι νὰ προσλάβωμεν ἐκ τῶν παρούσας ὀργανισμῶν ἡμῶν πρὸς θεραπείαν μέσων, ὥστε ἀσφαλέστερον καὶ λυσιτελέστερον ν' ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς ὡς κοινωνικοῦ συνόλου ποικίλας ἐπιδιώξεις μας ;

Οὐδὲν τοῦτου ἦτον, ποῖα θὰ ἦσαν τὰ ἀπρόσβλητα ἐκεῖνα «κριτήρια» ἅτινα θὰ προσδιώριζον εἰς ἡμᾶς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀπορρίψεως τῶν ἐφθαρμένων στοιχείων, ἐφ' ὅσον, τὸ γε νῦν ἔχον, οὐδαμῶς δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἡμῖν τοιαῦτα «κριτήρια», ἀφ' οὗ ἐπιπολάζομεν ἄξιοι θρηνητῶς ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν γεγονότων, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς γενεσιουργοὺς τούτων αἰτίας, ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ὁποίων καὶ μόνῃ θὰ ἐπιτευχθῇ, εὐκταίως καὶ ὁμαλῶς, ἡ προσδευτική ἀνέλιξις τοῦ κοινωνικοῦ μας ὀργανισμοῦ.

Ἀντλοῦσιν εἰς πῖθον Δαναῖδων οἱ μὲ τὰ κοινωνιολογικὰ ἐνασχολούμενοι, ἐφ' ὅσον ἀπὸ καθέδρας καὶ δογματικῶς χαρακτηρίζουσιν ὡς «σεσηπότα καὶ ἀπορριπτέα» ἐκεῖνα ἅτινα ὑπῆρξαν οἱ ἀκρογωνιαῖοι λίθοι τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μας οἰκοδομήματος, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθημεν ἀσφαλῶς ἵνα δημιουργήσωμεν ὅ,τι λαμπρὸν ἐν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ἐδημιουργήσαμεν, χωρὶς ποτὲ νὰ αἰσθανθῶμεν, ἐν μέσῳ τόσων ἀντιξοότητων καὶ ἀδοκίμων συμφορῶν καὶ κρίσεων καὶ στενοχωριῶν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀντικατάστασώς των, ὅπως δὲ τοῦναντίον, ἐξ αὐτῶν τῶν στοιχείων τῶν κοσμοῦντων τὴν μετώπην τῆς τρισχιλιετοῦς ἱστορίας μας, ἡρῶσθημεν πάντοτε τὰς δυνάμεις ἐκείνας μετὰ τὰς ὁποίας ἡγωνίσθημεν σθεναρῶς τὸν σκληρὸν τῆς ἐπικρατήσεως ἀγῶνα εἰς τὸν στίβον τῶν τραχέων φυλετικῶν μας συγκρούσεων.

Ἀνελθόντες εἰς τὸν προστυχόντα τρίποδα τῆς εὐκόλου ἀρνήσεως τῶν πάντων, ἐμεγαλοστόμησαν πλειστάκις οἱ προφῆται τῶν ἀδοκιμάστων καταστάσεων, ὅτι ἀπετελματώθημεν εἰς παχὺ τέλμα προλήψεων καὶ δεισιδαιμονίων, ὅτι τὸ πᾶν καταρρέει οἰκτρῶς, ὅτι εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς χαίλουν δυσίατοι πληγαί, ὅτι ἔθεσαν αὐτοὶ τὴν χεῖρα καὶ ἐπέισθημεν ἀπολύτως καὶ ὅτι... καιρὸς εἶναι νὰ ὀψωνίσωμεν μερικὰς θεωρίας τῆς ἀθλίας ὥρας ἵνα εὐρωμεν τὸ ἐνδεδεγμένον φάρμακον : *In extremis maladiis extrema remedia*. Προσθέτομεν ὅμως, ἡμεῖς : *In extremis maladiis extrema prudentia...*

Θὰ ἤμεθα, ἀληθῶς, πρωτότυποι καί... ἄνευ προηγουμένου ἱατροῦ, ἂν συνεβουλεύαμεν ἀσθενῇ τινι νὰ ἀποβάλῃ τὸν στέμαχον, ἵνα τῇ προσαρτήσωμεν νέον, τὴν καρδίαν, ἵνα αὐθαρρῇ τὴν ἀντικαταστήσωμεν, τοὺς πνεύμονας ἵνα συρράψωμεν ἐτέρους τοιοῦτους, ἀντὶ νὰ καταπονήσω-

μεν τὸν ἐγκέφαλον εἰς τὴν ἐπακριβῆ διάγνωσιν τῆς νόσου καὶ νὰ συστήσωμεν τὰ ἀναγκαῖα φάρμακα διὰ τὴν θεραπείαν.

Συνιστᾶται ἔσθ' ὅτε καὶ ἡ ἐκκοπὴ ἐν γαγγραινώδει καταστάσει, ἀλλ' εὐτυχῶς, αἱ χεῖρες τοῦ ἀσθενοῦς εἰργάσθησαν ῥωμαλέως ἄχρι τοῦδε καὶ ἂν προσκαίρως κατεβλήθησαν ἐξ ὑπερκοπώσεως, θὰ δυνάμωσι βαθμιαίως, οἱ δὲ πόδες ἐδάδεσαν στερεῶς χιλιετηρίδας ὁδούς, μηδέποτε ἀποκαμόντες, διατηροῦσι δ' εἰσέτι ἀφίζοντας ἐξ ἀλκίμου σφρίγγους τοὺς ὑπερεντεταμένους μυῶνας.

III

Ζῶμεν εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν θολίας καὶ συγχύσεως ἰδεῶν καὶ συστημάτων, σκιαμαχοῦμεν ἀνάως πρὸς ἀοράτους ἐχθροὺς ἐπαπειλοῦντας τὴν ὑπόστασιν τῆς κοινωνίας μας, καταναλίσκομεν πνεῦμα ἄφρονον διὰ νὰ ψέξωμεν τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ νὰ κρύψωμεν εἰς τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸ κέλυφος, προβάλλομεν ὠπλισμένοι ὡς ἀστακοὶ μὲ ἀπαστράπτουσιν πανοπλίαν ἐπὶ τοῦ οἰκτροῦ ἀχαμνόντος ὑψηπετῶν διανοητικῶν νεφελοκοκκυγιῶν, διὰ νὰ ἴδωμεν τὸ ἀρήϊον μένος μας ἐξανεμιζόμενον πρὸ τῆς ἀνυπαρξίας οἰουδήποτε ἀντιπάλου. Διότι ἐν τοῖς πράγμασιν αὐτὸ συμβαίνει. Δὲν ἔχομεν εἰσέτι ἐπισημάνει τὴν θέσιν τοῦ ἐχθροῦ. Γενναῖοι πολεμισταί, ἀμοιροῦμεν ἐν τούτοις στρατηγικῶν γνώσεων, ἐνασμενίζόμενοι, ὡς οἱ περίφημοι ἐκεῖνοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Λουδοβίκου 14ου, ὅτι διεξάγομεν «*la guerre en dentelle*». Δυστυχῶς ὅμως ὁ πόλεμος οὗτος, εἶναι προωρισμένος νὰ μᾶς καταπονήσῃ μόνον φρικτῶς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἐλλοχεύοντος ἐχθροῦ. Ἀρκοῦμεθα νὰ λαμβάνωμεν ἀνὰ χεῖρας τὸν τηλεθόαν καὶ νὰ κραυγάζωμεν εἰς τὰ πέρατα ὅτι «εἴμεθα συγχρονισμένοι» ὅτι πιστεύομεν εἰς κάθε νέον ὅτι τὰ ἰδανικά τῆς φυλῆς μας ξεθώριασαν καὶ τρέχουν ἢ νερομπογιές τους» καὶ πρέπει ἀμελητῇ νὰ λάβωμεν τὸν χρωστήρα ἵνα ζωγραφίσωμεν νέαν, ἀλλὰ καί, εὐκαιρίας δοθείσης, καλὸς εἶναι καὶ ὁ κ. Μαρινέτι, οὐρανοκατέβας τῇ ὄντι, διὰ νὰ μᾶς... ἐμφυσῇ ὀλίγην ζωὴν μετὰ τὴν ἱλιγγιώδη ἀνάτασιν τῆς φαντασίας του εἰς ὕψος 20.000 μέτρων ὁπότεν, χάρις ἰδέσθαι ! θὰ ἐπέλθῃ ἡ πανάκεια τῆς κατα-

τροχούσης ἡμᾶς ἀθλιότητος καὶ κακοδαιμονίας....

Ὅποια μοῖρα ἐπεφυλάσσετο εἰς τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας νὰ ἀπωλέσωσι τὸ αἰσθημα τῆς «ἐλλόγου κρίσεως» τῆς νηφαλίου ἐπισκοπήσεως τῆς καταστάσεως, τῆς σφύροντος καὶ ψυχραίου ἀναμετρήσεως τῶν εὐθυνῶν ἀπέναντι μιᾶς πολυτίμου παρκαταθήκης, ἀκριβῶς τὴν κρισιμωτέραν ὥραν τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ὑποστάσεως, δταν, προσθέτως, ἔχουσι πρόχειρα τὰ ὅπλα πλησίον καὶ τὸ κάλλος τοῦ ἐνδόξου Παρθενῶνος πρόθυμον συμπαραστάτην των....

Ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη συνιστᾷ μετὰγγισιν αἵματος μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ὅταν πλέον ὁ ἀσθενὴς φέρεται πρὸς τὸ μοιραῖον τέλος. Εἶναι τοῦτο ἐνίοτε σωστικόν, συνήθως ὅμως μέτρον ἐσχάτης ἐλπίδος. Ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ὅτι κατ' ἀντιστοιχίαν τὸ σῶμα τῆς συγχρόνου κοινωνίας μας νοσεῖ τόσον σοβαρῶς, ὥστε νὰ παρίσταται ἀνάγκη μεταγγίσεως εἰς αὐτὸ ὀθνείων ἰδεῶν καὶ συστημάτων, αὐτῶς ἄλλαχού ἐφαρμοσθέντων ; Ἄν νοσῇ, ὑπόπτος ὁ μέγας ζῆλος τῶν μὲν νὰ ἀπελπίσωσι τοὺς περιστοιχοῦντας συγγενεῖς, ἐμφανίζοντες τὴν κατάστασιν ὡς ἀνεπαρόχθοντον· ἐπίμεπτος καὶ ἄξιος καλλιτέρας τύχης ὁ ζῆλος τῶν δὲ — τῶν προσκειμένων τῇ οἰκογενεῖᾳ δοκτόρων — νὰ παραστήσωσι μὲν τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς κακὴν, νὰ συστήσωσι δ' εἰς αὐτὸν συνταγὰς ἰδικῆς τῶν ἐπινοήσεως ἢ τῆς τοιαύτης τοῦ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀγυρτεύοντος φίλου των.

Ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν δεδοκιμασμένον ἱατρὸν τῆς οἰκογενείας τὸν «πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον», ἀλλὰ πάντοτε ἀνθηρὸν τὴν σκέψιν καὶ πλούσιον τὴν πεῖραν, τὸν Νοῦν, τὸν ἀσχίαστον ἀπὸ νεφέλας Νοῦν, ὃν μᾶς ἐκληροδότησαν εἰς Ἀριστοτέλῃ, εἰς Σωκράτῃ, εἰς Πλάτῳ. Εἶναι τόσον πλησίον οἱ καλοὶ πρόγονοι καὶ ὡς ἄφρονα πρόβατα ἐφέρθημεν τόσον μακρὰν των !... Ὁ χρόνος ὑπῆρξεν εἰς «ἐνδιάμεσος σταθμός», μία λυδία λίθος τῆς ὁρθότητος τῶν διδασκαλιῶν των. Καταστάσεις μετεβλήθησαν ἄρδην, κόσμοι ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ προσώπου γῆς, πολιτισμοὶ ἀνῆλθον εἰς κολοφῶνα δόξης καὶ κατεποντίσθησαν ἔπειτα εἰς τὴν ἀβυσσὸν τῶν αἰώνων, ἐξα-

φανισθέντες. Πλήν όμως, της ιστορίας αι δέλτοι διατηρούσιν εισέτι και θα διατηρησώσιν ἐπ' ἀπειρον ἀνεξιτήτως τὰς «ὑποθήκας» ἐκείνων, οἵτινες, κατὰ τὸν Ὀλύμπιον Γκαίτε «ἐψάυσαν τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατεβίβασαν ἐκεῖθεν τὸ πῦρ ὡς αἰώνιον κληρονομίαν διὰ τοὺς ἀνθρώπους».

VI

Ὅταν εἰς λαὸς καταστῇ ἐπιλήσμων τῆς ιστορίας του καὶ ἀπιστήσῃ εἰς ὅ,τι ἐγαλούχησεν αὐτὸν καὶ ἀνέδειξε καὶ προήγαγε Ἰδεώδες, Ἀρχήν, Λόγον, Ἀξίωμα, Σοφίαν, ὁ λαὸς οὗτος, κατὰ τὸν Fichte, εἶναι αὐτοδικαίως ἀνάξιος νὰ ζῇ, αὐτοκτονεῖ μόνος του ἐν τῇ παραισθήσει ὅτι βαίνει ἐπὶ τὰ βελτίω καὶ ναρκούται εἰς τὴν ἡδεῖαν χάυνωσιν ἣτις ἀπεργάζεται οἰκτρόν, θάττον ἢ βράδιον, τὸν θάνατον.

Στρέψωμεν πρὸς τὰς πηγὰς. Ἰδοὺ τὸ μόνον ἀληθὲς βῆμα προσδοῦ. Πάσχομεν ἀπὸ ἑλλειψιν αὐτοκυριαρχίας καὶ δημιουργικῆς αὐτενεργείας. Ἐσθῆσθησαν ἐπιφανειακῶς τὰ ζώπυρα τῆς ζωῆς μας διότι οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ τὰ υποδαυλίῃ. Κάτωθεν, όμως, τῆς τέφρας διαλάμπει ἀμυδρά τις φλόξ. Ἀς τὴν ἀναρρίπισωμεν ἄνευ ἀναβολῆς. Ἐχομεν ἀφθονα τὰ στοιχεῖα μιᾶς νέας ζωῆς, ὁ ὀργανισμὸς μας κέκτεται «λανθάνουσιν ὑγείαν». Ἀς φροντίσωμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀπαντες θὰ τὴν συναισθανθῶμεν πάλλουσιν εἰς τὰς φλέδας μας.

Ἐστρέψαμεν χαμαιζήλως θλῆν μας τὴν φροντίδα, ἀηδῶς πιθηκίζοντες, ἔξω τῶν ὁρίων τῆς μικρᾶς γεωμετρικῆς ἀλλὰ μεγάλῃς ἱστορικῆς γενετέρας μας. Ἐχομεν νῦν τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀφροσύνης μας.

Ἐδημιουργήσαμεν ἓνα πολιτισμὸν τὸν Νέον Ἑλληνικόν. Τὸν ἐδημιουργήσαμεν δάνειον καὶ τὸν ἐπληρώσαμεν μὲ πλησμονὴν ἀλλοτριῶν χαρακτηριστικῶν, καθ' ἣν στιγμὴν εἰχομεν πλουσίως τὰ ὕλικά νὰ τὸν κατασκευάσωμεν ἔξ ὁλοκλήρου ἰδικόν μας, πλήρως ἰαντιπροσωπευτικὸν τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτήρων μας ὡς Φυλῆς, προερχόμενον ἀπὸ τὰ βῆθη τῶν σπλάχνων μας καὶ διὰ τοῦτο γνήσιον καὶ ἀπρόσβλητον, ἱκανὸν ν' ἀνταποκριθῇ πρὸς τοὺς πόθους θλῶν ἡμῶν, νὰ προστατεύσῃ ὑπὸ τὴν ἰσχυράν του αἰγίδα τὰ τέκνα τῆς μητρὸς Ἑλ-

λάδος. Ἡ πρώτη σοβαρὰ δυσχέρειά μας ὡς ἔθνους, ἡ πρώτη ἀτυχία, ἀπέδειξε τὴν κενότητά του. Καταπίπτει παταγωδῶς τὸ ἐξωτερικὸν ψευδὲς πλαίσιον, κατασυντρίβεται τὸ «ἀπομιμητικὸν ψιμῦθιόν του». Οἱ καλοθεληταὶ του, ἐξέρχονται εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ κραυγάζουν στεντορείως: «Αἱ ἠθικαὶ σας ἀρχαί, τὰ ἰδανικά, τὰ ἀξιώματα, ὁ Λόγος, ἐχρεωκόπησαν! Ἰδετε! Ἐμπρὸς νὰ κατασκευάσωμεν ἄλλα!.....».

Εἴπομεν ἐν ἀρχῇ, ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι γεννήτωρ κακῶν, κληροδοτεῖ πληγὰς δυσσεπυλῶτους. Ἐχομεν, προφανῶς, μίαν παγκόσμιον κρίσιν σοβαράν. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκφύγωμεν τοῦ τρομεροῦ της κλοιοῦ. Ὑποφέρομεν καὶ ἡμεῖς δεινῶς, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ἀποτίοντες φόρον εὐτελείας εἰς τὸν ἀπηγῇ θεὸν τῆς Φρίκης καὶ τοῦ Ὀλέθρου. Ὑποφέρομεν ὅμως διττῶς: οἰκονομικῶς καὶ ἠθικῶς. Ἰσχυρότερον, ἴσως, ἀπὸ ἑλλειψιν ἠθικῶν ἐρεισμάτων, ἀπὸ πνευματικὴν στεριότητα, ἀπὸ ψυχικὴν ἀλχημρότητα. Ἰδοὺ αἱ γενεσιουργοὶ αἰτίαι τῆς κακοδαίμονιάς μας καὶ τῆς ἀλλόφρονος ἀναζητήσεως ἀλλαγῆς τῶν μέσων τῆς σωτηρίας μας. Πρεσβύοτες καὶ ἀψίκοροι ἐχάσαμεν τελείως τὴν αἴσθησιν τῆς πραγματικότητος, ἐκλαβόντες ὡς τοιαύτην ἐκείνην ἣν ἡ νοσηρότης μας διέπλασεν. Ἐπείσαμεν ἐπιπολαίως ἑαυτοὺς ὅτι τὰ «ἀποθεματικά» μας ἐξηντλήθησαν καὶ ἐσπεύσαμεν νὰ ἐγγράψωμεν πρώτην ὑποθήκην... εἰς τὴν οἰκείαν τοῦ γείτονος. Ἡ λαθραία πράξις μας μᾶς ἀπεξένωσεν ἀλλήλων. Ἀρχίσαμεν νὰ υποβλέπωμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ἐπράτταμεν αὐτοσούλως καὶ ἐν κρυπτῷ καὶ παρασούλως, ἕως οὗ, μίαν ἄγονον ἡμέραν, ἐξωνήσαμεν τὴν ψυχὴν μας εἰς τὸν Διάβολον, ὑπὸ μορφὴν θεοῦ ἀπὸ μηχανῆς, ὁμνύοντες ἐπὶ τῆς πυρᾶς ὅτι γνωρίζει αὐτὸς τὸν κεκρυμμένον θυσσαυρόν, ὃν ἡ φιλοχρηματία τῶν πατέρων μας εἶχε περιτέχως ἀποκρύψει... Καὶ μᾶς ἔκαμε τὴν παταγώδη ἀποκάλυψιν: ἄθλια τίνα ὀξειδωμένα κέρματα, δυνάμενα ἀλχημιστικῶς νὰ παραστήσωσι τὸν χρυσόν, ἐπέπρωτο νὰ ἐγγυηθῶσι τὴν εὐτυχίαν τῶν μωρῶν! Ἀφρονες ἐπιστεύσαμεν εἰς αὐτὰ καὶ ὅταν τὰ ἐθέσαμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κοινῆς χρήσεως, διέγνομεν ἑξαλλοὶ τὴν πλαστότητά των. Ἐσυρρεύσαμεν κατὰ στίφη τότε

πρὸ τῆς εισόδου τῆς πατρώας οἰκίας καὶ λαβόντες τὸν λίθον τοῦ ἀναθέματος ἐθραύσαμεν ὅ,τι ἡδυνήθημεν. Ἐξεδικήθημεν οὕτω λαμπρῶς. Καὶ εἶτα, ἀπῆλθομεν ἱκανοποιημένοι ὅτι ἐπράξαμεν τὸ καθήκον μας, βρυαλγοῦντες διὰ τὴν «ἄθλιαν κληρονομίαν».

Ἐπιστεύσαμεν ἀδασανίστως εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ «ἐνεργητικοῦ μας» καὶ εὐρέθημεν ἀνεργάτιστοι εἰς τὸν σάλον τῶν γεγονότων.

Ὑπάρχουσιν, ὅθεν, ἀναμφηρίστως «κοιτῆρια» διὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο περιαγωγῆς μας. Εἶναι ταῦτα ἡ ἐξακολουθητικὴ προσήλωσις μας εἰς τὴν ἐγκόλπωσιν μεθόδων σωτηρίας προερχομένων ἔξω τοῦ οἴκου μας καὶ ἡ ἐπισκότισις τῆς διανοίας μας ἀπὸ ἀλλοεθνή κηρύγματα, ὧν ἡ οὐσία εἶναι «ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου» διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς, βαρυνόμενους καταθλιπτικῶς—εὐτυχῶς δέ—, ἀπὸ ἓνα μέγα παρελθόν καὶ ἐν μέγα παρόν. Ἀς ἐγκύψωμεν προσεκτικῶς διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τί τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ δι' ἡμᾶς καταλλήλως χειραγωγούμενον. Ἀσφαλῶς πολλὰ καὶ μεγάλα ἀλλ' ὑπὸ ὀρισμένης αὐστηρᾶς προϋποθέσεις: Ν' ἀπαλλάξωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τὸν παθολογικὸν ἐγωϊσμὸν ὅστις μᾶς χαρακτηρίζει ὡς ἄτομα· ν' αὐτοκυριαρχήσωμεν τὰς ὑπερβολικὰς ἀξιώσεις μας διὰ τὴν ζωὴν· νὰ προσβλέπωμεν εἰς ἑκαστὸς ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἔργων του καὶ τῆς δράσεώς του εἰς ἓνα ἀντικειμενικὸν σκοπόν, συνιστάμενον εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἀνωτάτου δυνατοῦ ποσοῦ ἀποδοτικότητος καὶ ἐνεργείας διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ὑπὸ τῶν ἰδίων δυνάμεων παρεχομένων

δυνατοτήτων, πάντοτε δ' ἐν ὄψει τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν συμφερόντων τῆς ὁλότητος καὶ μὲ τὴν συνειδήσιν καὶ τὴν καρδίαν ἐμπλέουσιν ἀπὸ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐπιτελοῦμεν ἔργον κοινῆς σωτηρίας καὶ προαγωγῆς. Ν' ἀντλήσωμεν θλας τὰς ἐνυπαρχούσας εἰς ἑαυτοὺς ἠθικὰς δυνάμεις ἵνα τὰς ἀναλώσωμεν «ἐπὶ κοινῷ ἀγαθῷ» καὶ νὰ πιστεύσωμεν πρὸ παντός, ὅτι ὁ κρῖκος συνεχείας τῆς εὐκλεοῦς ἐποχῆς τῶν μεγίστων ἔργων καὶ τῶν μεγίστων ἠθικῶν πράξεων δὲν ἀπώλεσεν οὐδένα συνεκτικὸν δεσμόν μὲ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, καίτοι βαρεῖς ἐπέπεσαν κατ' αὐτοῦ οἱ πελέκεις τῶν ὀλετήρων καὶ τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῶν. Νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ εἴμεθα οἱ ἐνδεδεγμένοι νὰ δημιουργήσωμεν τὰς εὐκαταίας ἐκείνας συνθήκας, αἵτινες θὰ μᾶς προσπορίσωσι τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν τῶν κινήσεων διὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς τελειωτικῆς μας προσπάθειας πρὸς τὸν ὁλοκληρωτικὸν λυτρωμόν.

Εἶναι κλῆρος βαρὺς, ἀλλ' εἰς τοὺς προνομιούχους ἀνθρώπους πίπτουσι πάντοτε οἱ τοιοῦτοι κλῆροι. Κληρονομήσαντες ἕναν ὑπερφυῆ πολιτισμὸν, κλείσαντα τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος μας, εὐστόμως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν εἴμεθα ἀνάξιοι τοῦ τίτλου τούτου.

Λάμπουσι γλαυκοὶ οἱ οὐρανοὶ τῆς πατρίδος μας, θάλλει πλουσίως ἡ ἐλαία, βλαστάνει γραφικῶς ἡ ἄμπελος καὶ κελαρύζει ἐκεῖ που εἰσέτι ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφὴ σκιά τῆς «ἱερᾶς πίττας» τὸ νᾶμα τοῦ Ἰλισσοῦ, ἀναμένον τοὺς νέους Ἑλληνας διὰ νὰ τοὺς ψιθυρίσῃ μὲ τοὺς ἡσυχούς κυματισμούς του: «Πιστεύσατε! Τὰς αὐριον ἔσεται ἐπ' ἡμῖν!...».

ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣ ΤΙ ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ—ΠΟΙΟΝ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ—ΕΙΣ ΤΙ ΑΠΟΒΛΕΠΕΙ

Υπό τοῦ κ. Ἀγγέλου Τανάγρα.

Εὐχαρίστως ἀπαντῶ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ «Πολιτισμοῦ» διὰ νὰ ἐκθέσω εἰς τὸν κύκλον τῶν διανοητικῶν ἀναγνωστῶν τὸν τά περὶ τῆς «Ψυχοφυσιολογίας» καὶ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἡ νέα αὕτη ἐπιστήμη.

Καὶ πρῶτον ἐξ ὑπαρχῆς τονίζω δι' ὅσους συγγέουν τὴν ἐπιστημονικὴν ψυχικὴν ἔρευναν μὲ τὸν «πνευματισμὸν» ὅτι οὐδεμία ἀπολύτως ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο σχέσις.

Ὁ «πνευματισμὸς» εἶναι δογματικὴ θεωρία θέτουσα ὡς δεδομένα πλεῖστα ἀναπόδευκτα ἐπιστημονικῶς ζητήματα ὧν τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὸ δυνατόν τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς θανάτους.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν ψυχικῶν φαινομένων ἀπορρίπτουσα ἐκ τῶν προτέρων κάθε ἀναπόδευκτον δογματισμὸν, ἐξετάζει τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ζωικοῦ ψυχοδυναμισμού ἥτοι τῆς Ἀριστοτελικῆς Ἐντελεχείας, Τηλεπάθειαν, Διόρασιν, Τηλεκίνησιν κτλ. διδούσα εἰς αὐτὰ ἐξήγησιν ἐντελῶς διάφορον τῆς πνευματιστικῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1869 ὅτε εἰλκύσθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ προσοχὴ τῶν ἐπιστημόνων ὑπὸ τῶν ψυχικῶν φαινομένων καὶ ἐπεχειρήθη ἡ ἔρευνά των, παραμερισθεῖσης τῆς πνευματιστικῆς ἐξηγήσεως ἔγινε ὄντως τεραστία ἐργασία καταλήξασα εἰς τὴν διάπλασιν μιᾶς νέας ἐπιστήμης, τῆς φυσιολογίας τοῦ ψυχοδυναμισμού ἢ «Ψυχοφυσιολογίας» τὴν ὁποῖαν οἱ Γερμανοὶ ὀνομάζουν «Παραψυχολογίαν», ἐν δὲ Γαλλίᾳ «Μεταψυχικήν».

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς ραδιενεργείας ὑπῆρξε τὸ ἀληθινὸν θεμέλιον τῆς «Ψυχοφυσιολογίας» οὐ μόνον διότι ἔδωκε τὸ καίριον τραῦμα κατὰ τῶν ὕλιστικῶν θεωριῶν ἀλλὰ

καὶ διότι ἔδωσε κάποιαν ἐξήγησιν εἰς τὰ σπουδαζόμενα φαινόμενα.

Ὅντως ἡ ραδιενέργεια ἀπέδειξεν ὅτι ὕλη πράγματι δὲν ὑπάρχει ὅπως πρὸ αἰῶνων ἄλλως τε διηγομένη ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία δογματίσασα ὅτι «οὐκ ἔστιν ὕλη, ἀλλὰ ὕλης δόξα!» (φαντασία ὕλης).

Τὸ ὕλικὸν ἄτομον τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὡς βάσις τῆς ὕλικῆς πλάσεως αἰώνιον, ἀφθόρον, ἀδιαίρετον κτλ. ἀπεδείχθη σῶμα σύνθετον ἀπὸ θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ ἠλεκτρόνια ἥτοι ἀπλῆ μορφή ἐνεργείας.

Ὡστε μία μορφή ἐνεργείας ἀποτελεῖ ὡς ἠλεκτρόνια τὸ σύμπαν, ἡ ἐνέργεια δὲ αὐτὴ διαρκῶς ὑλοποιεῖται εἰς ἠλεκτρόνια καὶ πάλιν ἐξαυλοῦται.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποδείχθη ἀπὸ τὴν συνταύτισιν τῆς ταχύτητος κάθε σώματος καὶ τῆς μάζης του, ἔφερε τὴν νεωτέραν Φυσικὴν νὰ διατυπώσῃ τὸ συμπέρασμα:

Μία καὶ ἡ αὐτὴ μορφή ἐνεργείας ἀποτελεῖ τὸ σύμπαν. Ἐν αὐτῷ ἡ μᾶζα μεταβάλλεται διαρκῶς εἰς ἐνέργειαν καὶ ἡ ἐνέργεια εἰς μᾶζαν (Ἀϊνστάϊν).

Ὡστε ἀφ' οὗ τὸν ὅρον ὕλη ἀντεκατέστησε σήμερον ὁ ὅρος ἐνέργεια ἡ ἐνέργεια αὐτὴ δέον νὰ ἔχῃ ὑπερανθρώπους ὑπερυλικὰς ιδιότητες διὰ ν' ἀποτελῇ καὶ νὰ διέπῃ τὸ τεράστιον αὐτὸ σύμπαν.

Ἀλλὰ τότε καὶ πᾶσα ὕλη καὶ ἡ τελευταία πέτρα καὶ τὸ φυτὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡς ἀποτελούμενος ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν ὑπὸ μορφήν ἠλεκτρονίων, δέον νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ἔστω καὶ ἐν λανθανούσῃ καταστάσει τοῦλάχιστον μέρος τῶν ὑπερυλικῶν αὐτῶν ιδιοτήτων.

Τὸ ὅτι εἰς τὸ ὕλικὸν ἄτομον λανθάνουν ἀφάνταστοι δυναμικότητες ἀποδεικνύει σήμερον ἡ Φυσικὴ, δείγμα δὲ αὐτῶν εἶνε αἱ νεώτεροι ἰδίως ἐκρηκτικαὶ ὕλαι αἰτίνες

εἰς ἐλαχίστην ποσότητα φέρουν τεράστια ἀποτελέσματα.

Ἡ τελειωτικὴ ὁμῶς ἀπόδειξις τῆς ιδέας μας θὰ κατωρθώνηται ἐὰν ᾗτο δυνατόν νὰ ἐξαυλώσωμεν καὶ τὴν μικροτέραν πετρίτσαν καὶ ἐσπουδάξωμεν τὰς ιδιότητας τῆς ἐνεργείας ἥτις θὰ παρήγεται.

Τὸ τοιοῦτον ὁμῶς ἔχομεν ἔτοιμον εἰς τὰ ραδιενεργὰ σώματα ἅτινα ὡς γνωστὸν ὑφίστανται αὐτόματον ἐξαύλωσιν.

Ἄν λοιπὸν σπουδάσωμεν τὰς ἀκτίνες τῆς ἐξαύλωσεως τοῦ ραδίου, βλέπομεν ὅτι ἔχουν τὰς ἰδίας ιδιότητας μὲ τὰς ἀκτίνες Ραϊντγκεν. Διατυπῶν τὴν ὕλην. Ὑλὴ δὲν ὑπάρχει δι' αὐτάς.

Τὸ ὅμοιον ὁμῶς φαινόμενον παρατηροῦμεν καὶ εἰς τινὰ ἄτομα εἰδικοῦ ὁργανισμοῦ (μέντιουμ) μὲ τὸ σημερινὸν ἐπιστημονικὸν ὄνομα Διόρασις (νεοπλατωνικός).

Τί εἶναι ὁμῶς τὰ μέντιουμ;...

Ἡ συσχέτισις των ὡς πρὸς τὰς ιδιότητάς μὲ τὰ ραδιενεργὰ σώματα καὶ ἄλλαι καταπληκτικαὶ τῶν ιδιοτήτες τὰς ὁποίας διαπιστώνομεν πειραματικῶς, μᾶς ἄγουν εἰς τὸ ἐνδόσιμον μὴπως ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις αὐταί, ἡ Τηλεπάθεια, ἡ Διόρασις, ἡ Τηλεκίνησις, τὸ Ἐκτόπλασμα κτλ. εἶναι μέρος τῶν ιδιοτήτων τῆς καθαρᾶς ἐνεργείας ἥτις ἀποτελεῖ τὸν ὕλικὸν ὁργανισμὸν μολοντί ἐν λανθανούσῃ καταστάσει.

Ὅντως δὲ βλέπομεν ὅτι αἱ ἡμιὕλικαι καταστάσεις, ἠλεκτρομαγνητισμός, ἀκτίνες Χ καὶ ὑπερΧ, προερυθραὶ ἀκτίνες ἔχουν ὑπερυλικὰς ιδιότητας ἀξιομένους ἐφ' ὅσον ἡ ἀραίωσις τῆς ὕλης εἶναι μεγαλυτέρα ὅπως εἰς τὰς ἀκτίνες ὙπερΧ αἰτίνες διατυπῶν ὅγκους μολύβδου καὶ 2 μέτρων πάχους.

Τὰ μέντιουμ λοιπὸν εἶναι εἶδος ζωντανῶν Ραδίων καὶ ἡ σπουδὴ τῶν ιδιοτήτων τὰς ὁποίας ἐμφανίζουν ἐν καταστάσει «μειώσεως αἰσθήσεων» εἶναι μέρος τῶν ιδιοτήτων τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας ἥτις ἀποτελεῖ καὶ διέπει τὸ σύμπαν.

Ἰδοὺ λοιπὸν εἰς τί ἀσχολεῖται ἡ «Ψυχοφυσιολογία» καὶ ποῖα εἶναι ἡ σημασία τῆς.

Τὴν σήμερον ἀκόμη μέγα μέρος τῶν διανοητικῶν παραμένει ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ὕλιστικῶν θεωριῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, αἰτίνες διδάσκονται εἰσέτι εἰς

τὰ πλεῖστα Πανεπιστήμια. Ὁ μισονεῖσμός καὶ ἡ συντηρητικότης τῶν πληρωνομένων καθηγητῶν οὔτινες τρέμουν διὰ τὸ κύρος καὶ τὴν ιδέαν ὅτι θὰ ἐλεγχθοῦν ἀσυγχρόνιστοι ἐπιβραδύνει ἀφαντάστως τὴν πρόδον ὥστε νὰ χρειάζονται ἐνίοτε αἰῶνες νὰ ἐπιβληθῇ μία ιδέα.

Μήπως ὁ ἐφευρέτης τῆς φωτογραφίας δὲν ἠπειλήθη νὰ ἐγκλεισθῇ εἰς τὸ φρενοκομεῖον, πρὸ 40 δὲ ἀκόμη ἐτῶν δὲν ἐξεβλήθη κακὴν κακῶς ἐκ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑδίων ὅταν παρουσίασε τὸν φωνογράφον;...

Τοιοιτοτρόπως δὲν θὰ παρέλθουν πολλὰ ἔτη καὶ ἡ «Ψυχοφυσιολογία» θὰ διδάσκηται εἰς ὅλα τὰ Πανεπιστήμια (ἤδη εἰς τὸ Ὁλλανδικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Leyde ἰδρύθη ὁμοία ἔδρα) ἡ δὲ σημερινὴ Φυσιολογία θὰ εἶναι δευτερεῦον μόνον τμήμα αὐτῆς.

Ἡ «Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία Ψυχοφυσιολογίας» ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1923 καὶ μοναδικὴ ἐν τῷ Αἴμῳ ἔθεσεν ὡς πρῶτον σκοπὸν τῆς τὴν ὅσον ἐνεστο εὐρυτέραν ἐκλαίψεσιν τῶν ψυχικῶν φαινομένων ὅπερ καὶ κατώρθωσε ἰδίως διὰ δύο τῶν κυριωτέρων τῆς τηλεπαθικῶν μέντιουμ, τῶν Κωνσταντίας Νικολαΐδου καὶ Εὐαγγελίας Δελβορῆ.

Ἡδὴ χάρις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν πλειοτέρων ὁμοίων μέντιουμ τὰ δύο τρίτα τῶν διανοητικῶν τῆς πρωτεύουσας, Ἀκαδημαϊκοί, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἄλλοι ἐπιστήμονες καὶ μέγα μέρος τῆς λαϊκῆς μάζης ἐπέισθησαν πειραματικῶς περὶ τοῦ τηλεπαθικοῦ φαινομένου.

Τὰ τηλεπαθικὰ φαινόμενα μακρᾶς ἀποστάσεως ἀρξάμενα ἀπὸ τοῦ 1928 μετὰ τῶν Παρισίων-Βιέννης-Βαρσοβίας-Βερολίνου-Τυβίγγης, ἔδωκαν νέαν ὥθησιν καὶ νέον ἐνδιαφέρον εἰς τὸ ζήτημα, γενόμενα αἰτία ν' ἀναφέρεται εὐφύμως ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα μεταξὺ τῶν ξένων ψυχικῶν Ἑταιρειῶν.

Τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν ὅπως καὶ τὴν σημασίαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς ἐπέρρωσαν ἡ ἀνακάλυψις ἐνός νέου τηλεκινητικοῦ μέντιουμ τῆς δ)δος Κλειοῦς Γεωργίου, ἥτις, μοναδικὸν φαινόμενον εἰς τὸν κόσμον ἐπηρεάζει ὑπὸ ἀπλετον φῶς τὴν μαγνητικὴν δελόνην.

Ἡ δὲ Κλειώ Γεωργίου προσφέρει ἀνυστεροδούλως καὶ ἐξ ἐπιθυμίας νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν ἐπιστήμην τὰς ὑπηρεσίας της εἰς τὴν Ἑταιρείαν.

Μεγάλῃ ἐξυπηρέτησιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρείας προσέφερεν ἐπίσης τὸ κατὰ τὸ 1925 ἰδρυθὲν μηνιαῖον περιοδικόν της «Ψυχικαὶ Ἐρευναι» ὅπερ εἰς σειρὰν ἐννέα τόμων ἀνέγραψε μέχρι τοῦδε τὰ ψυχικὰ φαινόμενα μὲ τὴν ἐξήγησιν των, τὰς ἐνδείξεις καὶ τὰς ἀρνήσεις ὑπάρξεως ἐνσυνειδήτου δημιουργικῆς δυνάμεως, ψυχῆς, ἀθανασίας κλπ. καὶ ὅπερ ὑπῆρξε συντελεστικώτατον διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς δεισιδαιμονίας. Τοιοῦτοτρόπως σήμερον ἐὰν σημειωθῶν καὶ εἰς τὸ τελευταῖον ἀκόμη χωρίον ψυχικὰ φαινόμενα δὲν θὰ δοθῇ πλέον ἢ ἐξήγησις «σατανικῶν ἐπεvergειῶν» ἢ «δρυκολάκων» κτλ., ἀλλ' ἀμέσως ὁ ἱατρός, ὁ διδάσκαλος, ὁ φοιτητὴς θὰ δώσουν τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν Τηλεπαθείας, Τηλεκινήσεως, Ἐκτοπλάσματος κτλ.

Μετὰ πάροδον ἤδη δεκαετίας (1923-33) ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἑταιρείας, οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν δύνανται νὰ ἐπισκοπήσουν μὲ ἱκανοποίησιν τὸ ἔργον των, ἐλπίζοντες ἀκραδάντως εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ εἰσαγωγή τῆς πειραματικῆς Ψυχολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Βορέα καὶ τὸ κατὰ τὸ 1930

γενόμενον τῇ ὕλικῃ ἀρωγῇ τῆς κυβερνήσεως 4ον διεθνὲς συνέδριον, ὅπερ συνεχέντρωσεν ἐξ ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων κορυφὰς τῆς διεθνοῦς ἐπιστήμης εἶναι ἢ κατακλείς τῆς δεκαετίας αὐτῆς.

Τὰ πρῶτα ὅμως αὐτὰ ἐπιτυχῇ βήματα ἐνὸς ἔργου ἀποτελοῦντος ἔθνικόν κεφάλαιον διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι αἱ ἀπαρχαὶ μόνον τῶν μεγάλων εἰμαρμένων δι' ἅτινα προώριστα ἢ νέα αὐτῇ ἐπιστήμῃ.

Ὅντως, ματαίως ἢ βία ἐπροσπάθησεν ἐκάστοτε νὰ ἐπιβάλῃ κάποιαν λογικωτέραν καὶ δικαιοτέραν ἀντίληψιν εἰς τὰς κοινωνίας. Ἡ βία ὅμως οὐδέποτε ἐπεκράτησεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, αἱ δὲ ὕλιστικαὶ θεωρίαι κατέπνιξαν τὰς σοσιαλιστικὰς προσπαθείας τῶν δογματικῶν θρησκειῶν. Ματαίως ὁ μάρτυς τῆς Παλαιστίνης ἐκήρυξεν ὅτι ὁ ἔχων δύο χιτῶνας νὰ δίδῃ τὸν ἕτερον.

Μόνον ἢ ἐπιστημονικῶς διαπιστουμένη πνευματικοποίησις τῆς ζωῆς πλέον εἰμπορεῖ νὰ πείσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ ν' ἀναμορφώσῃ τὴν ζωὴν ἐπὶ τῇ βάσει μιᾶς γενικῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀδελφότητος.

Καὶ ἡ Ψυχολογία ἦτοι ἢ ἀπόδειξις τῶν λανθανουσῶν ἐντός μας ὑπερανθρώπων ιδιοτήτων τῆς Ἐντελεχείας ψυχῆς εἶναι προωρισμένη νὰ ἐπιτελέσῃ αὐτὸ τὸ θαῦμα.

Εὐτυχεῖς ὅσοι θὰ τὸ ἴδωσιν !

Ἡ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΨΥΧΟΠΑΘΩΝ

Ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Δ. Κωνσταντινίδου

Νευρολόγου—Ψυχιάτρου

Ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Δημοσίου Ψυχιατρείου Ἀθηνῶν

Ὡς ἐγκλήματα χαρακτηρίζομεν τὰς ἐκδηλώσεις ἐκείνας τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες ἀντίκεινται πρὸς τὰς καθιερωμένας ἀρχὰς καὶ νόμους, γραπτοὺς ἢ ἀγράφους, τοὺς ὁποίους οἱ ἄνθρωποι συνελθόντες εἰς κοινωνίας ἐδημιούργησαν μὲ σκοπὸν τὴν διατήρησιν αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνίας καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀτόμων.

Ἀφ' ἧς οἱ ἄνθρωποι συνέπηξαν κοινωνικὴν ζωὴν, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν πλέον ἀρχαϊκὴν αὐτῆς μορφήν, ἤρξατο ἐκδηλούμενον τὸ ἐγκλημα. Τὸ ἐγκλημα ἀναφαίνεται ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει συμβίωσις πολλῶν ἀτόμων, διότι αἱ τάσεις καὶ ὁρμαὶ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν εἶναι φύσει ἐγωκεντρικαί, ὥστε ἐκδηλούμεναι κατ' ἀνάγκην στρέφονται ἐναντίον τῶν ἄλλων.

Οὐ μόνον δὲ αἱ ἐγωϊστικαὶ τάσεις ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνστικτα καταστροφῆς, τὰ ὁποῖα ἐκληρονόμησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἢ φύσις καὶ οἱ πρόγονοί του εἶναι αἰτία κακοῦ τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους καὶ συνεπῶς ἀφετηρία ἐγκλημάτων.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῷ ἄνθρωπῳ ὑπάρχει ταυτοχρόνως καὶ ἡ τάσις πρὸς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, κατοχυροῦται ἡ τελευταία αὐτὴ διὰ τῆς δημιουργίας θεσμῶν καὶ νόμων, συγκεκριμένων τῶν ποινικῶν νόμων, σκοπὸν ἔχοντων τὴν καταστολὴν καὶ ἀναχαίτισιν τῶν ἐγωϊστικῶν ἐν τοῖς ἀτόμοις τάσεων τῶν ἀντιτιθεμένων πρὸς τὴν τάσιν, ἥτις συνεπάγεται τὴν δημιουργίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Οὗτοι αἱ δύο ἀντίπαλοι τάσεις ἐν τῷ ἄνθρωπῳ διαμάχονται διαρκῶς. Ἐπικρατοῦσης ὅμως τῆς τάσεως πρὸς κοινωνικὴν ζωὴν ἢ κοινωνία διατηρεῖται· εἶναι ὅμως ἡναγκασμένη νὰ ἐπαγουπνῇ ἀδιαλείπτως ἐπὶ τῶν ἐγωϊστικῶν τάσεων τῶν αὐτὴν συγκροτούντων ἀτόμων. Ἡ παράβασις τῶν τῆς κοινωνίας νόμων καὶ διατάξεων ὑπὸ τῶν ἀτόμων ἀ-

ποτελεῖ τὴν ἐγκληματικὴν πράξιν καὶ συνεπάγεται τὴν τιμωρίαν.

Ὡς γνωστὸν οἱ νόμοι οἱ καθοδηγοῦντες τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι πάντοτε οἱ αὐτοί, ἀλλὰ ποικίλλουσιν ἀναλόγως τῆς ἐκάστοτε φάσεως τοῦ πολιτισμοῦ, ὑφιστάμενοι ἀνάλογον μετατροπῇ. Διὰ τοῦτο παραλλάσσει ὁπωσοῦν ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχὴν ἡ ἐννοία περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγκλήματος, καὶ κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ἐγκληματίου. Εἰς τὴν διάφορον ἀντίληψιν ἐπὶ τοῦ ἐγκληματίου συντελεῖ ὡσαύτως ἡ πρόοδος τῆς ἐγκληματολογίας. Πράξις τις π. χ. αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἐγκληματική, χάνει τὴν ἐγκληματικότητά της ὅταν κρίνεται ὡς προερχομένη ἀπὸ φρενοβλαβῆς αἰτίας.

Πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὸ κυρίως θέμα ἡμῶν κρίνομεν σκόπιμον νὰ προτάξωμεν καὶ τὰς ἐπομένας βραχείας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐγκληματιῶν ἐν γένει.

Ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τριῶν εἰδῶν ἐγκληματίας.

1) Τὸν ἐκ γενετῆς ἐγκληματίαν, ὅστις εἶναι τύπος ἀνθρώπου ὁρίοντος συνεχῶς ἀπὸ παιδικῆς ἤδη ηλικίας πρὸς τὸ ἐγκλημα καὶ παρ' ὃ οὔτε ἡ διαπαιδαγώγησις οὔτε ἡ τιμωρία ἐπιδρα. Ὁ τύπος οὗτος τοῦ ἐγκληματίου, ὅστις ὑπάρχει μὲν ἀλλ' εἶναι σπανιώτατος, ἀντιπροσωπεύει ἀπὸ ἐξελικτικῆς ἀπόψεως «τὴν περιπτώσιν τῆς μὴ τελείας ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ ψυχικῶς ὁμαλοῦ τύπου» καὶ παριστᾷ ὑπόλειμμα ἀταβιστικόν. Ὁ Kurella γράφει ἐπ' αὐτοῦ : «ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης διεξῆλθε καὶ κατέπνιξε πράγματα τὰ ὁποῖα οἱ πρόγονοί της (οἱ πρῶτοι δηλαδὴ ἄνθρωποι) εἶχον ὡς ιδιότηας. Πλὴν οὐχὶ ὅλοι οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι διεξῆλθον καὶ ἐγκατέλειψαν τὰς ιδιότητας ταύτας τῶν προγόνων των. Συνεπῶς ἀνευρίσκονται ἄτομα, ἅτινα φέρουσι σωματικῶς καὶ

ψυχικῶς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἀπομακρυσμένων προγόνων, ἐνῶ ἡ πλειονότης ἀπεξεδύθη ἡδὴ ταῦτα. Συμβαίνει μάλιστα τοιαύτη τις συγγενὴς ἀταβιστικὴ προδιάθεσις νὰ ἐκδηλοῦται κατόπιν ἐπιδράσεως νοσηρῶν ἐξεργασιῶν καὶ οὕτω ὁ ὁμαλῶς ὀργανωμένος ἄνθρωπος νὰ γίνεταί κατόπιν νόσου τινὸς ἐγκληματίας». Οἱ ἐν λόγῳ ἐγκληματίαι εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι παλαιῶν ἐποχῶν, διότι διατηροῦσι ἐν καταστάσει μείζονος ἐνεργείας τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πρωτόγονον καὶ ἐνστικτώδες καὶ φέρουσι αὐτὸ ὡς ἐκδήλωσιν. «Ὁ πρωτόγονος τῆς τότε ἐποχῆς εἶναι ὁ ἐγκληματίας τῆς σήμερον» λέγει ὁ Stekel.

Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι οὐδόλως ἔχουσι ἀνεπτυγμένην τὴν συναισθηματικότητα, δὲν ἔχουσι τύψεις συνειδήσεως, δὲν φοβοῦνται. Ὁ τύπος ὅμως οὗτος εἶναι ὡς ἐλέγχθῃ, λίαν σπάνιος.

2) Τὸν ἐγκληματίαν ἐκείνον ὅστις εἶναι πεπρωτισμένος μὲ σχετικῶς καλὰς ψυχικὰς ιδιότητας, διανοητικότητα τοῦτέστιν καλὴν καὶ συναισθηματικότητα ἀνεπτυγμένην, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ μὲ διάθεσιν πρὸς ἐγκληματικὰς ἐκδηλώσεις αἰτνες ἀναφαίνονται καὶ ἐκκολάπτονται τότε, ὅταν τὸ ἄτομον ἐμπέσῃ εἰς δυσμενεῖς συνθήκας περιβάλλοντος. Δυσμενεῖς δὲ συνθήκαι εἶναι εἴτε ἡ κακὴ διαπαιδαγώγησις εἴτε ἡ πτωχεία, εἴτε τὰ παντὸς εἶδους ἀτυχήματα, αἱ ἀπογοητεύσεις, αἱ πικρίαι, τὸ αἶσθημα τῆς ἀδικίας. Οἱ τοιοῦτου εἶδους ἐγκληματίαι παρουσιάζουσι μὲν πολλαπλὰς μειονεκτικὰς ιδιότητας ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ πεδίου, γίνονται ὅμως ἐγκληματίαι λόγῳ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος.

Ἡ κοινωνία οὕτως εἰπεῖν ἐδημιούργησεν αὐτοὺς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελοῦσι τὴν ζωντανὴν κατηγορίαν ἐναντίον αὐτῆς. Ὑπενθυμίζομεν τὸν κοινωνικὸν ἐκεῖνον παράγοντα ἐγκληματικότητος, ὅστις εἶναι τὸ χοῦμα.

Πόσα ἐγκλήματα, φόνοι, ἀδικίαι, ἀνηθικότητες δὲν δημιουργοῦνται χάριν τοῦ χοῦματος! Ἐξαλείψατε ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τὸ χοῦμα καὶ τὰ ἐγκλήματα θέλουσι μειωθῆναι κατὰ μέγιστον πσοστόν.

Γενικώτερον εἰπεῖν ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ὡς συνολικὸς παράγων συνεπάγεται ἐγ-

κληματικὴν δημιουργίαν. Ὁ λόγος δὲ εἶναι ὁ ἑξῆς:

Ἡ φύσις δημιουργεῖ, ὡς ἐν ἐργαστασίῳ, κατὰ σωρείαν τὰ ἄτομα, ἕκαστον διάφορον τοῦ ἄλλου ὡς πρὸς τὰς ιδιότητας καὶ ἰκανότητας.

Πάντα τὰ διαφόρου ψυχικῆς ὑφῆς καὶ ποιότητος ταῦτα ἄτομα δέον νὰ ζήσωσι καὶ προσαρμοσθῶσιν εἰς ὁρισμένον ἀμετάρρεπτον κοινωνικὸν περιβάλλον.

Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἐφικτὸν εἰς ἅπαντα τὰ ἄτομα λόγῳ ἑλλείψεως τῶν σχετικῶν ψυχικῶν ἰκανότητων. Κατ' ἀκολουθίαν ἀδυνατοῦντα νὰ προσαρμοσθῶσι, προσκρούουσιν εἰς τὰ τραχέα τοιχώματα τοῦ περιβάλλοντος, ἀλγοῦσιν ἐκ τῆς προσκρούσεως ταύτης καὶ ὡς φυσικὸν ἀποτέλεσμα ἀκολουθεῖ ἡ συμφώνως πρὸς τὰς ἰκανότητάς των διαβίωσις καὶ κυρίως τῆς ζωῆς, ὅπερ καὶ εὐκολώτερον καὶ ἡδονικώτερον ὡς ψυχικὴ λειτουργία παρβαίνει. Οὕτω ὁ ἀδυνατὼν ἢ καὶ μὴ θέλων ὡς ἐκ τῆς ψυχικῆς του ιδιοσυστασίας νὰ ἀγωνίζεται πρὸς προσπόρισιν χοῦματος συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους ἠθικοὺς νόμους προβαίνει εἰς ἀπάτας ἢ κλοπὰς. Τὸ ἀνωτέρω γεγονός δέον νὰ πείσῃ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ ἐνὸς ἄλλου συμπεράσματος, ὅτι δηλαδὴ οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ κοινωνία, δὲν θὰ λείψωσιν οἱ ἐγκληματίαι, διότι οἱ ὅροι αὐτῆς, δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὰς ψυχικὰς ιδιότητας ὅλων τῶν ἀτόμων, ἢ δὲ φύσις θὰ δημιουργῇ πάντοτε διαφόρου ψυχικῆς ὑφῆς ὁργανισμούς. Ἄλλως τε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὅλως πρωτογόνους κοινωνίας τῶν ἀγρίων ὑπάρχουσιν ἄτομα παραβαίνοντα τοὺς καθιερωμένους θεσμοὺς καὶ συνεπῶς ὑπάρχει ἐγκληματικότης.

3) Ἡ τρίτη τάξις τῶν ἐγκληματιῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ψυχοπαθεῖς, μὲ τὴν ἐγκληματικότητα τῶν ὁποίων θ' ἀσχοληθῶμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Ἡ πείρα διεπίστωσε, ὅτι μεταξὺ ψυχοπαθείας καὶ ἐγκλήματος ὑπάρχει στενὴ συνάφεια. Ἡ διαπιστουμένη ὅμως αὐτῇ συνάφεια καὶ σχέσις δὲν εὗρισκε πάντοτε τὴν αὐτὴν ἐξήγησιν. Ὡς δὲ ἡ φρενοβλάβεια ἄλλοτε μὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπόρροια τῆς ἐξ ἰδίων κακῆς διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπομένως ὡς τι ἐξ ὑπαίτιό-

τητος τοῦ ἰδίου ἀσθενοῦς συμβαῖνον, ἄλλοτε δὲ ὡς τι ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου καὶ συνεπῶς πάθησις ἡτιολογημένη ὑπὸ παραγόντων ἐκτὸς τῆς ἰδίας τοῦ πάσχοντος βουλήσεως, οὕτω καὶ τὸ ἐγκλημα ἔσχε διάφορον ἐκάστοτε ἐξήγησιν καὶ ἄλλοτε μὲν ὁ ἐγκληματίας ἐθεωρήθη ὡς μὴ πταίων οὐδόλως διὰ τὰς ἐγκληματικὰς του πράξεις (οὐδεὶς ἐκὼν κακὸς τοῦ Πλάτωνος), ἄλλοτε δ' ἐθεωρήθη ὡς κρατῶν ὁ ἴδιος εἰς χεῖρας τὴν καθοδήγησιν του πρὸς τὸ ἐγκλημα (ἢ ἀντίληψις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς κλασικῆς σχολῆς) μέχρις ὅτου νεώτεροι ἀντιλήψεις θεωροῦσι τόσοσιν τὸ ἐγκλημα ὅσον καὶ τὴν φρενοβλάβειαν, ὡς ἐκδηλώσεις διαταραχῶν ἐπὶ τοῦ σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ πεδίου.

Ἡμεῖς πρόκειται νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰς σχέσεις ἐκείνας, αἰτνες ὑπάρχουσι μεταξὺ ἐκδήλου ψυχοπαθείας (ὑπὸ τὸν ὄρον ψυχοπάθεια νοοῦμεν ἐνταῦθα, τὰς φρενιτίδας νόσους, τὰς φρενοβλαβείας) καὶ τοῦ ἐγκλήματος.

Θὰ ἐξετάσωμεν ὁποῖα ἐγκλήματα ἔχουσιν ὡς αἰτίαν τὰς ψυχοπαθείας καὶ τὶ εἶδους ἐγκλήματα ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ἐν ἕκαστον εἶδος ψυχοπαθείας. Ποίου εἶδους ἐγκληματικὰς πράξεις διαπράττει π.χ. ὁ μανιακός, ὁ σχιζοφρενικός, ὁ ἐπιληπτικός κ. ο. κ. Ἡ συσχέτισις ἐγκλήματος καὶ ψυχοπαθείας, νοεῖται ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, οὐχὶ τοῦ ἀπλῶς ταυτοχρόνου, διότι συμβαίνει ἐνίοτε ψυχοπαθῆς τις νὰ διαπράξῃ ἐγκλήματι, χωρὶς τοῦτο νὰ εἶναι ἀπενυθείας ἀπόρροια τῆς ὑφισταμένης ψυχοπαθείας του.

Ἐκ τῆς ἐν συνεχείᾳ ἐκθέσεως καταφαίνεται, ὅτι ἀναλόγως τῆς προεξαρχούσης ταύτης ἢ ἐκείνης κλινικῆς εἰκόνης δημιουργεῖται αὕτη ἢ ἐκείνη ἡ ἐγκληματικὴ πράξις.

Μανία ἢ μανιακὴ διεγερσις.—Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς ψυχικῆς παθήσεως τῆς καλουμένης *μανίας* ἢ *μανιακῆς διεγέρσεως*.

Ἐν τῇ μανιακῇ διεγέρσει τὰ κύρια συμπτώματα εἶναι: ὑπερβασία τοῦ ἐγὼ μὲ παραληρητικὰς ιδέας πολλαπλῶν ἰκανότητων, διαρκὴς συναισθηματικὴ εὐθυμία, μετὰ εὐχεροῦς ὅμως μεταπτώσεως εἰς ἐξερεθίσιν καὶ ἐκρήξεις θυμοῦ, ἐπιτά-

χυνσις ἀπασῶν τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ συνεπῶς ταχεῖα καὶ εὐχερὴς μετατροπὴ τῶν σκέψεων καὶ συναισθημάτων εἰς πράξεις. Ἡ ψυχοκινητικότης εἶναι λίαν ἠδυνάμει (οἱ ἀσθενεῖς ὁμιλοῦσι διαρκῶς, κινοῦνται ἀενάως) καὶ δύναται νὰ ἐξαχθῇ μέχρις ἐντονωτάτης διεγέρσεως. Ἡ ἐλαφὴ μετὰ τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἡ συνειδήσις διατηροῦνται καλῶς.

Τὰ συναισθήματα αἰδοῦς καὶ ἠθικῆς, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀνασταλτικὴ ψυχικὴ λειτουργία σχετικῶς πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ ἀξιοπρέπειαν, αἰρεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐν τῇ μανιακῇ διεγέρσει. Ἐπειδὴ δ' ἀπασα αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι ἐπιτελοῦνται ταχέως ἢ κρῖσις εἶναι ὡσαύτως ταχεῖα καὶ εὐχερὴς, δι' ὃ ἐλλεῖπει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ λογικὴ εἰς τοὺς συλλογισμούς.

Ἡ τοιαύτη ψυχικὴ κατάστασις τοῦ μανιακοῦ ὁδηγεῖ πολλαπλῶς εἰς ἐγκληματικὰς ἐκδηλώσεις. Εἶναι δ' αὗται κατὰ πρῶτον λόγον παραπτώματα ἐναντί τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς εὐκοσμίας ὑπὸ τὸν τύπον προσβολῆς τῆς δημοσίας αἰδοῦς, ἐξυβρίσεως, διαταραχῆς τῆς κοινῆς ἡσυχίας, συκοφαντιῶν, μικροκλοπῶν καὶ κατὰ δεύτερον λόγον κατὰ τὰς ἐρεθιστικὰς μανιακὰς καταστάσεις βαρύτερα ἐγκλήματα, ἀναγόμενα εἰς τὴν βλάβην τῆς υγείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν πέριξ. Ἐπιθέσεις, τραυματισμοί, φόνοι, καταστροφὴ ἰδιοκτησίας δύναται νὰ διαπραχθῶσι ὑπὸ ἐν ἐρεθισμῷ εὐρισκόμενον μανιακοῦ. Ἐκ τοῦ ὅλικοῦ ἐν τῷ Δημοσίῳ ψυχιατρικῷ ἔσχομεν δύο περιπτώσεις φόνου ὑπὸ μανιακῶν. Ἡ μία περίπτωσις ἀφεώρα μανιακόν, ὅστις συλληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ τεθείς μετ' ἄλλου εἰς τὸ αὐτὸ κρατητήριον ἐφόρνευσε τὸν σύντροφόν του ἐν στιγμῇ μανιακῆς διεγέρσεως, λαθεὶς μετέπειτα ἐν τῷ ψυχιατρικῷ τελείως. Ἡ ἑτέρα περίπτωσις ἀνεφέρετο εἰς μανιακόν, ὅστις εὐρισκόμενος ἐν διεγέρσει καὶ ἐγκαταλείψας τὴν οἰκίαν του καὶ τὸ χωρίον του περιεπλανᾶτο ἔξω τοῦ χωρίου. Καθ' ὁδὸν συναντήσας τυχαῖον διαβάτην ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐφόρνευσε.

Ἡ μελαγχολία.—Ἀντίθετος ψυχικὴ

πάθησις τῆς μανιακῆς διεγέρσεως εἶναι ἡ *μελαγχολία*.

Ἐν τῇ μελαγχολίᾳ κυριαρχεῖ τὸ συναίσθημα τῆς καταθλίψεως, ἣτις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀνίκανον νὰ αἰσθανθῇ οἰανδήποτε χαρὰν καὶ ψυχικὴν εὐχαρίστησιν. Ἡ ἐλπίς καὶ αἰσιοδοξία ἔξοστρακίζονται ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ μελαγχολικοῦ. Τὸ μέλλον του κεῖται ἐν σκότει, τὸ παρελθὸν ἐπίσης. Ὁ ἀσθενὴς ἔχει τὸ αἰσθημα τῆς μηδαμινότητος τοῦ ἐγὼ του, τῆς ἀνικανότητος διὰ πᾶσαν ἔστω καὶ τὴν μικροτέραν ἐργασίαν καὶ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἀξίας. Θεωρεῖ ἑαυτὸν μέγαν ἁμαρτωλὸν καὶ ἐγκληματίαν, δι' ἁμαρτήματα, ἅτινα οὐδέποτε διέπραξεν. Ἐπίσης θεωρεῖ ἑαυτὸν ὑπεύθυνον δι' ὅλα τὰ δυστυχήματα φανταστικά ἢ πραγματικά οὐ μόνον τοῦ ἰδίου του ἀτόμου καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει, π.χ. ὑπεύθυνον τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ὑπεύθυνον ἐπιδημίας τινὸς κ.ο.κ.

Κατέχεται ὑπὸ φόβου καὶ ἀγωνίας ἀφ' οὗ μὴ ἐγκαταλείψουσι αὐτὸν οὐδ' ἐπὶ στιγμῇ. Ἀναμένει ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸν θάνατον, τὴν τιμωρίαν. Ἡ συνειδήσις καὶ ὁ προσανατολισμὸς διατηροῦνται παρ' αὐτῷ καλῶς, ἅπαντα ὅμως τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς φαίνονται ὑπὸ τὸν σκοτεινὸν φακὸν τῆς θλίψεως. Ἐξ ἑτέρου ὁ ἀσθενὴς εἶναι ἄβουλος καὶ ἀναποφάσιτος καὶ οὐδεμίαν παρουσιάζει πρωτοβουλίαν. Ἡ ἀγωνία ὁδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ μὴν ἐφησυχάζῃ διόλου, νὰ γογγύζῃ, νὰ στενάζῃ, νὰ εὐρίσκεται διαρκῶς ἐν ἀπέλπιδι ἀεικινήσι, ἣτις δύναται νὰ ἐξαχθῇ μέχρις ἀπελπιστικῶν πράξεων.

Συνέπεια τῆς ἀνωτέρω καταστάσεως, κυρίως τῆς σκοτεινῆς ἀπαισιοδοξίας καὶ τῆς ἀγωνίας εἶναι, ὅτι ὁ μελαγχολικὸς παρουσιάζει σχεδὸν κατὰ κανόνα τάσιν πρὸς αὐτοκτονίαν, ἣν ἐκτελεῖ εὐθὺς ὡς αἱ ἐσωτερικαὶ καὶ ἐξωτερικαὶ συνθήκαι ἐπιτρέψωσι τοῦτο.

Ἡ τάσις πρὸς αὐτοκτονίαν δὲν ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐγκληματικὴν πράξιν καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν τὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει.

Ἐγκληματικὴν ἀξίαν λαμβάνει ἡ τάσις αὐτῇ τοῦ μελαγχολικοῦ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, καθ' ὧς οὗτος διαπρατ-

τει τὴν λεγομένην ὁμαδικὴν αὐτοκτονίαν συμπαρασύρων εἰς τὸν θάνατον ἅπαντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐν γένει πᾶν πρόσωπον αὐτῷ προσφιλές, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι τὰ δεινὰ ἀφορῶσι οὐ μόνον αὐτὸν τοῦτον ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς οἰκείους του καὶ συνεπῶς δέον καὶ οὗτοι νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς τυραννικῆς ζωῆς ἢ νὰ προφυλαχθῶσι διὰ τοῦ θανάτου ἀπὸ ἐπισυμβησόμενα φοβερώτερα κακά. Μετὰ μακροὺς ψυχικοὺς ἀγῶνας ὁ μελαγχολικὸς καταλήγει εἰς τὴν πράξιν τοῦ φόνου τῶν οἰκείων του καὶ ἐκτελεῖ ταύτην χωρὶς συνήθως νὰ φθάσῃ μέχρι τέλους, νὰ φονεύσῃ δηλαδὴ καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του. Οὕτω ἄγεται πρὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου. Οἱ τοιοῦτοι φόνοι ὑπὸ τῶν μελαγχολικῶν δὲν εἶναι συνέπεια στιγμιαίας συναισθηματικῆς παραφορᾶς ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοσηροῦ συναισθήματος ἀπὸ μακροῦ ἐσκεμμένη ἀπόφασις, δι' ἣν ἡ πράξις φαίνεται ὡς ὑπὸ ψυχραῖμου λογικῆς ἐξεργασθεῖσα, ὅπερ ἐκ πρώτης ὄψεως ἐπιβαρυντικὸν διὰ τὸν ἐγκληματίαν. Ἐν τούτοις αἱ τοιαῦται πράξεις δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ἀπόρροια τῆς ψυχικῆς παθήσεως καὶ διαπραττόνται πολλαπλῶς ὑπὸ τῶν μελαγχολικῶν, τῶν θυμάτων ὄντων οὐκ ὀλίγων.

Μετάνοια διὰ τὰς διαπραχθείσας πράξεις δὲν ὑπάρχει, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ νοσηρὰ κατάστασις.

Ὡς τρόπος δὲ θανατώσεως τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἐκτὸς τοῦ ἀπ' εὐθείας φόνου προτιμᾶται ἐνίοτε καὶ κυρίως ὑπὸ τοῦ γυναικείου φύλου, ὅπερ δὲν ἀρέσκειται εἰς τὴν ἄμεσον θηριώδη πράξιν τοῦ φόνου, ὁ ἐμπρησμός, τοῦ ὁποίου ὅμως τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι πάντοτε τὰ ἀναμενόμενα, τοῦ δράστου καταλήγοντος ἐπίσης πρὸ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν.

Συνεπῶς ἀπόπειραι φόνου, τραυματισμοί, φόνοι καὶ ἐμπρησμοὶ εἶναι τὰ ἐγκληματικά ἔργα τοῦ μελαγχολικοῦ.

Ὁ μελαγχολικὸς λόγῳ τοῦ ὅτι συναισθηματικῶς εἶναι ἀπορροφημένος πρὸς ὠρισμένην κατεύθυνσιν εἶναι δυνατόν νὰ παρασυρθῇ καὶ πρὸς ἄλλου εἶδους ποινικὰς πράξεις. Ἡ κυριαρχία ἐν αὐτῷ τοῦ μελαγχολικοῦ συναισθήματος ἀφίνει αὐτὸν ἀδιάφορον διὰ τὰ λοιπὰ γεγονότα τῆς

ζωῆς καὶ συνεπῶς ἐλλείπει αὐτῷ ἡ ἱκανότης νὰ αἰσθανθῇ διαπραττόμενόν τι κακόν, δι' ὃ εἶναι δυνατόν νὰ ψευδορκήσῃ, νὰ γίνῃ αἷτιος ὑπηρεσιακῶν ἀνωμαλιῶν κ.τ.λ.

Ἄξιον μνείας φαινόμενον τῶν μελαγχολικῶν εἶναι ἡ αὐτοκατηγορία.

Ὁ μελαγχολικὸς, ξένα ἐγκληματικά γεγονότα περὶ ὧν ἀκούει, συσχετίζει πρὸς ἑαυτὸν καὶ θεωρεῖ ὡς πράξεις τοῦ ἰδίου του ἀτόμου. Ἐπιθυμῶν δ' ὅπως τιμωρηθῇ καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπαλλαγῇ τῶν φρικτῶν τύψεων συνειδήσεως μεταβαίνει εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ κατηγορεῖ ἑαυτὸν ὡς δράστην ἐγκλήματος τινός, συμβάντος προσφάτως καὶ μὴ ἐξινιασθέντος εἰσέτι. Ὁ σκοπὸς τῆς αὐτοκατηγορίας εἶναι ἡ τιμωρία, ἣν θέλει νὰ ἐπιβάλλῃ ἑαυτῷ πρὸς ἐξαγνισμόν. Εἶναι δὲ δυνατόν, ἐὰν δὲν γίνῃ πιστευτὸς νὰ προβῇ εἰς ποινικὰς πράξεις, ἵνα ὑποβληθῇ εἰς τιμωρίαν. Ἐν γένει ὁ μελαγχολικὸς εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς τε τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς περὶ αὐτόν.

Σχιζοφρενία.—Ἐτέρα ψυχικὴ πάθησις εἶναι ἡ *Σχιζοφρενία* ἢ καὶ *πρώιμος ἄνοια καλονύμνη*. Ἐν αὐτῇ ὁ ἀσθενὴς διατηρεῖ ἔναντι τῶν γεγονότων τοῦ ἔξω κόσμου τελείαν ἀπάθειαν καὶ ἀδιαφορίαν, ἐνῶ ἐσωτερικῶς, ἐν τῇ φαντασίᾳ του, ἀναπτύσσει λίαν ἔντονον ζωὴν, σύμφωνον πρὸς τὰς θυμακίας του ἀνάγκας, φαινόμενον ὅπερ καλοῦμεν αὐτισμόν, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ εἶναι δυνατόν νὰ κυριαρχῶσι παντὸς εἶδους νοσηραὶ ιδέαι. Ἡ προσωπικότης τοῦ σχιζοφρενικοῦ, ἀλλοιοῦται κατὰ τρόπον, ὥστε ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς ἐνότης ἀπόλλυται, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ ἀσθενὴς δὲν αἰσθάνεται τὰς ἀντιθέσεις τῆς λογικῆς καὶ πραγματικότητος. Δι' αὐτὸν τὸ πᾶν εἶναι δυνατόν. Τὸ ἐγὼ δύναται νὰ προσλάβῃ πᾶσαν δυνατὴν ιδιότητα ἄλλοτε εἶναι βασιλεὺς, ἄλλοτε δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος, ἄλλοτε σοφὸς τις. Πέραν τούτου ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ σχιζοφρενίᾳ δυσαρμονίαν, μεταξὺ ἰδεῶν, συναισθήματος καὶ πράξεων. Ἐπίσης ὑπάρχουσι ψευδαισθήσεις. Ἡ ἀντίληψις τοῦ περιβάλλοντος εἶναι ἄλλοτε ὀρθή, ἄλλοτε δὲ οὐχὶ ὀρθή, ὁπότε ὁ σχιζοφρενικὸς, βλέπει εἰς τὰ πέριξ πρόσωπα καὶ πράγματα τὰ τῆς φαντασίας του δη-

μιουργήματα. Ἡ σχιζοφρενία ἐκδηλοῦται κυρίως κατὰ τὴν ἡβην, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἡλικίαν. Παρουσιάζουσα δὲ πολλὰς διακυμάνσεις ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς, ἄλλοτε μὲν βελτιοῦται ἢ καὶ ἰάται, ἐγκαταλείπουσα ὅμως ἔγνη τῆς διαβάσεώς της ὑπὸ μορφήν ἀλλοιώσεως τοῦ χαρακτήρος, ἄλλοτε δὲ ὁδηγεῖ εἰς τελείαν ἄνοιαν.

Αἰτία ἐγκληματικῶν πράξεων καθίσταται ἡ σχιζοφρενία κατὰ τὰς φάσεις ἐκείνας ἐνθα ὑπάρχει διέγερσις ἀφ' ἐνὸς καὶ φανταστικὴ ἀντίληψις τοῦ περιβάλλοντος μετὰ νοσηρῶν ἰδεῶν ἀφ' ἑτέρου. Αἱ διεγέρσεις τῶν σχιζοφρενικῶν π.χ. ἐν τῇ κατατονίᾳ εἶναι ὅ,τι βίαιον καὶ ὀρμητικόν. Ὑπάρχουσιν ἐκρήξεις θυμοῦ μετὰ ἐπιθέσεων ἀφαντάστου ὀρμητικότητος. Καταιγὶς κινήσεων καὶ ὕβρεων μετ' ὀξύτατου θυμοῦ καὶ ἐπιθέσεων συντελεῖ εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ προστυχόντος ἐμψύχου εἴτε ἀψύχου, χωρὶς εἰς τὴν πράξιν νὰ διαφαίνεται σκοπὸς τις. Ἐπομένως ἄδικοι ἐπιθέσεις, τραυματισμοὶ καὶ φόνοι εἶναι ἐπακολουθήματα τῶν σχιζοφρενικῶν διεγέρσεων. Ὡσαύτως ἡ καταστροφὴ ξένης ιδιοκτησίας, εἶναι σύνθηδες ἀδίκημα τῶν σχιζοφρενικῶν.

Ἐχομεν περιπτώσιν σχιζοφρενικοῦ, ὅστις βλέπων ἕτερον ψυχοπαθῆ νὰ τριβῇ τὸ κύπελλον του, ἐπὶ τοῦ πατώματος καὶ ἐκλαμβάνων κατὰ φανταστικὸν τρόπον τὸν ἦχον ὡς ἀκόνισμα μαχαίρας (τοῦτο διηγήθη ἡμῖν ἀργότερον) ἐπετέθη κατὰ τοῦ ψυχοπαθοῦς καὶ τὸν ἐφόνευσε, προλαβὼν τοιοῦτοτρόπως νὰ σφαγῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος διὰ τῆς ἀκονιζομένης μαχαίρας, ὡς ἐν τῇ φαντασίᾳ του ἐνόμιζε.

Αἰτίαν ἐγκλημάτων ἐν τῇ σχιζοφρενίᾳ, παρέχουσιν αἱ νοσηραὶ ἐκεῖναι ιδέαι, αἵτινες οὐσαί συχνὸν σύμπτωμα τῆς ἐν λόγῳ παθήσεως (αὐτισμός) ἔχουσι περιεχόμενον στρεφόμενον ἐναντίον τρίτου προσώπου καὶ χαρακτῆρα ἐπιταγῆς διὰ τὸν πάσχοντα. Ἐν τῷ σχιζοφρενικῷ γεννᾶται π.χ. ἡ ιδέα, ὅτι πρέπει νὰ φονεύσῃ τοὺς γονεῖς του, τὸ τέκνον του. Αἱ ιδέαι αὗται ὁδηγοῦσι τὸ ἄτομον εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῶν καὶ συνεπῶς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἐπιθέσεις, διακινδύνευσις τῆς υγείας, τραυματισμοὶ καὶ φόνοι εἶναι δυνατόι.

Εἰς τὸ ψυχιατρικὸν ἐνοσηλεύομεν πρὸ

καιροῦ νέον σχιζοφρενικὸν ὅστις ἔχων τὴν νοσηρὰν ιδέαν, ὅτι ἔπρεπε νὰ φονεύσῃ ἄνθρωπον τινά, ἵν' ἀπαλλαγῇ τοῦ αὐτὸν κατέχοντος διαβόλου ἐπετίθετο διαρκῶς καὶ ἀπειροῦτο νὰ φονεύσῃ τινὰ τῶν συναδέλφων του. Ἐτερος σχιζοφρενικὸς ἐργαζόμενος μετ' ἄλλων ἐφόνευσε διὰ λίθου τὸν συνεργαζόμενον σύντροφόν του δικαιολογήσας τὴν πράξιν μετέπειτα διὰ τῶν λόγων «μὲ ἔβαλε ὁ ἀδελφός μου νὰ τὸν σκοτώσω». Ἰδέα τουτέστι νοσηρά, γεννηθεῖσα ἐξαίφνης, ἐν τῷ ἐγκληματίσαντι σχιζοφρενικῷ.

Εἰς τοὺς χρονίους σχιζοφρενικοὺς, ὧν ἔχουσι καταστραφεί τα λεπτὰ ἠθικὰ συναισθητά, εἶναι δυνατὰ παντοῖα ποινικὰ πράξεις, ὥς π. χ. κλοπαί, ἀπάται, ἐπαιτεία, ἀλγεία, δολιότης, ἐπιθέσεις κατὰ γυναικῶν μὲ ἀνηθίκους σκοπούς, ἀντίστασις καὶ ἐξύβρισις τῆς ἀρχῆς.

Τῆς σχιζοφρενίας διακρίνομεν τὴν παρανοϊκὴν μορφήν, ἥς κύριον σύμπτωμα εἶναι παραληρητικαὶ ιδέαι ἐπιβουλεύσεως καὶ καταδιώξεως.

Ἐπειδὴ τὸ σύμπτωμα τοῦτο παρουσιάζει καὶ ἡ ὁμὰς τῶν παρανοϊκῶν ἐν γένει ψυχικῶν παθήσεων, ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν παράνοϊαν καὶ τὴν παραφρενίαν καὶ τῶν ὁποίων ἰδιαίτερος τύπος εἶναι καὶ τὸ ἐρωτικὸν παραλήρημα, αἱ δὲ ἐγκληματικαὶ ἐκδηλώσεις ἀπασῶν τούτων εἶναι παρεμφερεῖς, θὰ συζητήσωμεν ταύτην μετὰ τῶν παρανοϊκῶν παθήσεων.

Παρανοϊκαὶ παθήσεις.—Εἰς τὰς παρανοϊκὰς παθήσεις τὸ πρωτεύον σύμπτωμα εἶναι αἱ παντὸς εἴδους παραληρητικαὶ ιδέαι. Οἱ ἀσθενεῖς φαντάζονται ἑαυτοὺς βασιλέα, προφήτην, Θεόν, φαντάζονται ὅτι καταδιώκονται, ὅτι γυνὴ τις πλουσία ἔχει ἐρωτευθῇ αὐτούς. Συμπαρομαρτῶν σύμπτωμα ἀνευρίσκουμεν εἰσέτι τὴν νοσηρὰν ιδέαν ἐπιδράσεως καὶ συσχετίσεως. Οἱ παρανοϊκοὶ συσχετίζουσι τουτέστιν πρὸς ἑαυτοὺς γεγονότα καὶ συμβάντα ἐντελῶς ξένα πρὸς αὐτοὺς καὶ παρερμηνεύουσι ταῦτα. Ὅταν π. χ. ἄγνωστός τις βῇ κατ' ὁδὸν τοῦτο σημαίνει, ὅτι θέλει νὰ ἐρωτευθῇ τὸν πάσχοντα. Αἱ ιδέαι ἐπιδράσεως συνίστανται εἰς τὸ ὅτι ἄγνωστα ἢ γνωστὰ πρόσωπα ἐπιδρῶσι ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ πάσχοντος δι' ἡλεκ-

τρισμοῦ, μαγνητισμοῦ, μυστηριωδῶν ἀκτίνων κ. τ. λ.

Εἰς τοὺς παρανοϊκοὺς ὑπάγονται ἐπίσης οἱ παρερμηνεύοντες τὸ μέγεθος τοῦ δικαίου των ἐπὶ ὑποθέσεως τινὸς καὶ καταλήγοντες εἰς μακροὺς δικαστικούς ἀγῶνας, οἱ καλούμενοι *δικομανεῖς*.

Τὰς παραληρητικὰς τῶν ιδέας ἐπεξεργάζονται οἱ ἀσθενεῖς μετὰ σχετικῆς λογικῆς καὶ συστηματοποιοῦσι ταύτας, πλὴν τῶν σχιζοφρενικῶν παρανοϊκῶν παρ' οἷς αἱ παραληρητικαὶ ιδέαι εἶναι ἀσύντακτοι καὶ ἀσταθεῖς.

Ἡ συναισθηματικότης τῶν παρανοϊκῶν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ιδέας καὶ συνήθως ζωηρά, οὕτως ὥστε ὁδηγεῖ τὸν πάσχοντα εἰς ἀναλόγους πράξεις καὶ ἐνεργείας.

Διὰ τὸν πάσχοντα μόνον αἱ ιδέαι αὐτοῦ εἶναι ὀρθαί, αἱ τοῦ ἄλλου κόσμου ἐσφαλμέναι. Διὰ τοῦτο ζητεῖ οὗτος νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὰς οὕτως ὥστε ὁ προφήτης ἄρχεται κηρύττων, ὁ βασιλεὺς θέλων νὰ ἐπιβάλλῃται, ὁ καταδιωκόμενος νὰ ἀμύνεται, ἀναφερόμενος ταῦτοχρόνως εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὴν εἰσαγγελίαν, ἵνα τὸν προστατεύσῃ. Ὁ κατεχόμενος ὑπὸ ἐρωτικοῦ παραληρήματος προβαίνει εἰς τὰ ἀνάλογα διαβήματα ἐνοχλῶν τὴν ὑποτιθεμένην ἐκλεκτήν του, ὁ κατὰ τὴν ιδέαν του ἀδικούμενος κατατρίβεται εἰς μακροὺς δικαστικούς ἀγῶνας.

Αἱ ἐγκληματικαὶ πράξεις τῶν παρανοϊκῶν εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν νοσηρῶν ιδεῶν των. Ὁ ὑπὸ τῆς ιδέας καταδιώξεως κατεχόμενος ἀπειλεῖ τοὺς ὑποτιθεμένους ἐχθρούς του, ὑβρίζει, χειροδικεῖ. Ὑβρίζει προσέτι καὶ ἐπιτίθεται κατ' ἀγνώστου τινὸς κατ' ὁδόν, ἐπειδὴ παρηρμήνευσε κίνησιν τινὰ τῶν χειρῶν του. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ζωὴ τῶν ὑποτιθεμένων ἐχθρῶν κινδυνεύει ἐκ τοῦ παρανοϊκοῦ τραυματισμοῦ καὶ φόνου ἀναφέρονται οὐχὶ σπανίως. Ἐχομεν ὥς ὑπόδικον ἐν τῷ ψυχιατρικῷ παρανοϊκῷ ὅστις κατεχόμενος ὑπὸ ιδέας καταδιώξεως στρεφόμενης ἐναντίον τῶν γονέων του, ἐφόνευσε τὴν μητέρα του. Ἐτερος νέος παρουσιάζων παρανοϊκὴν μορφήν σχιζοφρενίας μὲ παραληρητικὴν ιδέαν καταδιώξεως ἐναντίον τοῦ πατρὸς του ἐφόνευσε

τοῦτον κτυπήσας διὰ λίθου εἰς τὴν κεφαλὴν. Ἡ περίπτωσις τοῦ Δουφλὴ φονεύσαντος τὰ τρία αὐτοῦ μικρὰ τέκνα ἐχαρκτηρίσθη ὡς γνωρίζω παρανοϊκὴ πάθησις. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὅμως ὁ ἐκ τῶν παρανοϊκῶν κίνδυνος τῆς ζωῆς εὐρίσκεται εἰς ἥσσανα μοῖραν λόγῳ τῆς σχετικῶς καλῶς λειτουργοῦσης κριτικῆς συνηθεστέρα εἶναι ἢ ἀπλὴ ἐπίθεσις καὶ ἐξύβρισις. Ψυχοπαθῆς τις ἐν τῷ ψυχιατρικῷ νοσηλεύμενος καὶ κατεχόμενος ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι οἱ καθολικοὶ τὸν καταδιώκουν καὶ ἐγένοντο ἀφορμὴ νὰ τοῦ ἀποκοπῇ ὁ πούς, ἐπετέθη ἐν τῇ ὁδῷ Πανεπιστημίου κατὰ καθολικοῦ ἱερέως τραυματίσας αὐτὸν εἰς τὸ πρόσωπον. Γενικῶς δὲ ἐξυβρίζει πάντα ἀντιπρόσωπον τοῦ κλήρου. Λόγῳ τῶν τοιούτων πράξεων εὐρίσκεται ἐγκλεισμένος ἐν τῷ ψυχιατρικῷ. Ἐτερος ψυχοπαθὴς θεωρῶν ἑαυτὸν Μεσσίαν ἀνέβη ἐν ἐκκλησίᾳ τινὶ κατὰ τὴν ὥρην τῆς λειτουργίας εἰς τὸν ἄμβωνα καὶ διεκήρυξε αὐτὸν βροντοφώνως ὡς Μεσσίαν συνιστῶν ταυτοχρόνως εἰς τὸ ἐκκλησίασμα ὅπως τὸν ἀναγνωρίσῃ ὡς τοιοῦτον καὶ μὴ πιστεύῃ πλέον εἰς τοὺς ἱερεῖς.

Περισσότερας καὶ σοβαρώτερας ἐγκληματικὰς πράξεις ἐγκυμονεῖ ἡ παρανοϊκὴ μορφή τῆς σχιζοφρενίας παρὰ τῇ ὁποίᾳ κυριαρχοῦσι ἐκτὸς τῶν παραληρητικῶν ιδεῶν καὶ αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι φανταστικαὶ ιδέαι διαταγῆς πρὸς πρᾶξιν τινά, π. χ. ὁ Θεὸς ἐπιτάσσει νὰ φονεύσῃ ὁ πάσχων τὴν σύζυγόν του, τὰ τέκνα του, νὰ καύσῃ τὴν οἰκίαν του κ. τ. λ. Οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς εἶναι ἱκανοὶ διὰ πᾶν στυγερὸν ἐγκλημα.

Οἱ ὑπὸ ἐρωτικῷ παραληρήματος κατεχόμενοι ἐνοχλοῦσι τὴν γυναῖκα, ἣν ἐρωτεύθησαν, ἀπειλοῦσι, διαταράσσουσι τὴν οἰκογενειακὴν γαλήνην τῶν ἄλλων. Εἶναι γνωστὴ ἐκ τῶν ἐφημερίδων ἡ περίπτωσις τοῦ Λέπουρα κατεχομένου ὑπὸ ἐρωτικοῦ παραληρήματος πρὸς νέαν πλουσίας οἰκογενείας, ἣν ἀπεπειράθη ποτὲ νὰ ἀπαγάγῃ, ἐνοχλῶν κατὰ τὰ λοιπὰ διαρκῶς τὴν οἰκογενεὶαν αὐτῆς.

Ἡ προϋοῦσα γενικὴ παράλυσις.—Αὕτη ἔχουσα ὡς αἰτίαν τὴν καταστροφὴν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐγκεφάλου ὑπὸ τῆς συμφιλίδος παρουσιάζει διανοητικὴν ἐξασθε-

νησιν ὑπὸ μορφήν, μειώσεως τῆς μνήμης καὶ τῆς κρίσεως μὲ παραληρητικὰς ιδέας μεγαλείου καὶ καταστροφῆς τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων.

Ὑπάρχει ἀδικαιολόγητος εὐθυμία, εὐερεθιστότης, παραμέλησις τῶν λεπτῶν αἰσθημάτων ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ εὐσημίαν.

Ἀδικήματα τῶν παραλυτικῶν εἶναι: μικροκλοπαὶ διαπραττόμεναι κατ' ἐντελῶς ἀνόητον τρόπον. Π. χ. ὁ παραλυτικὸς κλέπτει πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ ἰδιοκτῆτου καὶ κρύπτει τὸ κλαπὲν ὑπὸ τὸν μανδύαν του.

Ψευδεῖς καταθέσεις καὶ ψευδορκίαι λόγῳ ἐλλείψεως ἐπαρκoῦς κρίσεως εἶναι συχναί. Ἐπιλήψιοι ἀνωμαλίαι εἰς ὑπηρεσίαν τινά, μετὰ καταχρήσεως καὶ σπατάλης ξένου χρημάτων συμβαίνουσιν ἐπίσης. Γνωρίζομεν περιπτώσιν δικηγόρου πάσχοντος ἐκ προϋούσης γενικῆς παραλύσεως, ὅστις κατεσπατάλησε ἀρκετὰς χιλιάδας χρημάτων ἀνηκόντων εἰς πελάτην του. Εἰς τὰς περιπτώσεις ἐνθα ὑπάρχει γενετήσιος ἐρεθισμὸς συμβαίνει ἀσέλγεια ἐπὶ παιδίων καὶ παραπλάνησις κορασίδων.

Ἐπιληψία.—Ἐν τῇ ἐπιληψίᾳ ἐκτὸς τῶν γνωστῶν ἐπιληπτικῶν παροξυσμῶν παρέχονται καὶ ψυχικαὶ διαταραχαὶ εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτοτελοῦς ψυχικῆς παθήσεως, ἥτις εἶναι ἡ ἐπιληπτικὴ ἐπισκοτιστικὴ κατάστασις ἢ ἐπιληπτικὴ φρενίτις καὶ παρουσιάζει θόλωσιν τῆς συνειδήσεως, παραγνώρισιν τοῦ περιβάλλοντος καὶ ψυχοκινητικὴν διέγερσιν, εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν περιοδικῶν καταστάσεων δυσθυμίας μετ' ἐρεθιστικότητος καὶ σφοδρῶν ἐκρήξεων θυμοῦ.

Αἱ ψυχικαὶ διαταραχαὶ ἀκολουθοῦσι καὶ προηγούνται τοῦ καθ' ἑαυτοῦ παροξυσμοῦ.

Κατὰ τὰς ἐπισκοτιστικὰς καταστάσεις, αἰτίνες διαρκοῦσι ὥρας ἕως ἡμέρας οἱ ἀσθενεῖς εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσωσι δόλοκληρον σειρὰν πράξεων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καλῶς συντεταγμένων καὶ σκοπίμων ἄνευ ὅμως τῆς συνειδήσεως ἐπιτελουμένων, ἀλλ' ὅπως αὐτομάτως.

Ὁ χαρακτηριστὸς τῶν ἐπιληπτικῶν εὐρηταί πάντοτε ἡλλοιωμένος. Οἱ ἐπιληπτικοὶ εἰ-

ναι ιδιότροποι, εὐερέθιστοι, μονομανεῖς, κρυψίνους, φαντασιόπληκτοι, ὑπερευαίσθητοι, ἄλλοι πάλιν εἶναι ἀσταθεῖς, ἀκόλαστοι, ὑπουλοὶ. Ἀπαντες οἱ ἐπιληπτικοὶ δὲν ἀνέχονται τὸ οἰνόπνευμα. Τοῦτο ἐπιδρᾷ εἰς ἐλαχίστας ποσότητας μεθύσκον αὐτοὺς καὶ ὁδηγοῦν εἰς ἐντόνους κρίσεις δυσθυμίας.

Αἱ ἐγκληματικαὶ πράξεις τῶν ἐπιληπτικῶν, διαιροῦνται εἰς ἐκείνας, αἵτινες ἐπιτελοῦνται ἐν ἡρεμίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἡλλωμένου χαρακτήρος καὶ εἰς τὰς κατὰ τὰς ἐκδήλους ψυχικὰς διαταραχάς, δηλ. τὴν ἐπιληπτικὴν φρενίτιδα ἐπιγιγνομένης.

Ὡς συνέπεια τοῦ ἡλλωμένου χαρακτήρος, ἀκολουθοῦσι παντοῖαι ἐγκληματικαὶ πράξεις βίας, κυρίως ὅταν οἱ ἐπιληπτικοὶ εὐρίσκονται ἐν δυσθυμίᾳ. Τότε καθίστανται ἐπιθετικοί, καταστρέφουσι τὰ ἀντικείμενα μετὰ τυφλῆς ὁρμῆς, τραυματίζουσι, ἀποπειρῶνται νὰ φονεύσωσι, τῶν πράξεων τούτων διακρινόμενων διὰ τὸ τυφλόν, τὸ ἀκατάσχετον, τὸ μὴ καταστέλλόμενον μένος, καὶ τῶν δυσαναλογικῶν μεταξὺ ἀφορμῆς καὶ ἀντιδράσεως εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀφορμῇ. Ἐξυβρίσεις καὶ ἐπιθέσεις ἐναντίον ἀγνώστων ἀνθρώπων λόγῳ ἀνεπαισθήτου ἀφορμῆς, π.χ. ὠδήσεως ἐν τῇ ὁδῷ, συμβαίνουν εὐκόλως.

Ἀσέλγεια ἐπὶ παίδων παρατηροῦνται ἐπίσης εἰς τοὺς ἐπιληπτικούς. Παραπτώματα ἰδιοποιήσεως ξένης ἰδιοκτησίας εἶναι ὡσαύτως συχνά. Ἐπίσης καλῶς ἐπεξεργασμένοι ἀπάται.

Εἰς τὰς περιπτώσεις ἐπιληπτικῆς φρενίτιδος, λίαν συνήθης εἶναι ἡ ἐπίθεσις καὶ ὁ τραυματισμὸς τρίτων προσώπων λόγῳ τῆς χαρακτηριζούσης τοὺς ἐπιληπτικούς τάσεως πρὸς καταστροφὴν καὶ ὁ ἐμπρησμός.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ ψυχιατρικῷ ἐπιληπτικῶν ὑπάρχει τις, ὅστις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φρενίτιδος του, ἐπιτίθεται ἀκατασχέτως ἀποπειρώμενος νὰ κτυπήσῃ τοὺς περὶ αὐτόν, παντὶ μέσῳ καὶ τρόπῳ.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα ἄλλον τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ αἷτιος κακοῦ ὁ ἐπιληπτικός, κατὰ τὴν ἐπισκοπιστικὴν του κατάστασιν.

Ἐχομεν ἐν τῷ ψυχιατρικῷ ἐπιληπτικὸν παρουσιάζοντα κατὰ τὴν ἐπισκοπιστι-

κὴν του κατάστασιν τὴν τάσιν νὰ συλλαμβάνῃ καὶ νὰ συγκρατῇ διὰ τῶν χειρῶν του, μεθ' ὅλης τῆς μύτικῆς του ἰσχύος, πᾶν τὸ προστυχόν. Συνέβη κατ' ἐπανάληψιν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, νὰ περισφίξῃ τὸν λαιμὸν τινὸς τῶν περὶ αὐτόν, μετὰ τοιαύτης δυνάμεως, ὥστε μόλις ἀπεφεύχθη ὁ κίνδυνος τῆς πνιγμονῆς. Ἄλλος ἐπιληπτικός ὁδηγηθεὶς ὡς ὑπόδικος εἰς τὸ ψυχιατρεῖον, ἀπέκοψε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιληπτικῆς του φρενίτιδος τὴν κεφαλὴν συγγενοῦς του τινὸς καὶ φέρον τὴν ὑπὸ μάλης, μετέβη εἰς τὸ καφενεῖον.

Αἱ τελευταῖαι αὗται περιπτώσεις εἶναι ἐκείναι δι' ἃς ὑπάρχει πλήρης τὸ ἀκαταλόγιστον ὡς ὁ νόμος ἐννοεῖ τοῦτο, δηλαδή ὡς στέρησιν τῆς συνειδήσεως.

Γεροντικὴ καὶ ἀρτηριοσκληρωτικὴ ἀνοία ἢ διανοητικὴ ἐξασθένησις τῆς γεροντικῆς ἡλικίας. — Κατ' αὐτὴν μειοῦται ἡ μνήμη· ἡ κρίσις δὲν ἐπιτελεῖται ὁρθῶς· τὸ συναίσθημα καταστρέφεται καὶ προσλαμβάνει μορφὴν ἐγωιστικὴν. Τὰ ἠθικὰ συναισθήματα ἐκμηδενίζονται.

Ἐν τῇ γεροντικῇ ἀνοίᾳ, προεξάρχουσι κατὰ πρῶτον λόγον ἐγκληματικαὶ πράξεις, ἀντιτιθέμεναι πρὸς τὴν εὐπρέπειαν καὶ εὐκοσμίαν. Ἐπίσης ἀμαρτήματα γενετήσιου περιεχομένου εἶναι λίαν συχνὰ εἰς τοὺς γέροντας, δεδομένου ὅτι κατὰ τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, παρατηρεῖται ἐνίοτε ἀναζωπύρωσις τοῦ γενετήσιου ἐνστίκτου μετὰ διεστραμμένης ὁμῶς ἐκδηλώσεως.

Ὡς ἐκ τούτου προσβολὴ τῆς δημοσίας αἰδοῦς, ἀποπλάνησις καὶ ἐκβιασμός κορασίων, εὐρηται εἰς τὸ παθητικὸν τῆς γεροντικῆς ἀνοίας. Λόγῳ τῆς διαταραχῆς τῆς κρίσεως καὶ τῆς μνήμης εἶναι δυνατόν τοιαῦτα ἄτομα, εὐρισκόμενα εἰσέτι εἰς ὑπηρεσίαν τινὰ, νὰ προβῶσιν εἰς καταχρήσεις καὶ παντὸς ἄλλου εἰδους ἐπιληψίμους ἀνωμαλίας. Ἐν γένει τὰ ἐγκλήματα τῆς γεροντικῆς ἀνοίας ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ τῆς προϊούσης γενικῆς παραλυσέως.

Ἀλκοολικαὶ φρενίτιδες. — Τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλκοὸλ ψυχικῶς ἡλλωθέντα ἄτομα διαιροῦμεν α') εἰς τοὺς χρονίους ἀλκοολικούς καὶ β') τοὺς ἐξ ἀλκοολικῆς φρενίτιδος πάσχοντας.

Τῶν ἀλκοολικῶν φρενιτίδων διακρίνο-

μεν α') τὸ τρομῶδες παραλήρημα, καθ' ὃ παρουσιάζονται ἀθρόοι ψευδαισθήσεις ὁράσεως, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρομακτικοῦ περιεχομένου, ἔλλειψις προσανατολισμοῦ μετὰ παραγνώσεως τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἐντονὸν συναισθημα φόβου.

β') τὴν ὀξείαν ἀλκοολικὴν παράνοϊαν. Κατ' αὐτὴν κυριαρχοῦσι παραληρητικαὶ ἰδέαι καταδιώξεως, μετὰ ἀθρόων ψευδαισθήσεων ἀκοῆς.

γ') τὸ παραλήρημα ζηλοτυπίας. Οἱ ἐξ αὐτοῦ πάσχοντες ἀλκοολικοί, ἀναπτύσσουσι τὴν παραληρητικὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ σύζυγός των τοὺς ἀπατᾷ, καὶ παρερμηνεύουσι τὰ σχετικὰ γεγονότα τοῦ περιβάλλοντος.

δ') Ἡ παθολογικὴ μέθη ἣτις δημιουργεῖται κατόπιν χρήσεως ἔστω καὶ ὀλίγης ποσότητος οἰνοπνεύματος εἰς ἄτομα, ὧν ὁ ἐγκέφαλος ἔχει ὑποστῇ βλάβην τινὰ π.χ. λόγῳ ἐπιληψίας, διασείσεως, χρονίου ἀλκοολισμοῦ, φρενοπαθείας, λοιμῶδους νόσου κ.τ.λ. Τὰ ἄτομα ταῦτα εἰσάγοντα ὀλίγον οἰνόπνευμα εἰς τὸν ὁργανισμόν των, δύνανται νὰ μεταπέσωσιν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς παθολογικῆς μέθης, ἣτις συνίσταται εἰς θόλωσιν τῆς συνειδήσεως, ἀμνησίαν, ἀγωνίαν, θυμὸν, ψυχοκινητικὴν διέγερσιν μετὰ τάσεως πρὸς ἀσκόπους βιαιότητος καὶ καταστροφῆς τοῦ περιβάλλοντος.

Ἐκτὸς τῆς παθολογικῆς μέθης ἔχομεν καὶ τὴν συνήθη ἀλκοολικὴν μέθην, ἣν ἔκαστος ἐξ ἰδίων καὶ ἐκ παρατηρήσεως γνωρίζει.

Εἰς τοὺς χρονίους ἀλκοολικούς κυριαρχοῦσι ἁλλοιώσεις τοῦ χαρακτήρος. Οὗτοι καθίστανται εὐεξάπτοι καὶ θυμῶδεις, χάνουσι τὰ ἠθικὰ συναισθήματα, δι' ὃ ἐγκυριασμένοι εἰς τὸ ἔλεος τὴν οἰκογένειάν των κατασπαταλῶντες τὰ χρήματα διὰ τὸ ποτόν, γίνονται ἄβουλοι, ὀκνηροί, παραμελοῦσι τὴν ἐργασίαν των. Θέλουσι νὰ ζῶσι εἰς βάρος τῶν ἄλλων.

Ἐκάστη τῶν διαφόρων τούτων περιγραφεισῶν ἀλκοολικῶν καταστάσεων ἔχει ἴδια ἐγκληματικὰ φαινόμενα.

Ἐκ τῶν ἀλκοολικῶν ψυχώσεων κατὰ τὸ τρομῶδες παραλήρημα σπανιώτατα προκαλοῦνται ἐγκλήματα λόγῳ ἀνικανότητος τοῦ πάσχοντος πρὸς οἰανδήποτε

πρᾶξιν ἕνεκα τοῦ φόβου ὑφ' οὗ κατέχεται. Μόνον ἐξ ἀπροσεξίας εἶναι δυνατόν κατὰ τὸν χειρισμὸν π.χ. τῶν πυρῶν, νὰ γίνῃ τις αἷτιος ἐμπρησμοῦ.

Ἐν τῇ ὀξείᾳ ἀλκοολικῇ παρανοίᾳ ὑπάρχουσιν ἐπιθέσεις καὶ τραυματισμοὶ τῶν πέριξ προσώπων, λόγῳ τῶν καταδιωκτικῶν ἰδεῶν.

Ἐν τῷ παραληρηματι ζηλοτυπίας, κυριαρχοῦσιν ἀδικήματα ἐναντίον τῆς συζύγου ὑπὸ μορφὴν ὕβρεων καὶ κακοποιήσεων.

Ἀθρόα εἶναι τὰ ἀδικήματα τῶν χρονίων ἀλκοολικῶν. Οὕτω λόγῳ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἐξαθλιώσεως καὶ λόγῳ τοῦ εὐεξάπτου τοῦ χαρακτήρος των, γίνονται αἰτία μεγίστων δεινῶν διὰ τὴν οἰκογένειαν ἀλλὰ καὶ ἐγκληματικῶν πράξεων. Δέρουσι ἀνηλεῶς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα, δυνάμενοι ἐν τῇ παραφορᾷ των νὰ ἐξαχθῶσι μέχρι τραυματισμοῦ καὶ φόνου. Ἐκτελοῦσιν ἀνηθικούς πράξεις πρὸς τῶν τέκνων, προσβάλλουσι τὴν δημοσίαν αἰδῶ. Λίαν συχνὴ εἶναι ἡ ἀσέλγεια ἐπὶ τῶν ἰδίων θυγατέρων.

Αἱ εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀναγραφόμεναι αἰμομικτικαὶ σχέσεις πατρὸς καὶ θυγατρὸς, προέρχονται κυρίως ἐξ ἀλκοολικῶν ἀτόμων. Ἡ συκοφαντία ἐπίσης εἶναι ἴδιον τῶν χρονίων ἀλκοολικῶν.

Διανοητικὴ σύγχυσις. — Εἰς τὰς κλινικὰς εἰκόνας τῆς οἰασθῆποτε αἰτίας διανοητικῆς συγχύσεως προεξάρχει ἡ διαταραχὴ τῶν συνειρμῶν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἀντιλήψεων, ἀλλοιώσεις τῆς συνειδήσεως μετὰ διαταραχῆς τοῦ προσανατολισμοῦ ὡς πρὸς τὸν τόπον καὶ χρόνον, ἀθρόοι ψευδαισθήσεις ἀκοῆς καὶ κυρίως ὁράσεως ὡς καὶ ἀνάλογοι παραισθήσεις, οὕτως ὥστε ὁ ἀσθενὴς ζῇ ἐν ξένῳ κόσμῳ, μὴ ἔχων ἐπίγνωσιν οὐδὲ τοῦ ἰδίου τοῦ ἐγώ. Ἡ ἀταξία καὶ σύγχυσις αὕτη ἐξωτερικεύεται δι' ἀναλόγου ἀσυντάκτου ψυχοκινητικότητος.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ διανοητικῇ συγχύσει κυριαρχεῖ παραγνώρισις τοῦ περιβάλλοντος ὑπὸ ἑννοίαν ἐχθρικὴν, εἶναι σὺνηθες φαινόμενον ἡ διάπραξις ἐγκληματικῶν πράξεων εἰς βάρος τῆς υἱείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν πέριξ καὶ τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν.

Ἐπίσης ἐμπρησμοὶ ἐπιτελοῦνται ἐνίο-

τε. Τὰ ἐγκλήματα κατὰ τὴν διανοητικὴν σύγχυσιν εἶναι ἀπόρροια διαταραχῶν τῆς ἀντιλήψεως τῶν παραστάσεων καὶ τῆς συνειδήσεως.

Μικρόνοια ἢ ὀλιγοφρενία. — Χαρακτηριστικὸν τῆς μικρονοίας εἶναι ἡ μείωσις ἀπασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν ψυχικῶν ἱκανοτήτων, κυρίως ὁμοῦ τῶν διανοητικῶν. Εἰς τοὺς μικρόνους δὲν ὑπάρχει ἀνεπτυγμένη ἡ διανόησις, ἡ προσωπικότης, ἡ ἠθικὴ συνείδησις, ἡ βούλησις κ.τ.λ. Ὁ μικρόνους γνωρίζει μόνον τὸ ἐγὼ αὐτοῦ, ὅπου συνοδεύει πολλαπλῶς μὲ ζωηρὸν συναίσθημα ὁ ἀπόλυτος ἐγωκεντρισμὸς κατευθύνει τὰς πράξεις του. Ἀντίθετοι λογικαὶ ἀπόψεις σχετικῶς πρὸς πράξιν τινά, ἠθικαὶ ἀντενδείξεις ἐλάχιστα ἀπασχολοῦσιν αὐτόν.

Διακρίνομεν διαφόρους βαθμοὺς μικρονοίας κατὰ σειρὰν ἐντάσεως: α) τὴν ἀπλὴν μικρόνοιαν, β) τὴν ἡλιθιότητα, γ) τὴν ἰδιωτείαν.

Ὁ παντὸς βαθμοῦ μικρόνους εἶναι ἱκανὸς διὰ ποινικὰς πράξεις, κυρίως ὁμοῦ οἱ μετρίου βαθμοῦ, οἵτινες ζῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐν συγχρωτισμῷ μετ' ἄλλων ἀνθρώπων, ἐνῷ οἱ ἡλίθιοι καὶ οἱ ἰδιῶται εὐρηγνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπομονωμένοι εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν εἴτε ἐν ἀσύλῳ τινί, καὶ ἂν ἐνὸς ἐλλείπει αὐτοῖς ἡ εὐκαιρία δι' ἐγκληματικὴν τινα πράξιν, ἂν ἐτέρου λόγῳ τοῦ ἐντόνου βαθμοῦ διανοητικοῦ περιορισμοῦ, δὲν εἶναι εἰς θέσιν οὔτε καλὸν οὔτε κακὸν νὰ πράξωσι.

Οἱ λοιποὶ ὁμοῦ εἶναι ἱκανοὶ διὰ πολλαπλᾶ ἀδικήματα πλὴν ἐκείνων, δι' ἃ ἀπαιτεῖται διανοητικὴ ἱκανότης, π.χ. διὰ τὴν ἀπάτην.

Ὁ μικρόνους ἀντιδρᾷ καὶ ἐνεργεῖ αὐτοστιγμὴ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐρεθισμοῦ τινος, χωρὶς νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ ὑπολογίσῃ τὰ γεγονότα. Ἐρεθιζόμενος δὲ εὐκόλως καὶ μὴ συγκρατούμενος προβαίνει εἰς ἐγκληματικὰς πράξεις. Ἐπιτίθεται π.χ. καὶ τραυματίζει ἀνεῦ ἐπαρκοῦς αἰτίας ἢ καὶ φονεῦει ἀκόμη κινούμενος ἀπὸ μονομερῆ τινὰ ἀποψιν ὁρῶν κατὰ τὴν γνώμην του. Μικρόνους τις π.χ. ἐφόνευσε προμελετημένως τὴν φρενοβλαβῆ ἀδελφὴν του κινηθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς ιδέας,

ὅτι προσφέρει ὑπηρεσίαν εἰς τὴν λοιπὴν οἰκογένειάν του.

Ἀθρόα εἶναι εἰς τοὺς μικρόνους τὰ τῆς ἠθικῆς ἀδικήματα, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς συνήθως ἡ γενετήσιος ὁρμὴ δὲν ὑπόκειται εἰς χαλινὰ γόησιν λόγῳ ἐλλείψεως τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς κρίσεως. Ἀποτέλεσμα τοῦτο εἶναι αἱ αἱμομιξίαι καὶ οἱ βιασμοὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκογενείᾳ. Τὰ συχνὰ περιστατικὰ αἱμομιξίας πατρὸς καὶ μικρᾶς θυγατρὸς, προέρχονται ἀπὸ μικρόνους πατέρας, ἢ ἀλκοολικούς, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέρθη.

Ἀσέλγεια ἐπὶ παιδῶν ἐπίσης εἶναι συχνά. — Αἱ μικρόνους γυναῖκες ῥέπουσι πρὸς τὰ αὐτὰ γενετήσια ἀδικήματα. Λόγῳ τοῦ ὅτι ὁμοῦ δὲν γεννᾶται ζήτημα βλάβης τινός, μένουσι κεκρυμμένα τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα αὐτῶν. Αἱ μικρόνους γυναῖκες ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον τῶν κατωτέρας ποιότητος πορνῶν.

Κτηνοβασίαι ὑπὸ μικρονόων παρατηροῦνται πολλαπλῶς. Κλοπαὶ εἶναι συχνά. Ἐπίσης ἀλητεία καὶ ἐπαιτεία. Ἐμπρησμοὶ λόγῳ ἐκδικήσεως εἶναι συχνοί, προκαλούμενοι πολλάκις καὶ λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης χαρᾶς τῶν μικρονόων εἰς τὸ νὰ βλέπωσι πυρὰν, μὴ ὄντων ἐξ ἐτέρου εἰς θέσιν νὰ ὑπολογίσωσι τὰς συνεπείας αὐτῆς.

Οἱ ἐν τῷ στρατῷ παρεισφρυσάντες μικρόνους διαπράττουσι πολλαπλὰ ἀδικήματα, π.χ. ἀπειθαρχοῦσιν, ἐγκαταλείπουσι τὴν θέσιν τῶν, ἀνθίστανται καὶ βιαίω πράγῳσι κατὰ τῶν ἀνωτέρων.

Χαρακτηριστικὸν ἐγκλημα τῶν μικρονόων ὑπηρετριῶν εἶναι ὅτι λόγῳ δυσαρρεσκείας πρὸς τὴν οἰκογένειαν, ἣν ὑπηρετοῦσι καὶ ἔν' ἀπαλλαγῶσι τῆς θέσεώς τῶν καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν μικρῶν παιδίων τῆς οἰκογενείας, προβαίνουν εἴτε εἰς ἐμπρησμόν τῆς οἰκίας, ἢ εἰς φόνον τῶν ὑπ' αὐτῶν περιθαλπομένων μικρῶν. Εὐρίσκουσι δηλονότι τὸν τρόπον τοῦτον ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τῶν ὡς τὸν πλέον ἐνδεδειγμένον.

Ἰδιότης τῶν μικρονόων εἶναι ὅτι προκειμένου νὰ διηγηθῶσι γεγονός τι ἐκ τοῦ παρελθόντος λόγῳ ἀτελείας τῆς μνήμης τῶν διηγούνται ἐκάστοτε τὸ συμβὰν κατ' ἄλλον τρόπον, πολλάκις ἐντελῶς ἀντίθε-

τον τοῦ προηγουμένου καὶ συνεπῶς προκειμένου περὶ καταθέσεων ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κινδυνεύουσι νὰ κατηγορηθῶσι ἐπὶ ψευδορκίᾳ.

Ψυχικαὶ ἀνωμαλίαι μετ' ἀποδραμοῦσαν ληθαργικὴν ἐγκεφαλίτιδα. — Μετὰ τὴν πάθησιν τῆς ληθαργικῆς ἐγκεφαλίτιδος συμβαίνει διαστροφή τοῦ χαρακτῆρος πρὸς τὴν ἐγκληματικὴν πλευράν. Προσβολὴ τῆς δημοσίας αἰδοῦς, βιασμοί, ἀπόπειραι φόνου, κλοπαί, συκοφαντίαι ἀναφέρονται ὡς πράξεις ἐπακόλουθοι τῆς ληθαργικῆς ἐγκεφαλίτιδος. Αἱ τοιαῦται μεταληθαργικαὶ ψυχικαὶ ἀνωμαλίαι ὑπάρχονται εἰς τὰς ψυχοπαθείας.

Παραλείπομεν ν' ἀναφέρωμεν ἄλλας ὁργανικὰς βλάβας τοῦ ἐγκεφάλου, δυναμένας νὰ ἔχωσι ἐπακολουθήματα ποινικοῦ περιεχομένου ὡς ἀντιπροσωπευούσας λεπτομερείας ἐν τῇ ὅλῃ ψυχιατρικῇ ἱατροδικαστικῇ καὶ προχωροῦμεν εἰς τὰς ποινικὰς πράξεις ἀτόμων ψυχικῶς μὲν ἀνωμάτων ἀλλὰ μὴ ψυχοπαθῶν.

Τὰ τοιαῦτα ἄτομα παρέχουσιν ἐγκλήματα παντὸς εἶδους καὶ δὴ εἰς μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἢ οἱ ψυχοπαθεῖς. Ἐκ τῶν ἀτόμων τούτων συγκροτεῖται κατὰ μέγα μέρος ἡ δευτέρα τάξις τῶν ἐγκληματιῶν, οὗς ἐν ἀρχῇ ἀνεφέραμεν. Τὰ ἄτομα μὲ ἀνώμαλον ψυχικὴν ἰδιοσυστάσιν, αἱ ἀνωμαλοὶ δηλ. προσωπικότητες (οἱ κοινῶς ἐκφυλοὶ καλούμενοι) χαρακτηρίζονται κυρίως ὑπὸ ἀνωμαλῶν τῆς ἠθικῆς πλευρᾶς τῆς προσωπικότητός τῶν.

Ἡ διανοητικότης αὐτῶν εὐρηγνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλὴ, τίθεται ὁμοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἀνωμάλου συναισθηματικότητος, ἣτις εἶναι ἡμβλημένη ἐναντὶ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν καὶ συναισθημάτων ὁ ἐγωϊσμός ἐπικρατεῖ ἐν ὅλῃ τῇ γράμμῃ. Παρ' αὐτοῖς διαπιστοῦται ἀστάθεια καὶ εὐμεταβλητότης τῶν συναισθημάτων, εὐαισθησία, ζωηρά, φαντασία, δυσαρμονία τῶν ἐπὶ μέρους ψυχικῶν ἱκανοτήτων. Ἐλλείψις συμπαθείας χαρακτηρίζει τὰ ἄτομα ταῦτα, ἅτινα ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τονίζουσι τὴν ἰδίαν ὠφέλειαν εἰς βλάβην τῶν ἄλλων καὶ οὕτω ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξελίσσονται εἰς ἐγκληματίας δεδομένου ὅτι ἐλλείπει αὐτοῖς τὸ ἐνδιαφέρον διὰ ἄνωτερον τινα

σκοπὸν καὶ ἐπιζητεῖται ἡ ἀπ' εὐθείας ἱκανοποίησις τοῦ ἐγὼ διὰ παντὸς μέσου.

Τὰ ἄτομα ταῦτα συγκροτοῦσι, ὡς ἐλέχθη, τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῆς ἐγκληματικότητος ἐν γένει.

Ἐξ αὐτῶν ἐκπηγάζουσι οἱ παντὸς εἶδους ἐξ ἐπαγγέλματος ἐγκληματῆται καὶ ἀντικοινωνικοί, εἶναι οἱ ἀπαιῶνες, οἱ κλέπται, οἱ ἀλῆται, οἱ μαστροποὶ, οἱ φιλόνεικοι, οἱ ἀπειθαρχοὶ ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ.

Ἐκ τῶν προσωπικοτήτων τούτων οἱ εὐερέθιστοι διαπράττουσιν ἐπιθέσεις, τραυματισμούς, ὕβρεις, προσβολὰς.

Οἱ ψευδολόγοι γίνονται ἀπατεῶνες. Πολλοὶ αὐτῶν κατέχονται ὑπὸ παρορμητικῶν ἐγκληματικῶν πράξεων π.χ. τῆς πυρομανίας, τῆς κλεπτομανίας, μανίας συλλογῆς, χάριν τῆς ὁποίας εἶναι ἱκανοὶ δι' ἀπάτας καὶ κλοπὰς.

Εἰς τὰς ἀνωμάλους προσωπικότητας ὑπάγονται καὶ οἱ ὑστερικοί, εἰς οὓς παρατηρεῖται ἐντονος εὐσυγκινησία μετὰ φαντασίας ζωηρᾶς, ἐξ οὗ ἡ εὐαισθησία καὶ ἡ ἰδιοτροπία εἶναι ἴδιον τῶν ὑστερικῶν, εἰς οὓς πολλαπλῶς ὑπάρχει μείωσις τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων. Οἱ ὑστερικοὶ εἶναι ἀνελικρινεῖς, ἐγωῖσταί, προβαίνουν εἰς ἀπάτας καὶ κλοπὰς. Αἱ γυναῖκες εἶναι συκοφάνται ἐξ αὐτῶν ἐκπορεύονται συκοφαντίαι γενετήσιου περιεχομένου ἐναντίον ἀνδρῶν λόγῳ τῆς ζωηρᾶς τῶν φαντασίας. Ὑστερικοὶ ψευδολόγοι γυναῖκες ἀπευθύνουσιν ἀνώνυμους ἐπιστολάς με συκοφαντικὸν περιεχόμενον ἐναντίον τρίτων.

Ὡς συγκεκριμένην πάθησιν τῶν ἀνωμάτων προσωπικοτήτων ἡ καὶ ψυχασθενικῶν καλουμένων ἀτόμων, ἔχομεν τὰς ψυχονευρώσεις (ἰδεοληψίαι καὶ ἐνσυνείδητοι παρορμήσεις). Κατ' αὐτὰς ὁ ἀσθενὴς κατέχεται ὑπὸ ἐμόνων ἰδεῶν, ὧν τὸ περιεχόμενον δυνατόν νὰ εἶναι ἐντελῶς ἀνόητον, δι' ἃς ὁμοῦ ἔχει τὴν ἐπίγνωσιν, ὅτι ἀποτελοῦσι νοσηρὰν ψυχικὴν ἐκδήλωσιν.

Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐμόνων ἰδεῶν εἶναι πολλάκις αὐτόχρομα ἐγκληματικόν, π.χ. νὰ φονεύσῃ τις τὸ τέκνον του. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ὑπάρχει ἐπίγνωσις τῆς νοσηρότητος τῶν ἰδεῶν οὐδέποτε διαπράτ-

τονται ἐγκλήματα ἐπὶ τῇ βάσει ἐμμόνων ἰδεῶν.

Μόνον πράξεις ἀβλαβοῦς περιεχομένου ἐκτελοῦνται.

Ἀντιθέτως εἶναι δυνατόν λόγῳ ἐμμόνων ἰδεῶν νὰ παραλείψῃ τις νὰ ἐκτελέσῃ τι, ὅπερ τιμωρεῖται ποινικῶς, π. χ. νὰ ἐκτελέσῃ διαταγὴν ἀνωτέρου κ.τ.λ.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν ψυχικῶς ἀνωμάλων ὑπάγονται καὶ τὰ ἄτομα μὲ γενετησίους διαστροφάς, ὧν ἡ ἐγκληματικότητα λόγῳ τούτων εἶναι ἀξία λόγου.

Αἱ γενετήσιοι διαστροφαι ὑπάρχουσιν εἴτε ὡς συμπτώματα ψυχοπαθείας εἴτε ὡς αὐτοτελεῖς ἐκδηλώσεις, ἐπὶ κατὰ τὰ λοιπὰ σχετικῶς ὑγιоῦς ἐδάφους ἢ παρουσιάζοντος καὶ διάφορα ἄλλα σημεῖα ἀνωμαλίου ψυχικῆς ἰδιοσυστάσις.

Αἱ κυριώτεροι γενετήσιοι διαστροφαι εἶναι:

- 1) Ὁμοφυλοφιλία.
- 2) Ἐκθεσιασμός.
- 3) Φειχισμός.
- 4) Σαδισμός.
- 5) Μασοχισμός.
- 6) Ἡ κτηνοβασία.

Ἐγκληματικαὶ πράξεις ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐν τῇ ὁμοφυλοφιλίᾳ ἡ ἀποπλάνησις καὶ ἡ ἀσέλγεια ἐπὶ ἀνηλικίων ἀρρένων παιδίων.

Ἐν τῷ ἐκθεσιασμῷ ἡ προσβολὴ τῆς δημοσίας αἰδοῦς.

Ἐν τῷ σαδισμῷ τραυματισμός καὶ φόνος (ἀσελγοφονία).

Ἐν τῇ κτηνοβασίᾳ αὐτὴ αὐτὴ ἡ πράξις ὡς ποινικὴ πράξις.

Οἱ τοξικομανεῖς.—Ἐν τέλει ἀναφέρουμεν τοὺς τοξικομανεῖς (διὰ μορφίνης, ἡρωίνης, κοκαίνης, χασίς κ.λ.). Ψυχικῶς παρουσιάζουσιν οὗτοι ἀλλοιώσεις τοῦ χαρακτήρος καταστρεφόμενων κατ' ἐξοχὴν τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων. Οἱ τοξικομανεῖς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ναρκωτικοῦ διαπράττουσι κλοπὰς, πλαστογραφίας (κυρίως συνταγῶν) καθίστανται ἀλήται. Ἐκ τῶν ναρκωτικῶν ἡ κοκαίνη ἀγεί καὶ εἰς ἐκδηλον φρενοβλάβειαν χαρακτηρίζομένην ὑπὸ ψευδαισθησεων ὁράσεως καὶ τοῦ δέρματος. Οἱ ἐξ αὐτῆς πάσχοντες βλέπουσι π. χ. τὸ δωματίον πλήρες ποντικῶν, κατσαρίδων, κοριῶν, ἐπὶ τοῦ σώματός των αἰσθάνονται φθείρας καὶ παντὸς εἶδους ζῶφια.

Οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς ἀποπειρώμενοι νὰ καταστρέψωσι διὰ πυρὸς τὰ ζῶφια γίνονται αἵτιοι ἐμπρησμοῦ.

* *

Διεξήλθομεν τὰ τῆς ἐγκληματικότητος τῶν ψυχοπαθῶν καὶ τῶν ἀνωμάλων προσωπικοτήτων.

Ἀπὸ ποσοτικῆς ἀπόψεως τὰ ἐγκλήματα τῶν ψυχοπαθῶν δὲν εἶναι εὐτυχῶς ἀνάλογα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψυχοπαθῶν.

Τοῦ αὐτοῦ δὲ εἶδους ἐγκλήματα τῶν ψυχοπαθῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ τῶν μὴ ψυχοπαθῶν, παρουσιάζουσιν παραλλαγὰς τινὰς εἴτε ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἐκτελέσεως αὐτῶν, εἴτε πρὸς τὸ ἀντικείμενον πρὸς ὃ κατευθύνονται. Ὡς πρὸς τὸν φόνον π. χ. ὁ ψυχοπαθὴς φρονεῖ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ οἰκειούς, ὁ μὴ ψυχοπαθὴς τοὺς ξένους.

Ὁ ψυχοπαθὴς ἐμπρὶν τὴν ἰδίαν οἰκίαν, ὁ μὴ ψυχοπαθὴς τὴν ξένην. κ. ο. κ.

Ἄξιον μνείας τυγχάνει, ὅτι πολλάκις τὸ ἐγκλημα εἶναι ἡ πρώτη ἐκδήλωσις ἐκρηγείσης ψυχοπαθείας.

Ἐξετάζοντες καὶ ἀναλύοντες τὰς ἐγκληματικὰς ἐκδηλώσεις τῶν ψυχοπαθῶν νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ προσπορισθῶμεν συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος καθόλου.

Εἰς τὸν ψυχοπαθῆ ἄνθρωπον δύο τινὰ διαταράσσονται κατ' ἐξοχὴν: τὸ συναίσθημα καὶ ἡ διανόησις. Καὶ τὸ μὲν συναίσθημα μετατρέπεται πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην παθολογικὴν κατεύθυνσιν, ἡ δὲ διανόησις χάνει τὸν τύπον τῆς τοιαύτης λειτουργίας τῆς συνεπαγομένης τὴν ἐναρμόνισιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ὃ,τι καλοῦμεν πραγματικότητα.

Ὑπάρχοντος ὁμαλοῦ συναισθήματος καὶ ὁμαλῆς διανοήσεως ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἱκανὸς νὰ προσαρμόζῃται πρὸς τὸ ἔξω περιβάλλον καὶ νὰ ζῇ ἁρμονικῶς μετ' αὐτοῦ. Αἱ διατάξεις τοῦ περιβάλλοντος ἀπαιτοῦσι τὴν προσαρμογὴν καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀτόμων εἰς αὐτάς, ἵνα μὴ τὰ τελευταῖα ταῦτα χαρακτηρισθῶσιν εἴτε ὡς ψυχοπαθεῖς, εἴτε ὡς ἐγκληματίαι.

Τονίζομεν δὲ ὡς κανόνα ὅτι τὸ συναίσθημα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ κατὰ πρῶτον λόγον ὁρμίζει τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ δευτέρον ἢ διανόησις. Εἶναι γεγονός ὅτι οἱ ἄνθρωποι ζῶσι μᾶλλον συμφῶνως πρὸς τὰς συναισθηματικὰς τῶν ἀ-

νάγκας, παρὰ πρὸς προγεγραμμένους κανόνας τῆς λογικῆς. Τὸ συναίσθημα δὲ ὡς παράγων διαρρυθμίσσεως τῆς ζωῆς δέον νὰ νοῆται ὑπὸ τὰς δύο πλευρὰς αὐτοῦ, τὴν θετικὴν δηλονότι καὶ τὴν ἀρνητικὴν. Τὰ ἀρνητικὰ συναισθήματα ὡς πρὸς πρᾶξιν τινὰ εἶναι ἐκεῖνα, ἅτινα ἀναχαιτίζουν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ διαπράξωμεν ταύτην.

Εἰς τοὺς ψυχοπαθεῖς τὸ συναίσθηματικὸν εὐρηται, ὡς εἵπομεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡλλοιωμένον. Συνεπῶς ἀφ' ἐνὸς δημιουργοῦνται συναισθηματικὰ κίνητρα πρὸς πράξεις ἀναλόγους πρὸς τὸ παθολογικὸν συναίσθημα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξουδετεροῦνται τὰ συναισθήματα ἐκεῖνα, ἅτινα ὑπὸ ὁμαλὰς συνθήκας παρεμποδίζουν πράξεις χαρακτηριζόμενας ὡς ἐγκληματικές. Ἡ διαταραχὴ τῆς διανοήσεως δύναται ἐξ ἴσου νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐγκλήματα π.χ. εἰς περιπτώσεις ἐνθα δρᾷ παραληρητικὴ τις ἰδέα. Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας τὸ συναίσθημα δέον νὰ συμμετέχῃ ἐνεργῶς.

Ἄς σημειωθῇ ὅτι εἰς ψυχικὴν τινὰ πάθησιν ἀλλοιώσεις διανοητικὴ καὶ συναισθηματικὴ δὲν εἶναι κεχωρισμέναι ἀλλήλων ἀλλὰ βαίνουνσι παραλλήλως. Εἶναι ὅμως δυνατόν ὅτε μὲν νὰ προεξάρχη αὐτὴ, ὅτε δὲ ἐκείνη.

Καὶ ἡ μία ὅμως καὶ ἡ ἄλλη δρᾷ ἐπὶ τῆς βουλήσεως τοιοιτοτρόπως, ὥστε νὰ ἐπέρχεται ἡ ἐγκληματικὴ ἀπόφασις καὶ πράξις.

Κυρίως ἡ καταστροφή καὶ ἀλλοίωσις τῶν συναισθημάτων ἐκείνων, ἅτινα ὁμαλῶ τῷ τρόπῳ ἐμποδίζουν τὰς ἐγκληματικές πράξεις, εἶναι ψυχολογικῶς ἡ αἰτία γενέσεως τοῦ ἐγκλήματος, διότι καὶ τὸ ἐγκλημα ὡς ψυχοσωματικὴ ἐκδήλωσις, γεννᾶται ἐπὶ τῇ βάσει συναισθήματος ἢ ἰδέας συναισθηματικῶς ὅμως τονισμένης. Ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ συναίσθημα τὸ ἀντίθετον τοῦ συναισθήματος τοῦ προκαλοῦντος τὸ ἐγκλημα εἶναι τὸ ἀναστέλλον ἐγκληματικὴν τινὰ πράξιν καὶ συγκατοῦν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐγκληματίσῃ. Ἡ λογικὴ προσεπικουρεῖ πρὸς τὴν ἀναχαιτίσιν ταύτην, ἀλλὰ κατὰ πρῶτον λόγον μόνον ὁμαλῶς ὁρμίζομένη συναισθηματικότης καὶ ἐπικράτης τῶν ἀνασταλι-

κῶν συναισθημάτων ἀποτρέπει ἐγκλήματι. Τοῦτο καταφαίνεται ἐναργῶς εἰς τὰ ἐγκλήματα ἐκεῖνα, τὰ ἐπακολουθοῦντα εἰς τὰς συναισθηματικὰς παραφορὰς θυμοῦ, ἐκδικήσεως, ἀδικίας, πείσματος, κ.τ.λ. Ἐκεῖ τὸ συναίσθημα δρᾷ αὐτοτελῶς οὕτως εἰπεῖν καὶ κινεῖ τὸ ἄτομον εἰς τὴν ἐγκληματικὴν πράξιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι ὁ ψυχοπαθὴς ἐγκληματεῖ κυρίως, διότι ἐστερήθη ὁρισμένων ἀναχαιτιστικῶν ψυχικῶν ἱκανοτήτων καὶ στοιχείων ἀναφερομένων εἰς τὸ συναίσθημα κατ' ἐξοχὴν.

Τὰ συμπεράσματα ἅτινα προσπορίζομεθα ἐκ τῆς ἐπισκοπῆσεως τῶν ψυχικῶν παραγόντων τῶν ὀδηγούντων τοὺς ψυχοπαθεῖς εἰς τὸ ἐγκλημα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἡμῖν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἐγκλήματος ἐν γένει.

Ὀντως ἡ ἔρρινα ἀποδεικνύει ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἰσχύει διὰ τὸν ψυχοπαθῆ ἐγκληματίαν ἰσχύει κατ' ἀναλογίαν καὶ διὰ τὸν μὴ ψυχοπαθῆ καὶ ὅτι ὁ τελευταῖος δέον νὰ στερεῖται στιγμιαίως ἢ διηνεκῶς τῶν συναισθημάτων ἐκείνων, ἅτινα εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὰ τὸ ἐγκλημα παρασκευάζοντα συναισθήματα, διότι καθ' ἡμᾶς ὁ ψυχολογικὸς μηχανισμὸς τῆς γενέσεως ἐγκληματολογικῆς τινος πράξεως εἶναι ἀποκλειστικῶς συναισθηματικῆς προελεύσεως.

Ἐγκληματεῖ τις διότι πρὸς στιγμὴν ἐξέφυγε τῆς κυριαρχίας τοῦ συναισθήματος ὅπερ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ἐγκλημα. Σηριζόμεν δὲ τοῦτο ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς ἀμφιθυμίας τῶν συναισθημάτων, τοῦ γεγονότος τοῦτέστιν ὅτι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σκέψιν καὶ πράξιν τοῦ ἀνθρώπου, διέπουν ταυτοχρόνως ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα συναισθήματα, θετικὰ δηλαδὴ καὶ ἀρνητικὰ καὶ ἐπομένως εἶναι ζήτημα βαθμοῦ ἀναπτύξεως αὐτῶν καὶ κλίσεως τοῦ ζυγοῦ πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν, ἵνα ἐπιτελεσθῇ ἡ ἀναχαιτισθῇ ἡ πράξις. Τὸ σύνολον τῶν ἀρνητικῶν ὡς πρὸς τὰς ἐγκληματικὰς πράξεις συναισθημάτων εἶναι ὅ,τι κοινῶς καλοῦμεν ἠθικὰ συναισθήματα καὶ ἠθικὴν συνείδησιν. Αὕτη δὲ εἶναι τι ἐπικτήτων, ἀσταθές, καὶ λεπτῶς ἐπικαθήμενον ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ συνεπῶς εὐχερῶς λόγῳ

ἐξωτερικῶν αἰτίων ἀναιρούμενον ἢ καὶ καταστρεφόμενον διὰ τῶν ψυχοπαθειῶν, ὅποτε φέρονται εἰς αὐτὴν, τὰ ἐνδον τῆς ψυχῆς, ὅτινα, ὡς γνωρίζομεν, πᾶν ἄλλο ἢ ἠθικῆς ὑφῆς στοιχεῖα εἶναι.

Πράγματι διὰ τῶν ψυχοπαθειῶν ἀποκαλύπτεται ἡ ζωώδης καὶ κατ' ἀκολουθίαν διὰ τὴν σημερινὴν κοινωνίαν ἐγκληματικὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ψυχοπαθὴς εἶναι ὁ ἄγριος ἄνθρωπος τῆς προϊστορικῆς ἀνθρωπότητος μετὰ τὰς τάσεις καταστροφῆς καὶ βαρβαρότητος. Οὐδέποτε οἱ ψυχοπαθεῖς διαπραττοῦσι πράξεις ἠθικοῦ περιεχομένου, ἐν ᾧ ἀντιθέτως ὁρεῖται ἀκατασχετὸς πρὸς τὸ ἐγκλημα ἀπὸ τοῦ μολὶς αἰσθητοῦ παραπτώματος μέχρι τῆς στυγερωτέρας καταστροφικῆς ἐκδηλώσεως. Τὸ γεγονός τοῦτο εἰς ναιμίαν ἀποκαλυπτικὸν καὶ δέον νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ἀπὸ ψυχολογικῆς ἀπόψεως ἡ βᾶσις τοῦ ἀνθρώπου ὁργανισμοῦ εἶναι τὸ πρωτόγονον, τὸ ζωώδες καὶ συνεπὶς τὸ ἐγκληματικόν. Εἶναι ζήτημα συμπτώσεως πόσῃν μερίδι ἐγκληματικότητος συναποκομίζει τις γεννώμενος. Ὁ εὖνοηθις ὑπὸ τῆς φύσεως προικίζεται μετὰ λίαν ἔντονα τὰ πρωτόγονα ἔνστικτα καὶ καθίσταται ὁ ἐκ γενετῆς ἐγκληματίας. Ἡ φύσις ἀρέσκειται εἰς τοιοῦτους ἀναχρονισμοὺς ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν κοινωνικὴν ἡρεμίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ συνήθης ὁμαλὸς ἄνθρωπος ἔχει λανθάνουσαν τὴν ἐγκληματικὴν του διάθεσιν, ἥτις εἶναι συνάμα ἄτονος καὶ εὐκόλως καταπιέζεται. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι ἐγκρύπτουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἐγκληματικὴν διάθεσιν, ἥτις δύναται νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ νὰ ἐξωτερικευθῇ εἴτε διότι ἐκ καταβολῆς ὑπῆρξε ἐντόνως ἐνεργός, εἴτε ἐξεκολάφθη ὑπὸ δυσμενῶν συνθηκῶν, εἴτε ἀπεκαλύφθη ὑπὸ ψυχικῆς τινος παθήσεως.

Τὸ γεγονός, ὅτι πάθησις τις δύναται νὰ μετατρέψῃ τὴν ὁμαλὴν ψυχικὴν ἰδιοσυστάσιν εἰς ἐγκληματικὴν, ἐξηγεῖται ὑπὸ τοῦ ὅτι κατεστράφησαν τὰ ψυχικῶς ἀνώτερα κέντρα τὰ δεσπύοντα τῶν κατωτέρων ἐνστικτωδῶν καὶ οὕτω ἀφῆθησαν τὰ λανθάνοντα τελευταῖα ταῦτα ἐλεύθερα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἄλλως δὲν θὰ ἦτο δυνατόν ἢ ἐξαίφνης ἐμφάνισις τῶν. Ἄλλως τε ἢ

ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν δεῖ ἀποκλειστικῶς πρὸς μίαν καὶ μόνην κατευθύνσιν ἀλλὰ δεδομένου ὅτι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν εἶναι πολυμόρφως προδιατεθειμένη, πρὸς οἰανδήποτε κατευθύνσιν, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ κατάλληλος ὥθησις πρὸς τοῦτο.

Συμφώνως πρὸς τ' ἀνωτέρω δέον νὰ συναγάγωμεν ὅτι εἶναι ἐσφαλμένον νὰ νομίζῃ τις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐποικοδομεῖται ἀπὸ στοιχεῖα ἠθικῆς ὑφῆς. Πολὺ δὲ περισσότερον νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶναι εἰς θέσιν νὰ κυβερνᾷ ἐλευθέρως τὸν ἐσωτερικόν του κόσμον, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ τῆς δυναμικότητος πρὸς τὰς παντοίας πράξεις καλὰς εἴτε κακὰς.

Ἐὰν συνεπὶς εἶναι εὐλογον καὶ σκόπιμον ὁ νόμος περὶ τοῦ ἀκαταλογίστου νὰ ἰσχύῃ διὰ τὸν ἐκδήλωσιν ψυχοπαθῆ, κατ' οὐσίαν εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθές, ὅτι ὁ ἴδιος ψυχικὸς μηχανισμός, ὁ ἄγων τὸν ψυχοπαθῆ, εἰς τὸ ἐγκλημα προωθεῖ καὶ τὸν μὴ ψυχοπαθῆ, εἰς αὐτό, καὶ κατὰ βάθος οὐδόλως εὐρίσκεται ὁ τελευταῖος ἐν μειονεκτικῇ θέσει ἀπὸ ἀπόψεως εὐθύνης, διότι ναι μὲν ἡ ψυχικὴ ἀνωμαλία δὲν εἶναι βαθεῖα, καὶ δὲν ἀφορᾷ ὅλην τὴν ψυχικὴν σφαῖραν, ἀλλὰ περιορίζεται μόνον εἰς σημείον τι τοῦ χαρακτῆρος, ὡς ἐνεργῶν ὅμως καὶ οὕτως συμφώνως πρὸς τὴν ψυχικὰς του ἀτελείας, ὑπείκει εἰς τὸν νόμον τῆς νομοτελείας (Determinismus) καὶ συνεπὶς ἐλλεῖπει ἡ ἱκανότης τῆς διαθέσεως τοῦ ἑαυτοῦ κατ' ἀπόλυτον ἐλευθέραν βούλησιν. Ἀπὸ ψυχιατρικῆς ἀπόψεως οὐδὲ μία διαφορὰ ὑπάρχει, εἴτε κινεῖται τις ὑπὸ παραληρητικῆς ιδέας πρὸς ἐγκληματικὴν πράξιν ἢ ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τῆς ὁκνηρίας, ὡς παραλλαγῆς τοῦ χαρακτῆρος.

Ἀμφοτέρω τὰ ψυχικὰ ταῦτα κίνητρα ἐξουσιάζουσιν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ψυχικῆς σφαίρας καὶ κεῖνται ἐκτὸς τοῦ κύκλου τοῦ ἐγώ, νὰ διακυβερνήσῃ ταῦτα ἄλλως ἢ ὅπως ταῦτα ἐνῆργησαν.

Λεπτολογοῦντες ἀπὸ ψυχιατρικῆς ἀπόψεως τὰ πράγματα θ' ἀνεύρωμεν τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ψυχικὴν αἰτίαν, στιγμιαίαν ἢ διαρκῆ, εἴτε ἐνδογενῶς γεννηθεῖσαν, εἴτε ὑπὸ ἐξωτερικῶν παραγόντων δημιουργηθεῖσαν, ἥτις ἐκίνησεν ἢ ὑπέθαλπε τὸ ἐγκλημα. Ἐπομένως τὸ ἐγκλημα ὑπείκει εἰς ἀπόλυτον νομοτέλειαν (Determinismus),

ἢ δὲ μεταφυσικὴ ἀντίληψις περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως (ἀπὸ ἱατρικῆς ψυχολογικῆς ἀπόψεως ἔχει λυθῇ πλέον τελικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὲρ τῆς μὴ ἐλευθέρας βουλήσεως) ὅσον καὶ ἂν ζητήσῃ νὰ μεταφέρῃ τὸν μὴ ψυχοπαθῆ ἐγκληματίαν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς θᾶ τὸ πράξῃ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ παρ' αὐτῆς ἐπιτελουμένου ἀδικήματος.

Ὅτι αἱ ἄνω ψυχιατρικαὶ ἀπόψεις λαμβάνονται ἤδη ὑπ' ὅσιν ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ἐγκληματίαι συχνάκις ἀποστέλλονται διὰ ψυχιατρικὴν πραγματογνωμοσύνην, αἱ δὲ ἀντιλήψεις αὗται ὁναγνωρίζονται καὶ διακηρύττονται ὑπὸ τῶν νομικῶν καὶ δικαστικῶν. Ἐχω ὑπ' ὅσιν μου τὸ θαυμάσιον καὶ καινοτόμον σύγγραμμα τοῦ κ. Δαμασκηνοῦ «Ἐγκλημα καὶ Βούλησις» καὶ τὸ ἐξ ἴσου λαμπρὸν σύγγραμμα τοῦ ἀντεισαγγελέως κ. Τράμπου «Νομικοὶ καὶ Κοινωνικοὶ Στοχασμοί» εἰς τὰ ὅποια ἐκτίθενται μετὰ βαθεῖαν ψυχολογικὴν σαφήνειαν καὶ εἰδημοσύνην ὅλως νεωτεριστικαὶ καὶ ἐπιστημονικαὶ ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος.

Ἐκτὸς τούτου ἡ μέριμνα τῆς κοινωνίας διὰ τοὺς ἐγκληματίας ἔχει πολλαπλῶς ἀλλάξει μορφήν, καθ' ὅτι ὅπου αἱ ψυχικαὶ ἀνωμαλίες εἶναι ἐντόνου βαθμοῦ, δυνάμεναι νὰ ἐπιφέρωσι κατ' ἐπανάληψιν ἀδικήματα, συντελεῖται μὲν ὁ ἐγκληματὸς οὐχὶ ὅμως εἰς φυλακὰς, ἀλλ' εἰς ψυχιατρικὰ ἄσυλα εἰδικὰ διὰ τοὺς ἐγκληματίας. Ἡ τροπὴ αὕτη τῶν πραγμάτων ἔναντι τοῦ ἐγκληματίου, προῆλθεν ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως, ὅτι τὸ ἐγκλημα ὡς ἀποτέλεσμα, δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν εἰμὶ α) ὡς ἁμιγρὸς βιολογικὸν φαινόμενον, καὶ β) ὡς βιολογικὸν καὶ κοινωνιολογικὸν προῖον. Καὶ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν περίπτωσηιν, τὸ ἐγκλημα ἀπορρέει ἐξ ἐσωτερικῶν κινήτρων ἀκατανικήτων ὡς ἐξ ἐσωτερικῶν ἀκατανικήτων κινήτρων ἀπορρέουσιν καὶ αἱ ἐντελῶς ἀντίθετοι τῶν ἐγκληματιῶν ψυχικαὶ ἐκδηλώσεις, τὰ φιλανθρωπικὰ τουτέστιν ἔργα. Διαφορὰ μετὰ τῶν δύο ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων πράξεων ἀνθρωπίνης δράσεως, τοῦ ἐγκλήματος δηλ. καὶ τῆς φιλανθρωπίας ὑπάρχει μόνον ὡς καὶ πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ ψυχικὸς μηχανισμός ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁ-

ποίου συντελοῦνται αἱ διάφοροι αὗται ἐκδηλώσεις εἶναι ὁ αὐτός. Ἡ κατανόησις τούτου θὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς, ἵνα ὡς διὰ τὸν φιλάνθρωπον ἐκφέρομεν ὕμνους καὶ λόγους εὐγνωμοσύνης, μεριμνήσωμεν καὶ διὰ τὸν ἐγκληματίαν, τὸν ὅποιον εἴτε ἡ φύσις ἠδίκησεν εἴτε ἡ κοινωνία ὠδήγησεν εἰς τὸ ἐγκλημα.

Ἡ μέριμνα δὲ δέον νὰ συνίσταται, οὐχὶ ἀπλῶς εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐγκληματίου, ἥτις ὡς γνωστὸν οὐδεμίαν βελτίωσιν ἐπιφέρει, ἢ τὴν ἐν γένει ἀπασχόλησιν μόνον μετὰ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐγκληματίαν, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν μεταλλαγὴν τῶν συνθηκῶν ἐκείνων, αἵτινες ὀδηγοῦσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἐγκλημα, μετὰ τῶν ὁποίων πρωτεύοντα ὅλον κατέχει, ὁ κοινωνικὸς καὶ οἰκονομικὸς παράγων, ὁ συνεπαγόμενος τὴν δυσχερῆ διαβίωσιν τῶν ἀτόμων. Τότε θὰ κατορθωθῇ νὰ περιορισθῇ ἡ ἐγκληματικότης εἰς ἐλάχιστόν τι, διατηρουμένης τῆς μερίδος ἐκείνης τῆς ἐγκληματικότητος, ἥτις ἀναπότρεπτος καὶ μὴ προλαμβανομένη ἀπορρέει ἀπὸ τὸν βαρὺν ἐκφυλισμὸν τοῦ ἀτόμου καὶ τὰς φρενοβλαβείας.

Τοὺς τελευταίους τούτους ἐγκληματίας, ὀφείλομεν νὰ θεραπεύσωμεν, ἐὰν εἶναι δυνατόν, ἀπομακρύνοντες αὐτοὺς ἐκ τῆς κοινωνίας. Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς λοιποὺς τὸ κακὸν θὰ διορθωθῇ, διὰ τῆς ἐξαλείψεως τῶν κοινωνικῶν αἰτίων, καὶ συνθηκῶν, αἵτινες ὀδηγοῦσιν εἰς τὸ ἐγκλημα. Πάντως ὁ ἰσχύων τρόπος θεραπείας τοῦ ἐγκλήματος, δηλ. ἡ τιμωρία, οὐδὲν ὄφελος ἀποφέρων δὲν εἶναι τὸ ἐνδεδειγμένον μέτρον κοινωνικῆς αὐτοκαθάρσεως καὶ παριστᾷ ἀνακολουθίαν εἰς τὰς ἀντιλήψεις ἃς ἔχομεν περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἐγκλήματος καὶ τοῦ ἐγκληματίου, ὡς ἀνακολουθίαν θὰ παρίστα, ἐὰν ἠθέλαμεν νὰ τιμωρήσωμεν, ἀντὶ τὰς θεραπεύσωμεν ἀσθενῆ τινά. Ὡς δὲ ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως λαμβάνομεν τὰ μέτρα ἐκεῖνα, ὅτινα περιλαμβάνουσι τὰς ἀσθενείας, οὕτω ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως προέπει νὰ ἐξυγιάνωμεν τὸ ἔδαφος, ὥστε νὰ προλαμβάνωνται τὰ ἐγκλήματα.

Ἐκτὸς τούτου ἡ τιμωρία προερχομένη ἀπὸ τὰ κατώτερα ἔνστικτα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀσκήται

ὑπὸ κοινωνικῶν ἐξελιγμένων καὶ πεπολιτισμένων, διότι προσθέτει νέον ἀδίκημα εἰς τὸν ἐγκληματίαν, ὅστις ὡς καὶ ἄνωτέρω

εἵπομεν, ἤδη προγενεστέρως εὔρηται ἡδίκημένος εἴτε ὑπὸ τῆς φύσεως, εἴτε ὑπὸ τῆς κοινωνίας.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟΝ ΤΟΥ Κ. ΜΑΡΙΝΕΤΤΙ

ὑπὸ τοῦ κ. Νικ. Κυπαρίσση

Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Ἀττικῆς καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου Ἀκροπόλεως

Καὶ ἠκούσθη κρωγμὸς κόρακος ἀνωθεν τοῦ Παρθενώως ἐξαγγέλλων τὸν κίνδυνον αὐτοῦ, ὡς ἄλλοτε ὁ τῶν ἱερῶν χηνῶν ἀνωθεν τοῦ Καπιτωλίου κατὰ τὴν ζοφερὰν νύκτα τοῦ κινδύνου τοῦ ναοῦ τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ἀπὸ τοῦς θαρδάρους ἐπιδρομεῖς.

Καὶ ὁ κρωγμὸς οὗτος εἶναι ὁ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν παραινέτις τοῦ κ. Μαρινέττι, ἀρχηγοῦ τῶν φουτουριστῶν, ὅστις προερχόμενος ἐκ τοῦ Καπιτωλίου διήλθε διὰ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ρώμην, ἀφίει ὅπισθεν τοῦ τὸ ἀπαίσιον μήνυμα.

Ἰδοὺ διατὶ ἀποδίδων τὴν φιλόφρονα ἐπίσκεψίν τοῦ ἀπαντῶ καὶ ἐγὼ ἀπευθυνόμενος καὶ πρὸς τὴν Ἰταλικὴν νεολαίαν χωρὶς νὰ ἔχω λάβει τὴν τιμὴν νὰ ἔχω ἀκόμη ἐπισκεφθῇ τὴν αἰωνίαν πόλιν.

Ἀλλὰ πρὸς τί ἡ ἐπίσκεψις αὕτη; Ἡ δόξα τῆς Ρώμης μὲ τὰ μνημεῖα τῆς φιλολογίας τῆς καὶ τῆς Τέχνης τῆς εἶναι τόση, ὥστε ὠνομάσθη αἰωνία, ὅπως καὶ αἱ Ἀθῆναι τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος ὠνομάσθησαν ἕαρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ αὐτὲ ἐκείνη οὔτε αὐταὶ διατρέχουσι κανένα κίνδυνον ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητον ἢ τὸ ἀεροπλάνον τοῦ κ. Μαρινέττι, ἀπὸ τὴν ταχύτητα τῶν ὁποίων διεσσελεύθη μόνον τελευταῖα ἡ διάνοια τῶν ὀλιγαρίσμων φουτουριστῶν.

Καὶ τὸ Πάνθεον τῆς Ρώμης καὶ ὁ Παρθενὼν τῶν Ἀθηνῶν μένουσιν ἀλώβητα ἀπὸ τὴν διέλευσιν τῶν καὶ ὅπως ἐδίδαξαν καὶ ἐνέπνευσαν ἐπὶ χιλιετηρίδας ὅλας τὴν ἀν-

θρωπότητα αὐτῶν θὰ ἐξακολουθήσουν διδάσκοντα καὶ ἐμνέοντα αὐτὴν μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ τίνας οὗτοι, ὦ ἀγαπητὴ νεολαία τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὅποιοι θέλουν καὶ ἀξιοῦν νὰ γίνουν οἱ πνευματικοὶ καὶ καλλιτεχνικοὶ ὁδηγοὶ τῶν λαῶν ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς καὶ ποῖον τὸ ἔργον αὐτῶν;

Κατ' εὐτυχίαν σύμπτωσιν πρό τινας χρόνου εἰς ἐβδομαδιαίας διαλέξεις μου ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ «Παρνασσοῦ» ὁμιλήσας διὰ καλλιτεχνικὰ ζητήματα καὶ κατὰ μίαν ἐξ αὐτῶν ἀσχοληθεῖς καὶ περὶ τῆς αἰρέσεως τῶν φουτουριστῶν, εὐχαρίστως καὶ κατὰ ἐπιβεβλημένον μου καθήκον πράττω τοῦτο καὶ τώρα ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Πολιτισμοῦ» πρὸς καθοδήγησιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἰδίᾳ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπευθύνεται ἡ τελευταία παραινέσις τοῦ κ. Μαρινέττι.

Κατὰ τὴν αἰσθητικὴν τότε εἰσαγωγὴν μου εἰς τὰς Καλὰς Τέχνας ὁμιλῶν περὶ τῶν μεγάλων φάσεων τῆς Τέχνης, τὰς ὁποίας ἐγέννησαν ὑπερφυεῖς διάνοιαι, δημιουργήσαν καλλιτεχνικοὺς σταθμούς καὶ σχολὰς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Τέχνης γενικοῦ χαρακτήρος, ὁμιλήσαμεν τελευταῖον καὶ περὶ τῶν ὅλων ἀτομικῶν ἀντιλήψεων τῆς Τέχνης, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τέχνης καὶ σήμερον ἰδιαιτέρως μὲ μεγάλην ἔντασιν, ὀνομάσαντες αὐτὰς ἀτομικὰς ἰδιοτροπίας, αἱ

ὁποῖαι ἔχουσι μόνον ἐφήμερον τὴν λάμψιν εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς Τέχνης καὶ ἐφ' ὅσον τὸ πολὺ διαρκεῖ ἡ ἰσχυρὰ ἐπίδρασις τοῦ δημιουργοῦ τῶν, τοῦ ἰσχυροῦ ἀτόμου, ὅπερ τὰς ἐγέννησε καὶ τὰς εἰσήγαγεν.

Ἐφ' ὅσον ὅμως αἱ ἀτομικαὶ αὐταὶ ἀντιλήψεις καὶ ἰδιοτροπία λαμβάνουσι χαρακτῆρα ἐπαναστάσεως καὶ ἀνατροπῆς τῶν πάντων, καὶ ἐνδόξου καλλιτεχνικῆς ἱστορίας καὶ παραδόσεων μοναδικῶν ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ἱστορίᾳ, ὡς εἶναι αἱ παραδόσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων, θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν νὰ ἀπαντήσωμεν καὶ νὰ ἀσκήσωμεν πολεμικὴν καὶ νὰ δώσωμεν τὸν δέοντα χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν δέουσαν θέσιν αὐτῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τέχνης κατὰ τὰς ἀντιλήψεις ἡμῶν.

Ἰσχυρίζονται οἱ καλλιτεχνικοὶ οὗτοι ἀνατροπῆς καὶ ἐπαναστάσεως ὅτι ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος τῆς ἀνθρωπότητος κατ' ἐξοχὴν πρακτικὴ καὶ ταχεῖα λόγῳ τῆς ταχείας συγκοινωνίας καὶ τῆς κατακτήσεως τοῦ ἀέρος, ἄλλοιαν ἀντιλήψιν πλέον τῆς τέχνης προκαλεῖ καὶ ἄλλοιαν ἐντύπωσιν τῶν ἀντικειμένων λαμβάνει λόγῳ τῆς κινήσεως καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον μεταβολῶν αὐτῶν καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν πρέπει νὰ ἀποδώσῃ ἡ τέχνη καὶ προλέγουσιν ὅτι αὕτη θὰ εἶναι ἡ τέχνη τοῦ μέλλοντος καὶ θαπτίζουσιν ἑαυτοὺς μελλοντιστὰς ἢ πρωτοπόρους, ὡς ἀπευθυνόμενους διὰ τῶν καινοτομιῶν τῶν πρὸς τὰς μελλούσας γενεάς. Ὡς ἐὰν αἱ μέλλουσαι γενεαὶ ἦτο δυνατόν ποτε νὰ δικαιτῶνται συνολικῶς ἐν τῇ ἀερί καὶ ἐπὶ ἀεροπλάνου!

Καὶ εἶδομεν κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς δημοσιευόμενα πλεῖστα ἔργα τῆς αἰρέσεως αὐτῆς, τὰ ὁποῖα, κατ' αὐτοὺς, πρέπει νὰ ἀντικαταστήσουν εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ψυχαγωγίαν τοῦ ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ παγκοσμίου πολέμου ταλαιπωρηθέντος ἀνθρώπου τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ μεγάλου παρελθόντος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ ὅλην ἐν γένει τὴν ἐκ τούτων ἐκπορευθεῖσαν παγκοσμίαν καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν τῶν πολλῶν καὶ πολλαπλῶν ἀναγεννήσεων τῆς Τέχνης κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπότητος διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ χιλιετηρίδων.

Δὲν εἶναι δυνατόν, ἀγαπητοὶ σπουδασταὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, αἱ κωμικαὶ αὐταὶ παιδία χρωμάτων καὶ φωτὸς τῶν φουτουριστῶν, νὰ ἀποδοῦν καλλιτεχνικὴ τροφή τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μάλιστα νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν μεγάλην ἱστορίαν τοῦ καλλιτεχνικοῦ παρελθόντος τῶν λαῶν, λόγῳ τοῦ πρακτικοῦ χαρακτήρος, τὸν ὁποῖον δεικνύουσι σήμερον αἱ κοινωνίαι μεταπολεμικῶς, λόγῳ τοῦ ὕλισμου τὸν ὁποῖον διατρέχει ἡ σύγχρονος γενεά, ἐπιταθέντος ἕνεκα τῶν δεινῶν τὰ ὁποῖα ἐπήνεγκεν αἰφνιδίως ὅλος, εἰς τὸν κόσμον ὅλον, ὁ παγκόσμιος πόλεμος.

Διότι εἶναι ἀληθὲς ὅτι διερχόμεθα ἐποχὴν ὕλισμου, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἡ ἀνθρωπότης διήλθεν, εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ πρακτικαὶ ἀνακαλύψεις ἠνάγκασαν τὴν ἀκόρεστον ἀνθρωπίνην διάνοιαν νὰ κατέλθῃ ἐκ τῶν αἰθερίων ὁμαμάτων τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν εἰς τὴν γῆν, μὲ τὴν διάθεσιν ὅπως ὑποτάξῃ ὑπὸ τὴν κράτος αὐτῆς τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ δάκτυλα τοῦ Κερδίου Ἑρμοῦ παρέλυσαν ὀλίγον τὰς χορδὰς τῆς λύρας τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτι ὁ καυστικὸς τοῦ ὕλισμου λίψ τείνει ὅπως ἐντελῶς μαράνῃ τὰ εὐγενῆ ἀνθρώπια τοῦ ποιητικοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ περίοδος αὕτη θὰ εἶναι παροδικὴ καὶ βραχεῖα, ὡς διδάσκει ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν πρέπει νὰ φερόμεθα συμφώνως πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ νὰ προσπαθοῦμεν ὡς πνευματικοὶ καθηγεμόνες, εἴτε ἄτομα εἴμεθα, εἴτε ὀργανωμένη δύναμις, νὰ δεικνύωμεν τὴν ἀκολουθητέαν ὁδὸν ἐν τῇ πνευματικῇ καὶ καλλιτεχνικῇ σταδιοδρομίᾳ, μὴ ὀφιστάμεναι τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὕλισμου, ὡς πράττουσι καὶ ἐκεῖνοι ἀντιθέτως διὰ τῶν παραινέσεων τῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀκατάληπτοι τόσον ὅσον καὶ τὰ ἔργα τῶν.

Ἀλλ' ἐπικαλοῦμαι αὐτὴν τὴν στιγμήν τὴν διεθνὴ διανόησιν καὶ εἰδικῶς τῆς νεαρᾶς Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος νὰ μοῦ ἐρμηνεύσῃ, ἐὰν δύναται, τὴν φρασεολογίαν τῆς τελευταίας πρὸς τοὺς Ἑλλήνας σπουδαστὰς παραινέσεως τοῦ Μαρινέττι, δι' ἧς προτρέπει αὐτοὺς νὰ στρέφουν τὰ νῶτα πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, δι' ἧς ὀνομάζει ξεπεσμένην θερμάστραν τῆς Ἑλλάδος τὸν Παρθενῶνα, σπάνιον ἀναμφιδόλως ἀντικεί-

μενον, τοῦ ὁποῖου δὲν θὰ ὑπῆρχε καλ-
λίτερον εἰς τὴν ἐποχὴν του, διὰ τὰ δο-
σίση μὲ τὴν ἀφηρημένην ἐννοίαν του τὰ
βίαια ἀέρια τῶν ἐξαπολυθέντων ἐνστίκτων!

Ὑψίστε Θεέ! Εἰμαι ἄραγε τόσον κου-
τός, ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὸν
κατὰ Μαρινέττι ἄλλοτε τοιοῦτον προορι-
σμόν τοῦ Παρθενῶνος; Ἀλλὰ τὸν ἐννοεῖτε
τοῦλάχιστον σεῖς, ὡ νεαροὶ σπουδασταὶ
τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος; Ἐάν τὸν
ἐννοεῖτε, εἰπατέ τον, διακήρυξατέ τον, ἐάν
δ' ὁμῶς ὄχι, τότε στρέψατε σεῖς τὰ νῦτα
πρὸς τὸν δόντα τὴν παραινέσιν αὐτὴν καὶ
κλείσατε τὰ ὦτα εἰς τὰς παραινέσεις αὐ-
τοῦ καὶ τῶν ἑκατοντάδων ὁπαδῶν του, ὥς
ὁ ἴδιος ἀριθμεῖ αὐτούς, καὶ ἀφίστατε αὐ-
τοὺς κακῇ κλάζοντος οἴστρου καὶ βεβαρ-
βαρωμένῳ (Σοφ. Ἀντ. 1002) νὰ συνεννο-
οῦνται μόνοι των μὲ τοὺς λόγους, τοὺς δι-
ποῖους μόνοι αὐτοὶ ἐννοοῦν, ὥς ἄλλοι ἀρ-
χαῖοι οἰωνοσκόποι, καὶ μὲ τὰ ἔργα των,
τὰ ὁποῖα μόνοι αὐτοὶ ἐννοοῦν καὶ αἰσθάν-
ονται.

Βεβαιωθῆτε ὅτι αἱ κωμικαὶ αὐταὶ
καλλιτεχνικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς αἵρέσεως
τῶν φουτουριστῶν φέρουσιν ἀπὸ τοῦδε ἐν
ἑαυταῖς τὸν θάνατον.

Διότι οἱ αἵρεσιάρχαι οὗτοι ὀνομάζοντες
ἑαυτοὺς μελλοντιστὰς ἢ πρωτοπόρους δη-
λοῦσι σαφῶς, ὅτι ἐργάζονται διὰ τὰς μελ-
λούσας γενεάς, ὅτι αἱ μέλλουσαι γενεαὶ
θὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων
των, ὅτι προπορεύονται ἡμῶν τῶν μικρῶν
καὶ κοινῶν θνητῶν καὶ ἀνικάνων νὰ κατα-
νοήσουν τὰ ἔργα των καὶ ὅτι κατ' ἀκολου-
θίαν εἶναι νεκροὶ διὰ τοὺς συγχρόνους ἡ-
μῶν, εἶναι ὥς νὰ μὴ ὑπάρχουν. Αἱ μέλ-
λουσαι λοιπὸν γενεαὶ ἂς κρίνωσιν αὐτοὺς
καὶ τὰ ἔργα των. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὸ δι-
καίωμα νὰ κρίνωμεν αὐτά, ἀφ' οὗ δὲν ἀ-

πευθύνονται εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ τὸν καιρὸν ν'
ἀσχολούμεθα μὲ ἔργα ὑπὸ τῶν συγχρόνων
μὲν ἀκατανόητα, νοητὰ δὲ κατ' αὐτοὺς μό-
νον ὑπὸ τῶν μελλουσῶν γενεῶν. Ἐάν ἀσχο-
λούμεθα σήμερον, ἀσχολούμεθα προκλή-
θέντες.

Ἡμεῖς, φιλιτάτη νεολαία τῶν δύο ἐνδό-
ξων ἐθνῶν, θὰ ἐξακολουθήσωμεν ἀσχολού-
μενοι μὲ τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα τῆς γενι-
κῆς ἀναγνωρίσεως ἀσχέτως τόπου καὶ χρό-
νου, μὲ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα φέρουσιν ἐν ἑαυ-
τοῖς τὴν ἀθανασία, διότι ὡς ἔζησαν ἐπὶ
χιλιετηρίδας, οὕτω θὰ ζήσουν μέχρι συντε-
λείας τοῦ κόσμου, μὲ τὰ ἔργα τοῦ αἰωνο-
βίου κλασικισμοῦ, τὰ ὁποῖα κατ' ἐξοχὴν
δύο ἔθνη ἐγέννησαν, τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων
καὶ τὸ ἔθνος τῶν Ῥωμαίων, τὰ ὁποῖα ἀφ'
οὗ ἐξεθρεψαν καὶ ἐξεπολίτισαν πλέον ἢ
ἅπαρ τὸν κόσμον σύμπαντα, εἶναι ἱκανὰ
καὶ σήμερον ἔτι νὰ ἀποτρέψουν αὐτὸν
ἀπὸ τὸν πνευματικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν
κατήφορον εἰς τὸν ὁποῖον τὸν προτρέπουν
οἱ δῆθεν νεωτεριστὰς τῶν καλῶν τεχνῶν,
οἱ ὁποῖοι ἀνίσχυροι νὰ δημιουργήσουν τέχ-
νην νέαν ἀναγνωρίζομένην ὑπὸ τῶν συγ-
χρόνων, δημιουργοῦσι τέχνην δῆθεν διὰ
τὰς μελλούσας γενεάς, αὐτοκαλούμενοι μελ-
λοντιστὰς ἢ πρωτοπόροι.

Ἡμεῖς θὰ ἀσχολούμεθα μὲ τὰ ἔργα ἐ-
κεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀναφαίρετα ἔχουσι τὰ
πρωτεῖα ἐπὶ τῆς παγκοσμίου μεγαλοφυΐας
καὶ ἐξ αὐτῶν διδασκόμενοι καὶ ἐμπνεόμε-
νοι θὰ προσπαθοῦμεν νὰ δημιουργήσωμεν
καλλιτεχνικὸν ἀντάξιον παρόν, προτιμῶντες
νὰ δεχώμεθα μᾶλλον τὸν τίτλον τοῦ προ-
γονοπλήκτου ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ἐνδόξου
προγονικῆς καλλιτεχνικῆς εὐκλείας, ἢ
τὸν τίτλον τοῦ συγχρονοπλήκτου ἀπὸ ἔργα,
τὰ ὁποῖα μόνον ὡς διαφημίσεις αὐτοκι-
νήτων ἴσως θὰ ἦσαν ἀνεκτὰ καὶ οὐχὶ ὡς
καλλιτεχνήματα, ὅπως προβάλλονται.

ΟΙ ΠΕΛΑΣΓΟΙ

Ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Π. Ἐλευθεριάδου

I

Ὅπως γράφει καὶ ὁ Κούρτιος εἰς τὴν
Ἑλληνικὴν του ἱστορίαν (κεφ. α') «καὶ
αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν ἐθεώρουν
ἑαυτοὺς ὡς τοὺς πρώτους οἰκητορας τῆς
χώρας ἀπανταχοῦ δ' ἐπίστευον ὅτι προῦ-
πῆρξαν αὐτῶν ἄλλοι, ὕλοτομήσαντες χά-
ριν αὐτῶν τὰ ὕλομανοῦντα δάση, ἀποξη-
ράναντες τὰ ἔλη, ἱσοπεδῶσαντες τοὺς βρά-
χους. Πρὸς ἐκείνους δὲ τοὺς προδρόμους
τῶν ἡσθάνοντο μὲν ἑαυτοὺς συνδεδεμένους
διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἡθῶν, ἀλλ' ἀφ'
ἐτέρου καὶ ξένους οὕτως, ὥστε δὲν συνη-
ρίθμουν αὐτοὺς εἰς τοὺς στενοὺς συγγενεῖς
των, ἀλλ' ὠνόμαζον διὰ ξένων ἐθνικῶν,
ἐκλιπόντων ἤδη, ἰδίως δὲ διὰ τῶν Πε-
λασγῶν. Ὅσα δ' ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλλη-
νες περὶ τῶν Προελλήνων ἢ Πελασγῶν
ἦσαν κατ' οὐσίαν πολὺ πενιχρὰ καὶ ἀντι-
φατικά».

Δηλαδή καὶ κατὰ τὰ λεγόμενα ταῦτα
τοῦ Κουρτίου καὶ τὰ κοινῶς γνωστὰ καὶ
πανθομολογούμενα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι
Ἕλληνες εἶχον τὴν γνώσιν, ὅτι πρότερον
καὶ πρὶν ἢ οὗτοι κατακτήσωσι καὶ κα-
τοικήσωσι τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρχον ἕτεροι,
διάφοροι ἀπὸ αὐτοὺς λαοὶ καὶ μάλιστα
προηγμένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ προα-
γαγόντες τὴν χώραν καὶ τῶν ὁποίων τὴν
θρησκείαν καὶ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα παρέλα-
βον αὐτοί, πλὴν ὁμῶς ἐθεώρουν τοὺς
προελληνικοὺς τοὺς λαοὺς καὶ ὡς
φυλετικῶς καὶ ἐθνολογικῶς συγγενεῖς
των, πάντως δὲ ξένους πρὸς ἑαυτοὺς καὶ
τοὺς ὠνόμαζον μὲν μὲ διαφόρους το-
πικὰς ξενικὰς ὀνομασίας καὶ μὲ τὴν
γενικωτέραν ὀνομασίαν τῶν Πελασγῶν,
κατὰ βάθος ὁμῶς καὶ ἐν ταῖς λεπτομε-
ρείαις οὐδὲν περὶ τούτων ἐγνώριζον, οὔτε
καὶ παρέδωκαν ἡμῖν, οὔτε ἡσυχολήθησαν
ποτὲ σοβαρῶς νὰ γνωρίσωσι, εὐρισκόμενοι
πρὸ μυστηρίου ἀνεξιχνιάστου.

Ὁ Παισανίας λέγει : «πάσαι γὰρ τῆς
νῦν καλουμένης Ἑλλάδος δάρβαροι τὰ

πολλὰ ὤκησαν», ὁ δὲ Στράβων κατὰ μαρ-
τυρίαν Ἐκαταίου τοῦ Μιλησίου γράφει,
ὅτι «τὴν Πελοπόννησον πρὸ τῶν Ἑλλήνων
ὤκησαν δάρβαροι» καὶ ὅτι «σύμπασα ἡ
Ἑλλὰς κατοικία θαρδάρων ὑπῆρξε τὸ πα-
λαιόν». Ὁ Ἡρόδοτος καὶ περὶ Κρήτης
λέγει, ὅτι «τὴν γὰρ Κρήτην εἶχον τὸ πα-
λαιὸν πᾶσαν δάρβαροι». Καὶ περὶ Βοιω-
τίας γράφει ὁ Στράβων, ὅτι αὕτη πρότε-
ρον «ὑπὸ θαρδάρων ὤκειτο» καὶ κατὰ τὴν
μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ αὐτὸ συ-
νέβαινε καὶ διὰ τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ τὰ
ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Πελασγοὶ ὠνομάζοντο παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις μὲ διαφόρους κατὰ τόπους ὀνο-
μασίας, ὡς Ἄονες, Τέμικες, Ὑάντες, Λέ-
λεγες, Φλεγύαι, Ἀθαντες, Μινύαι, Κου-
ρήτες, Δόλοπες, Δρύοπες, Καύκωνες, Ἐ-
πειοί, Δαναοί, Ἀχαιοί, Θεσπρωτοί, Μο-
λοσσοί, Χάονες, Ἀθαμᾶνες, Ἀτιντᾶνες
κτλ. Ἡ γενικωτέρα ὁμῶς ὀνομασία τούτων
ἦτο ἡ τῶν Πελασγῶν, ἀφοῦ καὶ Πελασγία
ὠνομάζετο πρότερον ἢ Ἑλλὰς καὶ ὁ Ἡ-
ρόδοτος λέγει : «τῆς νῦν Ἑλλάδος πρότε-
ρον δὲ Πελασγίας καλεομένης τῆς αὐτῆς
ταύτης».

Ἐν πρώτοις ἀνυπολογίστως καὶ ἀφαν-
τάστως σπουδατότατον ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν
ἱστορικῶς καὶ ἐθνολογικῶς καὶ γλωσσολο-
γικῶς κτλ. εἶναι νὰ γνωρίσωμεν τὸ τί ἀ-
πέγειναν οἱ Πελασγοί, ἀφοῦ κατέκτησαν
τὸν τόπον των οἱ Ἕλληνες.

Ἐξηλείφθησαν μὴπως πρὸ τῶν Ἑλλή-
νων κατακτητῶν των καὶ ἐξηφανίσθησαν
ἀπὸ προσώπου γῆς, μὴ ἀφήσαντες ἄλλα
ζωντανὰ πλέον ἔχνη τῆς προτέρας ἀκμῆς
καὶ δυνάμεως των καὶ οὐδόλως συντελέ-
σαντες εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ
διαμόρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους; Θὰ
ἔδει λοιπὸν οὕτω τὸ ἱστορικὸν Ἑλληνικὸν
ἔθνος, ὡς ἔθνος ἀποτελεσθὲν ἀποκλειστι-
κῶς ἀπὸ μόνους τοὺς νεωτέρους τῆς Ἑλ-
λάδος κατακτητῆς, τὴν δὲ Ἑλληνικὴν
θρησκείαν καὶ γλῶσσαν, ὡς θρησκείαν καὶ

γλώσσαν μόνων τῶν κατακτητῶν, ὥστε νὰ μὴ μᾶς ἐνδιαφέρῃ πλέον τὴν σήμερον τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης ἰδίᾳ ἀλλὰ καὶ θρησκείας καὶ πολιτισμοῦ ἐν γένει τῶν Πελασγῶν, ὡς διδάσκουσιν οἱ Ἑλληνισταί.

Ἀλλὰ πολὺ δύσκολον πρᾶγμα τυγχάνει ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδύνατον, τυφλοῖς ὄμμασι καὶ ὅλως ἀνεξετάτως νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι τάχα ἐπειδὴ οἱ Ἑλληνες κατέκτησαν τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ Πελασγοὶ στρατιωτικῶς τε καὶ πολιτικῶς ὑπετάγησαν ἐπὶ τέλους καὶ κατόπιν μακροχρονίων πολέμων εἰς αὐτοὺς, ἄρα καὶ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐξωνιώθησαν καὶ τελείως ἐξηφανίσθησαν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συνέβαινε κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους εἶναι, ὅτι οἱ κατακτῶμενοι λαοὶ περιήρχοντο μὲν εἰς θέσιν κατωτέραν καὶ τὰ κτήματά των διεμοιράζοντο μεταξὺ τῶν κατακτητῶν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐξηφανίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ σχεδὸν πάντοτε συνέβαινεν ἕνα, ὁ ὅτι οἱ κατακτῶμενοι ἦσαν οἱ εὐφυέστεροι καὶ μᾶλλον εἰς τὸν πολιτισμὸν προηγμένοι, αὐτοὶ ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιβάλλωνται καὶ πρὸς αὐτοὺς νὰ προσαρμόζωνται οἱ κατακτηταί.

Ὡς ἀποδεικνύεται δὲ καθ' ἐκάστην καὶ ἐκ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐνεργουμένων ἀνασκαφῶν, οἱ ἐπὶ χιλιετηρίδας ὀλοκλήρους πρὸ τῶν Ἑλλήνων κατοικήσαντες τὴν Ἑλλάδα Προελληνικοὶ λαοὶ ἦσαν ἐξόχως εὐφυεῖς καὶ ἔχουσι ἀναπτύξει ἐν αὐτῇ ἔκτακτον ὅλως καὶ θαυμάσιον πολιτισμὸν, ἐνῷ περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων κατακτητῶν, πρὶν ἢ οὗτοι ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα οὐδὲν ἀπτόν δεῖγμα ἔχομεν καὶ τὰ πάντα μαρτυροῦν καὶ ἀποδεικνύουν, ὅτι οὗτοι κατὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα κάθοδόν των ἀπετέλουν μὲν λαὸν τραχὺν καὶ πολεμικὸν καὶ ἐν νομαδικῇ μᾶλλον καταστάσει, εἰσέτι εὐρισκόμενον, κατὰ πολλὰ δὲ καθυστερημένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν. Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ συνέβαινε καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ ἀντίθετον ἐκεῖνου, ὅπερ συμβαίνει πάντοτε ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὅτι δηλαδὴ οἱ εὐφυέστεροι καὶ μᾶλλον πεπολιτισμένοι λαοί, οἱ ὅσοι ἦσαν πρὸ παντὸς οἱ Πελασγοὶ καὶ ὑποτασσόμενοι καὶ ὑποχωροῦντες πρὸ τῶν ἰσχυροτέρων πολεμίων, κατορθώνουσιν ὅμως ἐπὶ τέλους

νὰ τοὺς συγχωνεύσουν καὶ τοὺς ἀπορροφήσουν.

Οἱ δὲ Ἑλληνες κατακίτῃται πρὸς τοὺς ἄλλοις ἦσαν ἀρχικῶς καὶ ὀλιγάριθμοι καὶ αὐτὸ μᾶς τὸ λέγει καὶ μᾶς τὸ βεβαιώνει σαφέστατα καὶ ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας Ἡρόδοτος, ὅτι δηλαδὴ, καίτοι οἱ Ἑλληνες ἦσαν ὀλιγάριθμοι, οὐχ ἦττον ὅμως ἠῤῥησαν καὶ ἐπληθύνθησαν καὶ ἀπέκτησαν ἰσχύον καὶ δύναμιν καὶ σημασίαν μεγάλην, ἀφοῦ ἠνώθησαν καὶ συνεχωνεύθησαν μὲ αὐτοὺς οἱ Πελασγοὶ καὶ τὰ ἄλλα Πελασγικά πολυώνυμα καὶ βάρβαρα (ἀλλογλωσσά) ἔθνη, τὰ πρὸ τῶν Ἑλλήνων κατοικήσαντα τὴν Ἑλλάδα. «Τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἐὼν ἀσθενές, ἀπὸ μικροῦ τέα τὴν ἀρχὴν ὀρμώμενον, αὔξεται ἐς πλῆθος τῶν ἐθνέων, Πελασγῶν μάλιστα προσκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων βαρβάρων συγχών».

Τὸ Ἑλληνικὸν λοιπὸν δὲν ἀπετελέσθη ἀπὸ ἑν καὶ μόνον ἀλλ' ἀπὸ πλεῖστα ἔθνη καὶ δὴ ἔθνη ἐντελῶς διάφορα ὡς πρὸς τὴν γλώσσαν, τὰ ἦθνη καὶ ἔθιμα καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν θρησκείαν καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν τούτων τὸ Πελασγικόν, καθὰ τὸ ἀνώτερον καὶ εὐφυέστερον ἀλλὰ καὶ τὸ πολυαριθμότερον φυσικὸν καὶ λογικὸν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἄποψιν ἀναγκαῖον ἦτο νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ κατὰ τὴν γλώσσαν καὶ θρησκείαν καὶ λοιπὰ ἐν τῇ ἀναπλάσει καὶ ἀναγεννήσει τοῦ νέου ἔθνους, τοῦ ἱστορικοῦ πλέον ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον λέγει ὁ Emerson «we are piqued with pure descent, but nature loves inoculation», ὅτι δηλαδὴ ὅσον καὶ ἂν συνειθίζωμεν νὰ καυχώμεθα διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἀμιγῆς αἷμα μᾶς, ἀλλ' ἡ φύσις εὖ νοεῖ τὴν ἐπιμιξίαν καὶ ἀναπαραγωγὴν, ἐφαρμόζεται τοῦτο πληρέστερα καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν ἔθνος.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἐν τῷ ἐκ τῆς συμμίξεως τῶν Πελασγῶν μετὰ τῶν κατακτητῶν των ἀποτελεσθέντι ἱστορικῷ ἑλληνικῷ ἔθνει δέον ν' ἀναζητήσωμεν καὶ ἀνεύρωμεν τὸ μέγιστον καὶ ἀνεκτίμητον καὶ ἀνυπολόγιστον μέρος, καθ' ὃ καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ θρησκείᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις σημείοις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως συνετέλεσαν οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, οἱ Πελασγοί.

Αὐτὸ δὲ τὸν ὅποιον παλαιόθεν ἐγίνετο καὶ σχεδὸν ὁμοιόμορφως μέχρι τῆς σήμερον γίνεται, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὸν ἀρχαῖον βίον καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐν γένει φιλολογίαν ἀσχολούμενοι σχεδὸν ἐντελῶς παρατρέχουσι τὰ τόσον πολυποίκιλα ὅσον καὶ σπουδαιότατα ζητήματα, τὰ σχετιζόμενα καὶ συνδεόμενα μὲ τὴν προὑπαρξίν των Πελασγῶν καὶ τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν μετὰ τῶν κατακτητῶν των, καθίσταται πλέον τὸ τοιοῦτον τὴν σήμερον κατὰ τὸ νεώτερον πνεῦμα τῆς ἐρεῦνης καὶ ἐλευθέρως καὶ ἀντικειμενικῶς ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων πολὺ ἐπιπόλαιον καὶ ὅχι ὀρθόν, ἀλλὰ καὶ πολὺ σχολαστικὸν καὶ συνάμα καὶ ὡς ἐντελῶς ἀψυχολόγητον θὰ ἡδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ.

Κατ' αὐτὸν ὅμως τὸν τρόπον καὶ ὁλόκληροὶ σελίδες τῆς ἀρχαιοτέρας μᾶς ἱστορίας μένουσιν ἐντελῶς κλεισταὶ καὶ ἀγνωστοὶ καὶ ἀνεξερευνήτοι, ἐνῷ ὁ πολιτισμὸς τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ μόνης τῆς κατὰ πολὺ νεωτέρους χρόνους ἐπιγενομένης καθόδου εἰς αὐτάς καὶ κατακτήσεις των ὑπὸ ὀλιγαριθμοτέρου σχετικῶς λαοῦ, ἀλλ' ἀπὸ χιλιετηρίδων πολλῶν πρότερον.

II

Ἐρχεται λοιπὸν τώρα ἡ ἐξέτασις τοῦ ἐτέρου συναφοῦς μὲ τὸ πρῶτον, ἐπίσης δὲ σπουδαιότατου καὶ εἰς συνεπείας καὶ ἀποτελέσματα πλουσιωτάτου καὶ οὐσιαστικωτάτου ζητήματος ποῖα ἦτο ἡ γλώσσα ἰδίᾳ, τὴν ὁποίαν ὠμῖλουν οἱ Πελασγοὶ καὶ ποῦ θὰ ἔδει νὰ κατατάξωμεν αὐτοὺς ἐθνολογικῶς.

Καὶ ἐν πρώτοις ὡς βέβαιον καὶ ἀναντίρρητον πρᾶγμα δέον νὰ θεωρηθῇ τὸ ὅτι οἱ Πελασγοὶ δὲν διελέγοντο Ἑλληνιστὶ καὶ εἰς τὸ γενικὸν τοῦτο σημεῖον καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες εἶχαν ἀρκετὰ εὐκρινῆ συνειδησιν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ των, ἀφοῦ καὶ δὲν συνέχεον ἑαυτοὺς μὲ τοὺς προγενεστέρους των Πελασγοὺς.

Καὶ ὁ Ἡρόδοτος φανερά μᾶς λέγει περὶ τῆς γλώσσης τῶν Πελασγῶν ὡς μὴ Ἑλληνικῆς ἀλλὰ ξένης. «Ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλώσσαν ἰέντες» καὶ ἀλλαχοῦ

ἐξηγεῖ: «τὸ Πελασγικὸν ἔθνος ἐὼν βάρβαρον».

Ὅταν λέγομεν «ἔθνος βάρβαρον» καὶ «γλώσσαν βάρβαρον», ἐννοοῦμεν ἀπλῶς τὸ ἔθνος τὸ μὴ Ἑλληνικὸν καὶ τὴν γλώσσαν τὴν μὴ Ἑλληνικὴν, διότι, ὡς τυγχάνει γνωστὸν, ἀρχικῶς ἡ ἐννοία τοῦ βαρβάρου δὲν ἦτο ἡ τοῦ ἀπολιτίστου, ὅπως μεταχειρίζομεν τὴν λέξιν καὶ σήμερον, ἀλλ' ἡ τοῦ ἄλλοεθνούς, τοῦ ξενογλώσσου, τοῦ ὁμιλοῦντος γλώσσαν ἀκατάληπτον τοῖς Ἑλλησι.

Ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης μεταχειρίζοντο τὴν λέξιν «βάρβαρος» καὶ οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, ὀνομάζοντες βάρβαρα πάντα τὰ ἄλλοεθνή καὶ ξενογλωσσά ἔθνη καὶ ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος «βαρβάρους πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσιν τοὺς μὴ ὄντας ὁμογλώσσους». (B. 158).

Ὅστε οἱ Πελασγοὶ ἀναντιρρήτως δὲν ἦσαν Ἑλληνες, ἀλλὰ βάρβαροι, ἦτοι μὴ Ἑλληνες καὶ ἡ γλώσσα των δὲν ἦτο ἡ Ἑλληνική, ἀλλὰ γλώσσα βάρβαρος, ἦτοι μὴ Ἑλληνική. Ταύτην τὴν ἐννοίαν ἔχουσι καὶ τὰ πρόσθι παρτιθέμενα χωρία τοῦ Πausanίου, τοῦ Στράβωνος καὶ Ἡροδότου, ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξαν οἱ βάρβαροι, ἐννοοῦνται δηλαδὴ ἀπλῶς λαοὶ μὴ Ἑλληνικοί.

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι, ἐνῷ οἱ Δωριεῖς κατακίτῃται ἀεὶποτε ὠμῖλουν τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν καὶ ἦσαν Ἑλληνες, περὶ τῶν Ἰώνων καὶ Ἀθηναίων τοῦναντίον λέγει ὅτι, οὗτοι ὄντες ἀρχῇθεν Πελασγοί, ὠμῖλουν τὴν Πελασγικὴν, μετέμαθον δὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐξελληνισθῇ. «Τὸ Ἀττικὸν ἔθνος, ἐὼν Πελασγικόν, ἅμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἑλληνας καὶ τὴν γλώσσαν μετέμαθε».

Ὁ δὲ Θουκυδίδης περὶ τῶν συγχρόνων του Εὐρυτάων λέγει, ὅτι ἦσαν ἀγνωστότατοι γλώσσαν, ἦτοι ὠμῖλουν γλώσσαν (τὴν Πελασγικὴν) ἀκατάληπτον εἰς τοὺς Ἑλληνας τῆς ἐποχῆς του, περὶ δὲ τῆς Ἡπειρωτικῆς ἀναφέρει ὅτι οἱ διάφοροι Ἡπειρωτικοὶ λαοὶ ἐλάλουν εἰσέτι γλώσσαν βαρβαρικὴν, καὶ ὁ Τίτος Λίβιος ὀνομάζει τοὺς Αἰτωλοὺς, Ἀκαρνανὰς καὶ Μακεδόνες ἀνθρώπους ὁμογλώσσους, ejusdem linguae homines. Ὅστε ὁ ἐξελληνισμὸς πάντων τούτων ἔχει γίνεαι πάντως εἰς χρό-

νους κατά πολύ μεταγενεστέρους ἐνῶ χρι τότε ἐξηκολούθουν ὄντες Πελασγοί.

Ἄλλ' ὅταν λέγωμεν Ἑλληνικά ἔθνη καὶ Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐννοοῦμεν τὸ ἀρχαῖον καὶ ἱστορικὸν πλεον καταστάς Ἑλληνικὸν ἔθνος, τὸ ἀποτελεσθὲν ἐκ τῆς συμμίξεως καὶ τελείας ἀφομοιώσεως τῶν κατακτητῶν μετὰ τῶν ὑποταχθέντων Πελασγῶν καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῶν γλωσσῶν ἀμφοτέρων τῶν λαῶν ἀναπαράχθεισαν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἥτις δάσιν κυρίαν ἔχει τὴν Πελασγικὴν, κατὰ πολὺ μὲν παραφθαρθεῖσαν ἐκ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διηγετικῶν πολέμων καὶ τῆς κατακτήσεως ἐπελθούσης μεγάλης συγχύσεως καὶ ἐκδαρδάρωσεως, ἀλλὰ κατόπιν καὶ πάλιν ὁμοῦ ὑπὸ τὴν νέαν κατάστασιν πραγμάτων ἐπικρατήσασα μὲν ἐν τῇ συνόλῳ τῆς, ἀλλὰ πάντως μεταποιημένην εἰς νέαν γλῶσσαν, ἀφοῦ ἐκ τῆς μετὰ τῶν κατακτητῶν συμμίξεως τῶν Πελασγῶν εἶχε πλεον ἀναπαράχθει τὸ πλήρες ζῶης καὶ δράσεως ἱστορικὸν Ἑλληνικὸν ἔθνος.

III

Καὶ νῦν εἰδικώτερον ἐρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ ἐτέρου σπουδαιότητος ἐπίσης. Ζητήματος, ποία ἦτο ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ἐλάλουν οἱ Πελασγοί, ἀφοῦ ἀπαξ αὕτη δὲν ἦτο ἡ Ἑλληνική.

Καὶ τὴν γλῶσσαν ταύτην δὲν εἶναι πράγμα ἀκατέρητον νὰ ἐξεύρωμεν καὶ προσδιορίσωμεν, ἀφοῦ κατέχομεν τόσον ἀφθονον ὕλικόν, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκληροδότησαν οἱ ἴδιοι, τὰ τόσα καὶ τόσα δηλαδὴ ἀρχαῖα τοπωνύμια, ἥτοι τὰς ἀθανάτους ὀνομασίας πόλεων καὶ χωρίων καὶ ὁρέων καὶ ποταμῶν καὶ νήσων καὶ χωρῶν τῆς Ἑλλάδος, τὰς ὁποίας ἀπαξ διὰ παντὸς ἔθηκαν οἱ ἀθάνατοι Πελασγοί.

Τὸ αὐτὸ ἐπιτυχάνομεν καὶ ἀναλύοντες καὶ διωρίζοντες τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἥτις, ἐὰν μὴ καθ' ὅλα, ἀλλὰ πάντως κατὰ τὸ μέγιστον καὶ σπουδαιότατον μέρος τυγχάνει ἀπλῆ παραφθορὰ τῆς Πελασγικῆς, ὅπως τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὰς νεωτέρας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, ἀποτελεσθεῖσας ἐκ παραφθορᾶς ἐτέρας ἀρχαιοτέρας τῶν γλώσσων, ὡς π.χ. τῆς Γαλλικῆς ἐκ τῆς Λατινικῆς. Οὕτω τὰ λα-

τινικά πάτερ, μάτερ, φίλοις κατήντησαν εἰς πέρ, μέρ, φίς ἐν τῇ Γαλλικῇ.

Καθ' ὃν χρόνον ἤκμαζον ἐν τῇ ἄλλοτε Πελασγίᾳ, μετέπειτα δὲ Ἑλλάδι κληθεῖσα χώρα οἱ Πελασγοί, ὅλος σχεδὸν ὁ τότε πολιτισμένος κόσμος (Σημιτικὸς) συνεκέντροτο εἰς τὴν βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν καὶ μὲ τὸν πολιτισμὸν τῶν χωρῶν τούτων ἄμεσον σχέσιν καὶ συνάφειαν εἶχε καὶ ὁ ἐν Ἑλλάδι Πελασγικὸς πολιτισμός.

Ὡς δὲ εἴρηται, οἱ προελληνικοὶ λαοὶ ἔφερον ἐν Ἑλλάδι διαφόρους τοπικὰς ὀνομασίας, ἐνῶ τὸ γενικώτερον τῶν ὀνομάτων ἦτο τὸ τῶν Πελασγῶν. Ἐὰν λοιπὸν θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὰς διαφόρους ταύτας τοπικὰς ὀνομασίας τῶν, ὡς π.χ. τὰς τῶν Θεσπρωτῶν, Μολοσσῶν, Καρῶν, Δελέγων, Ἐπειῶν, Δαναῶν κτλ., βλέπομεν ὅτι, ἐνῶ ταύτας δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀρίστα τὰς ἐξηγοῦμεν διὰ τῶν Σημιτικῶν.

Οὕτω π.χ. Θεσπρωτοῦ ἢ Θεσπρωτοῦ ἦσαν οἱ νομαδικὸν βίον διάγοντες λαοὶ τῆς Ἡπείρου, Μολοχοῦ δὲ ἡ Μολοκοῦ, Μολοσσοὶ οἱ «βασιλευόμενοι» ἦτοι οἱ τασσόμενοι ὑπὸ βασιλέα καὶ οὕτω «βασιλευόμενοι» τοὺς ὀνομάζει καὶ ὁ Θουκυδίδης καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξηγοῦνται ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀρχαῖαι ὀνομασίαι τῶν διαφόρων Προελληνικῶν λαῶν, ὅπως καὶ ἡ τῶν Πελασγῶν.

Ἐπίσης καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιότερα ἐπωνύμια, οἷα π.χ. τὰ: Σαλαμίς, Μέγαρα, Ἄργος, Θῆβαι, Τίρυνες, Μυκῆναι, Κόρινθος, Μαραθῶν, Πάρνης, Κιθαιρῶν, Ταῦγετος, Θεσσαλία, Βοιωτία, Μακεδονία καὶ τὰ ἕτερα ἀναρίθμητα, ὅλα ἐξηγοῦνται διὰ τῶν Σημιτικῶν γλωσσῶν, μετὰ τῶν ὁποίων συγκατηριμεῖτο καὶ ἡ Πελασγική, συγγενεύουσα μὲ τὴν ἀρχαίαν Αἰγυπτιακὴν, Φοινικικὴν, Βαβυλωνιακὴν, Συριακὴν καὶ Ἑβραϊκὴν, ἰδίᾳ δὲ μὲ τὴν Λιδικὴν καὶ Ἀραβικὴν.

Σαλαμίς ἢ σάλαμα σημαίνει τόπον ἀσφαλείας ἢ σωτηρίας καὶ ἰδιαιτέρως ἐπὶ τοῦ προκειμένου νησιῶς προκειμένην εἰς τὴν ξηράν, χρησιμοποιοιμένην δὲ ὡς ἐμπορεῖα, καὶ ἐξ ἧς διεπεραιούντο μὲν τὴν ἡμέραν οἱ ναυτικοὶ εἰς τὴν ἀπέναντι καὶ πλησίον κειμένην ξηράν, ὅπου ἐγένετο ἡ ἀγορά, τὸ παζάρι, τὴν δὲ νύκτα καὶ ἐν καιρῷ ταραχῆς καὶ ἀνησυχίας ἀπεσύροντο

πάλιν εἰς τὴν νησίδα τῶν ὡς εἰς «τόπον ἀσφαλείας».

Κόρινθος (κόριν-θου) σημαίνει τὴν πόλιν τὴν ἐκτισμένην ἐπὶ ἰσθμοῦ, συζευγνύοντος δύο θαλάσσας, τὴν Κορινθιακὴν καὶ Σαρωνικὴν, Ἀρκαδία εἶναι ἡ ὄρεινὴ χώρα, Θεσσαλία (θεσσάλα) εἶναι ἡ ὀλβία καὶ εὐφορὸς χώρα καὶ Πηνειὸς (πηνεὶ ἢ φηνεὶ) εἶναι ὁ παρέχων εἰς τὴν χώραν τὴν εὐφορίαν, τὸν πλοῦτον καὶ εὐημερίαν καὶ Μαθουσάλα (παθ. μετοχή) εἶναι ὁ ὀλβιος, ὁ εὐτυχής, ὁ ἔχων ἀφθονα καὶ πρόχειρα ὅλα τὰ πρὸς ἀνετον ζῶην μέσα.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχον πολλὰ ἀρχαῖα πόλεις μὲ τὴν ὀνομασίαν τοῦ Ἄργους (τῆς Ἀργολίδος, τὸ Ἀμφιλοχικόν, Πελασγικόν, Ὀρεστικόν κλπ.), συνάμα δὲ Ἄργος ἐξηγεῖται καὶ ἡ πεδιάς, Ἄργος δὲ ὀνομάζεται ὁ μὲ ἑκατὸν ὀφθαλμοὺς ἀγρυπνος φύλαξ τῆς Ἰούς, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἀργεϊφόντης Ἑρμῆς, Ἀργὸν δὲ ὀνομάζεται καὶ ἡ ταχύπλος ναὺς τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐνῶ τὸ ἐπίθετον «ἀργός» εὐκίνητος, ζωηρός, λευκός, στιλπνός.

Διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν ὅλας τὰς διαφόρους ταύτας ἐννοίας καὶ σημασίας μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως καὶ ρίζης ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καθίσταται ἀδύνατον ἐκ μόνης τῆς γλώσσης ταύτης, ἐνῶ δυνάμεθα ἀρίστα νὰ τὰς ἐννοήσωμεν καὶ τὰς ἐξηγήσωμεν ἐκ τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν. Διότι κατ' αὐτὰς ἀρχαῖας μὲν σημαίνει καθέδρα βασιλείας, πρωτεύουσα, τόπος ὅπου ἐδρεύει ὁ βασιλεὺς, ὁ Ἄρχων, δι' ὃ καὶ πολλὰ ἀρχαῖα πόλεις ὡς παλαιαὶ πρωτεύουσαι ἀπέμειναν καὶ παρ' Ἑλλήσι νὰ ὀνομάζωνται Ἄργος, ἐνῶ Ἄργος εἶναι ἡ εὐρεῖα, ἐκτεταμένη χώρα, ἡ πεδιάς καὶ ἡ ἡλικὸς σημαίνει κινεῖσθαι, διατελῶ ἐν κινήσει, ὁ κινούμενος, εὐκίνητος, ζωηρός, ἐξ οὗ καὶ ἡ ταχύπλος ἡλικὸς ἢ Ἀργὸν καὶ συνάμα ἡλικὸς σημαίνει καίω, λάμπω, λαμπρός, στιλπνός καὶ ἡλικὸς σημαίνει ἀγρυπνῶ ὅλην τὴν νύκτα, διατελῶ ἀγρυπνος φρουρός, ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἄργος, ὁ ἀγρυπνος φύλαξ τῆς Ἰούς.

Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου σαφέστατα καταδεικνύεται πῶς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῆς παραφθορᾶς τῆς Πελασγικῆς, συγχέονται αἱ ρίζαι καὶ αἱ σημασίαι τῶν λέξεων.

Ἡ λέξις hout ἢ qhout σημαίνει ἐν ταῖς

Σημιτικαῖς γλώσσαις τὸ «κῆτος», μέγαν ἰχθύν καὶ βεβαίως τὸ Ἑλληνικὸν «κῆτος» εἶναι αὕτη αὕτη ἡ Σημιτικὴ λέξις hout-ou ἢ qhoutou. Ἄλλ' ὁ ἀνώμαλος πληθυντικὸς τῆς αὐτῆς λέξεως γίνεται ἰχούτου ἢ ἰχούθου, διότι τὸ γράμμα ταῖθ ἐπρόφερον οἱ Ἕλληνες ὡς θ, δι' ὃ καὶ μετωνόμασαν αὐτὸ κατ' ἀναγραμματισμὸν εἰς θῆτα (θαίτα ἀντὶ ταίθα). Βεβαίως δὲ ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ τούτου ἰχούθου ἐγένετο ὁ Ἑλληνικὸς «ἰχθύς». Ὡστε κῆτος καὶ ἰχθύς τὰ ὅποια ἐν τῇ Ἑλληνικῇ παρίστανται ὡς δύο διάφοροι λέξεις, κατ' οὐσίαν εἶναι μία καὶ ἡ αὕτη ρίζα, μία καὶ ἡ αὕτη λέξις.

Οὕτω καὶ ὁ χιτῶν ἐλέγετο Ἰωνιστὶ κιθὼν καὶ ἀρχικῶς θὰ ἐσήμαινε κυρίως τὸ βαμβακερὸν ὕφασμα καὶ ἐνδυμα. ἔχομεν δὲ καὶ τὴν «ὀθόνην», ἥτις ἀρχικῶς ἦτο χοθόνη ἢ κοθόνη (cotonade) καὶ ἐσήμαινε ἐπίσης τὸ βαμβακερὸν ὕφασμα καὶ ἐνδυμα. Ἐν ταῖς Σημιτικαῖς γλώσσαις ἔχομεν τὸ q.t.n (ἐξ οὗ τὸ Γαλλικὸν coton) καταὶ ἡ κοτόν, ἦτοι ὁ βάμβαξ καὶ τὸ βαμβακερὸν ὕφασμα.

Οὕτως ἡ Ἑλληνικὴ ἐνῶ παρέλαβε ἀπὸ τῆς Πελασγικῆς τὴν ρίζαν κ.τ.ν ἢ h.t.n ἢ h.θ.ν (κιτῶν, χιτῶν, ὀθόνη), διὰ νὰ σημανῶνται ὅμως τὸ φυτὸν τὸ παράγον τὴν ὀθόνην, ἔλαβον ἄλλην λέξιν ἐκ τῆς Πελασγικῆς, ὀνομάσαντες αὐτὴν ὡς ἐκ τοῦ σφαιροειδοῦς, στρογγύλου (bombré) καρποῦ τὸν «βάμβακα» ἦτοι ὅμοιον μὲ βόμβυκα (μπομπούκι, μικρὰ σφαῖρα).

V

Ὅλα τὰ πάμπολλα ζητήματα, τὰ συνδεόμενα μὲ τοὺς «δῖους» (θεῖους) Πελασγοὺς καὶ τὸ οὐσιωδέστατον καὶ σπουδαιότατον καὶ κύριον μέρος, ὅπερ οὗτοι ἀπετέλεσαν κατὰ τὴν σύστασιν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ ἱστορικοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς, ὅσον καὶ ἐθνολογικῆς καὶ γλωσσολογικῆς ἐξετάζω εἰς τὸ πρότινος ἐκδοθὲν βιβλίον μου «Πελασγικὴ Ἑλλάς. Οἱ Προελληνες», θὰ ἀπηγγεῖται δὲ πολὺς χρόνος καὶ χρόνος νὰ διαπραγματευθῶ ἐκ νέου καὶ ἐν ἐκτάσει ζητήματα καὶ θέματα τὰ ὅποια ὁ φιλαναγνωστής θὰ ἡδύνατο εὐκόλως νὰ πληροφορηθῇ καὶ μελετήσῃ ἐν αὐτῷ.

Εἰς τὸ βιβλίον μου τοῦτο, ἀφίνων κατὰ

μέρος τὰς παλαιόθεν επικρατούσας προλήψεις, ἐπεχείρησα μὲ νέαν μέθοδον καὶ νέον σύστημα καὶ ὅλως ἀντικειμενικῶς, ἤτοι ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς των κυρίως ἀπόψεως ἐξετάζων τὰ πράγματα, νὰ διαπραγματευθῶ καὶ διευκρινίσω, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον, σπουδαιότατα καὶ τὰ μέγιστα ἐνδιαφέροντα σημεῖα τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας, ἀφοῦ οἱ ἥκιστα ἀρμόδιοι νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοιούτων ζητημάτων εἶναι οἱ παρ' ἡμῖν φιλόλογοι καὶ ἑλληνισταὶ οἷτινες

ἐν ἀγνοίᾳ διατελοῦντες τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἀνατολικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐν γένει Ἀνατολῆς, μετὰ κόπου πολλοῦ δύνανται νὰ ἀντιληφθῶσι καὶ δὲν εἶναι εἰς θέσιν ἐκ μόνης τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας νὰ ἐρμηνεύσωσι καὶ ἐξηγήσωσι τὰ τόσον πολλὰ καὶ σπουδαιότατα ζητήματα, τὰ συνδεόμενα μὲ τὴν προὔπαρξιν τῶν Πελασγῶν καὶ τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων κατακτητῶν των.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΣΤΕΡΝΑΤΙΑ - ΖΟΛΛΙΝΟ

ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Λαμπίκη

ΣΤΕΡΝΑΤΙΑ

Ἐνας εἰλικρινὴς Ἰταλὸς συγγραφεὺς χαράσσοντας μερικὰς γραμμὰς γιὰ τῆς ἐντυπώσεως του ἀπὸ τῆς Στερνατίας λέγει μέσα σ' ἄλλα πολλὰ γιὰ τὴν ἑλληνικότητά της (1) καὶ αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ λόγια: «Πησιάζοντας ὁ ταξιδιώτης στὴ Στερνατία ἔχει ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι πρὸς πολὺ εὐρίσκεται σ' ἓνα γνήσιο ἑλληνικὸ τοπίο, σ' ἓνα χωριὸ τῶν Δωδεκανήσων, παρὰ τὴν Ἰταλίαν...». Ἀλλὰ γιὰ τὸν Ἕλληνα ἐπισκέπτη δὲν εἶνε οἱ φυσικὲς ἐκπλήξεις αὐτὲς μονάχα. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ζωντανώτερες. Ἐπιγραφές, εἰκόνες, ὀνόματα ποὺ σὰς μιλοῦν ὅλα ἑλληνικά.

Ἡ Στερνατία (Sternatia ἢ Star-paita) εἶναι ὡς τρία χιλιόμετρα νοτιοδυτικὰ ἀπὸ τὸ Μαρτινιάνο. Ἀν πᾶτε μὲ τὸ

(1) Τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως δὲν χρειάζεται νὰ τὸ ἀναφέρω ἀφοῦ δὲν πρόκειται γιὰ ἔργο πολιτικῆς σημασίας. «Qui—λέγει—per un momento si ha l'impressione di trovarsi in un autentico paese greco in un villaggio del Dodecaneso, più che in Italia...»

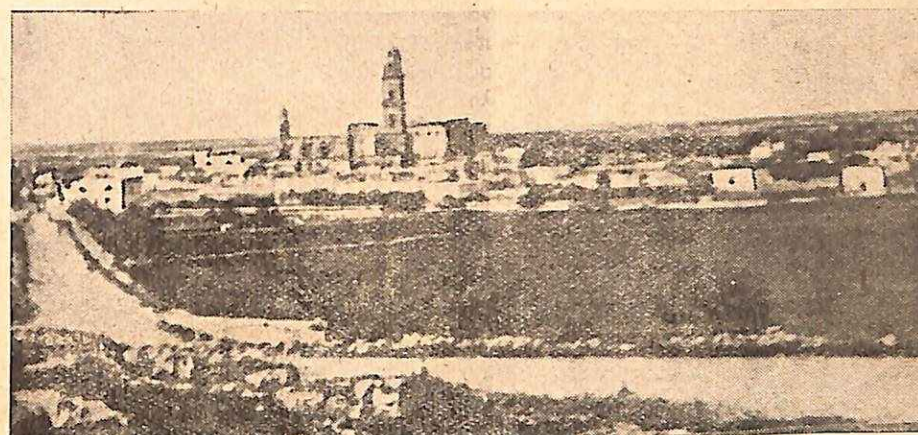
τραῖνο θὰ βγῆτε στὸ σταθμὸ καὶ ἀπ' ἐκεῖ θὰ περάσετε ἓνα δυὸ σοκάκια ἀπὸ τὸν κεντρικὸ δρόμο γιὰ νὰ φθάσετε στὸ κέντρο τῆς κωμοπόλεως. Ἀν πᾶτε ἀπὸ τὸν ὁριζὸν δημόσιον δρόμον τὴν πρώτη ἑλληνικὴν ἐκπλῆξιν θὰ δοκιμάσετε ἅμα ζυγώσετε στὰ πρῶτα κατὰ τὸ ἀνατολικὸ μέρος σπήτια. Ἐκεῖ θὰ περάσετε πρῶτα - πρῶτα τὴν ἱστορικὴ ἀψιδωτὴ πόρτα ἢ ὁποῖα σὰς χαιρετᾷ μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν: «Πόρτα Φιλία» (1) Ὅταν ὕστερα προχωρήσετε θὰ διαβάσετε τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ δρόμου ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Πόρτα. «Ὁδὸς Πλατεία», καὶ μετὰ «Ὁδὸς Ἀπάνου». Κοντεύετε νὰ νομίζετε ὅτι βρίσκεσθε στὰς Ἀθήνας! Πηγαίνετε νὰ προσκυνήσετε στὴν ἐκκλησίαν καὶ βρίσκεσθε μέσα σ' ἓνα ἑλληνικὸ θρησκευτικὸ περιβάλλον. Ἡ Στερνατία εἶναι... προστατευομένη τοῦ Ἑλλη-

(1) Πόρτα Φιλία ὀνομάσθη, γιατί ἤθελαν νὰ δείξουν ὅτι φιλικὰ θὰ ἐγένοντο δεκτοὶ οἱ ξένοι ποὺ θὰ ζητοῦσαν νὰ τοὺς ἀνοιχθῇ. Ἦταν μιὰ—ἴσως ἡ μόνη—ἀπὸ τὰς εἰσόδους τοῦ χωριοῦ—φρουροῦ κατὰ τὴν παλαιὰ ἐποχὴ. Τότε πολλὰ χωριά εἶχαν τεῖχη ὁλόγυρα σὰν κάστρα.

νος Ἀγίου Γεωργίου στὸν ὁποῖον εἶναι ἀφιερωμένη καὶ ἡ ὡραία ἐκκλησία της μὲ τὸ ψηλὸ καμπαναριὸ ποὺ διακρίνεται ἀπὸ χιλιόμετρα μακρὰ μέσα στὸν πολύπτυχον κάμπο. Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ στὴν Βαροόκο,

ἔτυχε νὰ βγάλῃ δικούς της ποιητὰς γιὰ νὰ καλλιεργήσουν τὴ νεώτερη ἑλληνοσαλεντινὴ ποίησιν.

Θυμήθηκα κάποια ἡμέρα ποὺ ἔβγαίνα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἓνα παλῶ—ποὺ κάπο-

ΣΤΕΡΝΑΤΙΑ (Φωτογραφία G. Palumbo)

εἶναι κτισμένη κατὰ τὰ 1650, μὲ προσθήκες καὶ μεταρρυθμίσεις μεταγενέστερες. Στὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν δὲν... φιλοξενούνται παρὰ μονάχα Ἕλληνες Ἄγιοι: «Ἡ Παναγία ἢ Καντηλοῦσα», ὁ Ἅγιος Νικόλαος, ὁ Ἅγιος Στέφανος καὶ οἱ ἐπίσης δικοὶ μας ἅγιοι γιατροὶ Κοσμάς καὶ Λαμειανός, ὅλοι σὲ ζωντανότατες τοιχογραφίες. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος εἰκονίζεται σὲ ἔφιππο ἄγαλμα θαυμασίας τέχνης (Leccese).

Ἀλλὰ Ἑλληνισμὸ ἀνέλπιστο βρίσκετε καὶ στὴν ἀγορὰ ἅμα κάμετε τὴ βόλτα σας. Πλήθος ἐπίθετα ἑλληνικά—συνηθισμένα σήμερον στὴν Ἑλλάδα—καὶ σὲ ἐπιγραφὰς μαγαζιῶν τὰ εἶδα καὶ ἀπὸ προσωπικὰς γνωριμίας τὰ ἔμαθα καὶ τὰ ἐσημείωσα: Γρεγκοράκης, Πατέρας, Κυριακός, Γιαννούτσος, Λυκούλης, Μάρτης, Περονάκης, Κυριάννης, Κοντός, Καλός, Σκοινᾶς, Στερναταῖος (Στερναταῖος λέγεται ὁ κάτοικος τῆς Στερνατίας), Τωμάς, Ἀντωνέλος, Μαστρολιάς καὶ ἄλλα τέτοια, ποὺ βρίσκονται βέβαια καὶ στὰ ἄλλα γειτονικά χωριά.

Καὶ τραγούδια ἰδιαίτερα—ἐντελῶς ἰδιαίτερα—ἔχει ἡ Στερνατία, ἂν καὶ δὲν

τε εἶχα διαβάσει—τραγοῦδι Στερνατιανό, ἀρχίζοντας μὲ τοὺς στίχους:

Βῶ τὴν εἰντα τὴ σνατέρα μου (τὸ κορίτσι μου)

ἀμέσα στὴν ἐκκλησίαν
τοαὶ τὴ ρώτησα...

Ρώτησα κι' ἐγὼ τοὺς χωρικοὺς γιὰ τὴ συνέχεια. Μὰ δὲν τὴν ἤξεραν. Δὲν ἐθυμόνταν νὰ μοῦ ποῦν τί ἐρώτησε ὁ ἐρωτευμένος τὸ κορίτσι του.

Μὲ ἐβεβαίωσαν ὅμως ὅτι τὸ γνωστὸ στίχης συλλογὴς παλῶ Σαλεντινὸ τραγοῦδι «Ἀσπρο τὸ χαοτὶ ἄσπρο τὸ χιόνι» εἶναι καθ' αὐτὸ τραγοῦδι τῆς Στερνατίας.

Ἀσπρον ἔν τὸ χαοτὶ κι' ἄσπρο τὸ χιόνι.
Ἀσπρο τοαὶ τὸ χαλάζι κι' ἄσπροι οἱ κοῖνοι.
Ἀσπρο τὸ φρόντιλόν σου κι' οἱ βραχιόνι.
Στὸ πέττο σου βαστᾷ δυὸ μῆλα ἄσπρη.
Τοαὶ μέσ' στὸ πέττο σου βαστᾷ ἓν γράμμα
Τοαὶ τίς πωρ σοῦ τὸ εἶ μελετημένο;
Δὲς το τ' ἀμάντου (1) σου ν' ὁ μελετήση
σεκούντου (2) σ' ἀγκαλοῦνε, ἐν' ἀγκαλιῇ.

(1) ἀμάντο—ἐραστής. (2) σεκούντου—ὕστερα, μετὰ, ἀφοῦ.

Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ—ἀπὸ τὰ γνωστὰ στίχης

Ἀπὸ τὰ ἄλλα ἄγνωστα—ἄγραφα—τραγοῦδια τῆς Στερνατίας πὺν ἐμάζεψα ἐκεῖ καὶ στὸ πρῶτο μου ταξιδί καὶ ἀργότερα εἶναι καὶ μερικά ὠραία ἔρωτικά, τὸ πρῶτο μὲ πολλὰς ξένες λέξεις δυστυχῶς. Τὸ δημοσιεύω ὅπως μοῦ τῶπαν.

Ἔνα βράντι καλοισαῖρι
μανεχὴ μου ἔστονε ⁽¹⁾ σὶ ὅτσω ⁽²⁾
τὸ ἔνα ὄρηον καβαλλιέρη
εἶναι τὸ ἔστονε ἀμπρό. ⁽³⁾

Ὅλο τὸ γιαιμα ⁽⁴⁾ γένη σάν λουμέρα ⁽⁵⁾
τσαὶ πιτσιάτα ⁽⁶⁾ μ' ἦταν ἡ φουχὴ
Τὸ εἶπε τσεῖνο ἐς ἐμένα
ἀγκαπῶ σε μὴν πονεῖ

Τὸ ὠραιότερο εἶναι τὸ «Ρόδο», τὸ ὁποῖο δὲν ἔτυχε νὰ τὸ ἀκούσω ἀλλοῦ πονθενά. Εἶναι αὐτὸ:

Σπέτσισα ⁽⁷⁾ ἔνα ρόντο ⁽⁸⁾
πὺν πάνου μιὰ ροντέα
ὁ πούντισσα ⁽⁹⁾ στὸ πέτιο
ὅσο νὰ μυριστῶ.

Τσεῖνο πέγιασε ⁽¹⁰⁾ ρίτζα ⁽¹¹⁾,
σπάρσε ⁽¹²⁾ ὄντα ⁽¹³⁾ μερόε ⁽¹⁴⁾
ἔσου πὺν στὴν καρντία μου
ρίτζα γκόμαν ⁽¹⁵⁾ βαστῶ.

Ἀκουσα καὶ ἄλλα τραγουδάκια, τὰ πιὸ

Συλλογές—εἶναι ἀπὸ τὰ παλαιότερα, καὶ μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ γιὰ ὑπόδειγμα συγκρίσεως μὲ τὰ νεώτερα, τὰ ὁποῖα πολὺ πῶ παρεφθαρμένη γλῶσσα παρουσιάζουν. Τὰ παλαιὰ ἔχουν λίγες ξένες λέξεις. Τὰ νεώτερα πολλές.

⁽¹⁾ ἔστονε—ἔχω. ⁽²⁾ ὅτσω—ἔξω, ἔξω ἀπ' τὸ σπῆτι (στὴν ἐξοχὴ). ⁽³⁾ ἀμπρό—ἐμπρός μου. ⁽⁴⁾ γιαιμα—αἷμα. ⁽⁵⁾ λουμέρα—φωτιά (ἀναψε σάν φωτιά). ⁽⁶⁾ πιτσιάτα—ἐκπληκτικὴ (ἀπὸ τὸ picchiare—πλήττω).

⁽⁷⁾ ἔκοψα.

⁽⁸⁾ ρόδο.

⁽⁹⁾ ἐκάρφωσα.

⁽¹⁰⁾ πέταξε.

⁽¹¹⁾ ρίτζα.

⁽¹²⁾ διακλάδωσε.

⁽¹³⁾ ὄλα.

⁽¹⁴⁾ μέρη.

⁽¹⁵⁾ ἀκόμη.

πολλὰ ἔρωτικά. Μερικά ὅμως εἶναι γνωστά. Δυὸ τρία εἶναι ἄγνωστα.

Ἐν ἔχει τόσα στέρια
στὴν ἀγκέρα ⁽¹⁾
ὅσα φύντα (φύλλα) ἔχει(ς) στὴν καρντία.
Ὅντοι (ὅλοι) γιὰ σὲ μοῦ λέουν
πὺς εἶσαι μιὰ τυατέρα
ὄρηα μὰ τσαὶ κακιά.

Τέλω νὰ σοῦ πῶ τσαὶ νὰ σοῦ ντεῖψω
τὴν πένα ποῦχω στὴν καρντία
Τέλω σέμπρε πὺν πάω νὰ πονῶ γιὰ σένα.
τσαὶ σοῦ νὰ μὴ πονῇ γιὰ μένα.

Ἡ Στερνατία ἔχει ὡς δυόμιση χιλιάδες κατοίκους καὶ βρίσκεται σὲ ἓνα ὁμαλὸ κοιλωματάκι τοῦ ἐδάφους, σὲ ὑψόμετρο 75 μ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἴσως ἀπὸ τὴ θέσι τῆς αὐτῆς νὰ ἐπῆρε καὶ τὸ ὄνομα. Ἴσως τὴν ἐτυμολογία νὰ μὴν μπορούμε τώρα νὰ τὴν ἀναζητήσουμε στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Θὰ φανῇ πολὺ τολμηρὸ νὰ ποῖμε ὅτι θὰ ἐλεγόταν Στρωματία (ὅπως ἐγράφη γιὰ τὴ δική μας τὴ Στρώμνιτσα) ἐπειδὴ εἶναι σάν στρωμένη στὸν κάμπο! Στὰ Ἰταλικά (λατινικά sterno καὶ sternere σημαίνει—στρώνω) sternato θὰ πῇ στρωμένο κατὰ γῆς! ⁽²⁾ Γιὰ τὴ χρονολογία πὺν ἐκτίσθη; Ἡ πιθανώτερη γνώμη τὴν θέλει στὸ 12ον αἰῶνα, ἀφοῦ ἦταν μὲ τὴν περιοχὴ τῆς φέουδο τῶν Belvedere κατὰ τὸ 1350.

Τὴ συνέχεια τῶν... ἑλληνικῶν ἐντυπώσεων τὴν ἔχει ὁ ταξειδιώτης φεύγοντας ἀπὸ τὴ Στερνατία γιὰ τὸ Soleto ὅταν περνᾷ τὸν πολυσύχναστο δημόσιο δρόμο Lecce-Maglie πὺν θυμίζει πολὺ ζωνορὰ τὴ δική μας τὴν ὁδὸ Μεσογείων—κίνησις, τοπεῖο, διαβάτες, τὸ ἴδιο.

⁽¹⁾ Ἀγκέρα, παραφθορὰ τῆς λέξεως ἀέρα, μὲ τὴν μεταφορ. σημασία τοῦ ἀπείρου.

⁽²⁾ Ὑπάρχει καὶ ἡ Λατινοελληνικὴ ἐτυμολογία. Στέρνα—Dio (=στέρνα (στήθη) τοῦ θεοῦ).

ΖΟΛΛΙΝΟ

Ἀς λοξοδρομήσουμε λιγάκι. Πρὶν φθάσουμε στὸ Soleto ἂς ἐπισκεφθοῦμε τὸ Ζολλῖνο (Zollino).

Εἶναι τὸ γεωγραφικὸ κέντρο τῶν ἑλληνοφώνων χωριῶν τῆς Grecia Salentina. Ἡ καρδιά τους. Τώρα τελευταία μάλιστα

ματι ἡ κάθε πλευρά τους ἀντιστοιχεῖ καὶ σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Τέτοιες κολῶνες (Menhir) δὲν εἶναι μονάχα στὸ Ζολλῖνο. Ὑπάρχουν καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Μαρτάνο. Μιὰ τέτοια ἦταν καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Λέτσε, δυὸ χιλιόμετρα ἀ-

Ὁ κ. Δ. Λαμπίρης μὲ ὄμιλον ἐντοπίων στὰ Πηγὰδια τοῦ Ζολλῖνο

θὰ μπορούσε νὰ εἶναι καὶ πνευματικὴ τους καρδιά ἀπὸ μιὰ ποιητικὴ ἐργασία πὺν συνδέεται μ' αὐτό. Εἶναι ὡς δυόμιση χιλιόμετρα νοτιοανατολικά ἀπὸ τὴ Στερνατία. Βρίσκεται σὲ ὕψος 82 μέτρα καὶ ἔχει κατοίκους ὡς 2000. Πότε νὰ ἐκτίσθη; Ἴσως νὰ εἶναι ἀπὸ τὰ παλαιότερα χωριά τῆς περιοχῆς. Ἴσως τὴν ἐποχὴ πὺν ἐκτίσθη νὰ ὑπῆρχαν οἰκοδομικὰ λείψανα ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ. Μιὰ κάποια ἀπόδειξις σ' αὐτὸ εἶναι ἡ μονοκόμματος πέτρινη ψηλὴ κολῶνα, τὰ Menhir, πὺν βρίσκονται στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ. Οἱ μονόλιθοι αὐτοὶ τετράγωνοι στὸ σχῆμα εἶναι ἐμπηγμένοι στὸ ἔδαφος ἀπὸ τὸ ὅποιον ἔχουν ὕψος 3—4 μέτρα. Ἡ ἡλικία τους εἶναι, ὅπως παραδέχονται οἱ ἀρχαιολόγοι, προϊστορικὴ. Πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰδομενέα. Πρὶν ἀπὸ τὸν Ἰάπυγα. Γιὰ τὸ σκοπὸ πὺν εἶχαν στηθῇ ὑπάρχουν πολλὰς γνώμες. Ἄλλοι πιστεύουν ὅτι ἦσαν στήλαι ἐπιτάφιοι, ἄλλοι ἀφιερῶματα σὲ διάφορες θεότητες, καὶ ἄλλοι—σωστότερα;—ὅτι ἦσαν σημάδια γιὰ τὸν προσανατολισμό. Καὶ πράγ-

ματολικά του. Σήμερα ὅμως δὲν ὑπάρχει. Ἐπεσε στὰ 1931.

Ἡ ἑλληνοσαλεντίνη διάλεκτος εἶναι καὶ στὸ Ζολλῖνο ἡ οἰκογενειακὴ γλῶσσα τῶν κατοίκων ὅπως εἶναι καὶ στὸ Καλημέρα, μὲ τῆς ἴδιες παραδόσεις. Ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖ πολλὰ τραγοῦδια. Ἀλλὰ τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα τὸ Ζολλῖνο καὶ γιὰ τὸ Ζολλῖνο νεώτερα τραγοῦδια εἶναι τὰ τραγοῦδια τοῦ Τόντη, ὁ ὁποῖος γιὰ τὸ χωριὸ αὐτὸ πὺν ἐγεννήθη εἶναι ὅ,τι ὁ Βίτο Παλοῦμπο γιὰ τὸ Καλημέρα, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε καὶ μαθητής.

Ἐχει μάλιστα καὶ μεγαλείτερη εὐχέρεια στὴν ἑλληνομάθεια ἀπὸ τὸ διδάσκαλό του. Ὁ Τόντη μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὁ νεοελληνικώτερος ἀπὸ τοὺς Σαλεντίνους ποιητὰς. Ἀπὸ τὰ πολλὰ του τραγοῦδια σημειῶνω μερικά.

Ἡ ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ

Ὁρηα τὰ μαῦρα ἀμμάτια,
τὰ μαῦρα τὰ μαλλιά

τὰ μῆλα τ' ἀσημένια
ἀπάνου σὴν καρδιά.

Μ' ἀπ' ὅλα πόσα ἔκαμε
μὲ τέχνην ὁ Τεὸ
τὸ προῖμα τὸ πλεόν ὦριο
μοῦ φαίνεται ὁ λαιμὸς (τὸ στόμα)

Κεῖος τὰ γλυκέα τραβούντια
καὶ τὰ χροῦσά φιλιὰ
καὶ τῆς ζωῆς τὸν φύσημο
κι' ὃν πόνο τῆς καρδιά

Σὲ τῶρων καὶ μοῦ φαίνεσον
ὦρια κ' ἀγκαπητὴ
Μὰ σὰν ὁποῦ σὲ ἤκουσα
μοῦ φάνης ἀντελφή.

Ἡ πεθαμένη μάννα μου
οἱ τρυφεροὶ μου χρόνοι
ἢ πρωτινὲς ἀγάπες μου
οἱ πρωτινοὶ μου πόνοι.

Ὅλα τὰ ντιαβαμένα μου
μοῦ ἦσαν ἐς τὸν νοῦ,
σὰν ἤκουσα τὴ γλῶσσα μου
νὰ τὴν μιλῆς ἐσσοῦ.

Κι' ἓνα τραβοῦδι γρεῖκο
γὰρ σένα ἢ χέρα γράφει
καί, γράφοντα, ἢ καρδιά μου
γλυκέα-γλυκέα μου ζάφει (=πάλλει)

Καὶ σοῦ μιλοῦν Ἑλένη μου
τὰ λόγια μετοημένα
τὴν ὥρα τὴν ὁλόχαρη
ποῦ διάβηκα μὲ σένα.

Η ΨΥΧΡΗ

Ἐχει τρεῖ μῆρον ὦρια μου
τὶ σουπιρέω γὰρ σένα
τὶ σὴ γαγκούλα (κλουβὶ) ἔνδεσα
σὰν καρκιράο⁽¹⁾ πουλί.

Ἐβώ με ἄ τραβούντια μου
ὄλη σ' ἀνοίω τὴ πένα (τὸν πόνο)
ἐσοῦ τ' ἀκούεις ὁλόχαρη,
μὰ μὲ καρδιά φουζορή.

(1) καρκιράο=φυλακισμένο.

Εἶσαι στερεά⁽¹⁾ σὰν μάρομαρο,
εἶσαι φουζορή σὰν χιόνι
τὸ ἢ μάννα ποῦ σὲ γκένησε
σὲ βύζασε χολή.

Τίποτε σ' ἐμπορτέουνε⁽²⁾
αἱ ντόλιαι μου κ' οἱ πόνοι,
ἐβώ γὰρ σένα χάνομαι
κι' ἐσὺ φουζορή, φουζορή.

ΚΡΥΦΗ ΑΓΑΠΗ

Ἄν ὦριο κορασιά
μώκλεψε τὴν καρδιά
ἔχει γλυκέο τ' ἀμμάι
τσαὶ μαῦρα τὰ μαλλιά.

Μὲ μάγευσσε μ' ὁ γέλο,
μὲ μάγευσσε μ' ὃν λόο,
πόσο καλὸ τῆς τέλω
ἐν σώζω νὰ τὸ πῶ.

Τὴν πρωτινὴν ἡμέρα
τὴν εἶδα σὴν αὐλή
τῆς ἔδωκα τὴ χέρα,
τῆς εἶπα: «στέει καλή».

Μοῦ βώτσησε μὲ χάρη
τ' ἀμμάι τσαὶ τὸν λόο
«καλῶς τὸ παλληκάρι»
—μοῦ εἶπε—«στέει καλό»;

Τὰ λόγια ἐν ἦσαν τίποτε,
μὰ τίς τὸ σώζει πεῖ
πόσον γλυτσέα μοῦ φάνησαν
τὸ βλέμμα-τὸ ἢ φωνή.

Ἦτελα βῶ καμπόσα
πράγματα νὰ τῆς πῶ,
μὰ μοῦ κομβιάσθη ἢ γλῶσσα
κ' ἐν ἀνοιξα λαιμό.

Καὶ τὸ γλυτσέο μυστερο
κορατίνω σὴν φουζή,
τίποτε, τσεῖνη τσεῖρη,
τίποτε σώζω πεῖ.

ΤΟ ΣΠΗΤΙ ΜΟΥ

Σ' εἶντα νὰ πάλε, ντόπου⁽³⁾ τόσου χρόνου
ἀγκαπημένο σπῆτι τοῦ κιοουροῦ⁽⁴⁾

(1) στερεά, στερεά—σκληρή.

(2) ἐνδιαφέρουν.

(3) ντόπου (ἰταλ. dopo) μετά, ὕστερα.

(4) κιοῦρη καὶ κιοῦρο=κίρης, πατέρας.

νὲν φώναστε γὰρ κλάματα τσαὶ πόνον
τσαὶ γὰρ τὰ μοιρολόγια τ' ἀντεροφῶ.

Σ' εἶντα, νὰ, πάλε ὃν τοῖχο σου πλέο
ἠῶρηκα τὸ ἄσπρα τσαὶ σὰ κασαρά,
μυρίζει ἀγκάπη τὸ κορβᾶτιν νέο
μυρίζουν ὅλα ἀγκάπη τσαὶ χαρά.

Ἄσχοσεν ὁ πάππο τὴν καλή του χέρα,
βλόησε παντικάρι⁽¹⁾ τσαὶ γκαμπή⁽²⁾
τῶρησε⁽³⁾ τσαὶ χαιρέστη ἃ τὸν ἀγκέρα
τῆς πεσομένη μάννα μου ἢ φουζή.

Μόνος ἐβῶ ποῦ στέω σὴν φρενιά⁽⁴⁾
αὐτ' ἐς χαρὲς ἐν ἠφρορα μακά⁽⁵⁾
μ' ἔχετε φρένο σὴν ὁλοχαρία
μ' εἶτε στενὸν⁽⁶⁾ σὴν λύπη μοναχά.

Σὰν συμπλήρωμα τοῦ τραγουδιοῦ αὐ-
τοῦ καὶ σὰν χαιρετισμὸς τοῦ ξενητεμένου
στοὺς δικούς του καὶ στὸ χωριό του, καὶ
σὲ κάποιο μακρινὸ ἐθνικὸ παρελθόν, θὰ
εἶχαν τὴ θέσι τους μερικοὶ στίχοι ἀπὸ ἄλ-
λο τραγοῦδι τοῦ ἀφιερωμένο στὸν πα-
τέρα του.

Οὔττα⁽⁷⁾ τραβούντια ποῦ σ' ὀρίζω, τάτα
[μου,
σοῦ ντεῖφουνε τοῦ Μίμη⁽⁸⁾ τὴν καρδιά.
Πέστα νὰ τὰ ματαίσουν⁽⁹⁾ τ' ἀντεροφάκια
[μου,
πέστα νὰ τὰ ματαίσω ἢ γκετονία.⁽¹⁰⁾

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὠραία πρωτότυπα τρα-
γοῦδια αὐτὰ καὶ πλῆθος ἄλλα ποῦ θὰ
μποροῦσαν νὰ γεμίσουν ἓνα τόμο μὲ τὸ
ὄνομα τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ
πλῆθος ἄλλη ἐργασία του σὲ ἄριστες με-
ταφράσεις. Τὴν ἑλληνοσαλεντινὴν διάλε-
κτο δὲν τὴν ἐκαλλιέργησε ὁ Τονδὶ μὴ-
νάχα γὰρ νὰ ἐκδηλωθῇ ἐπιστημονικά
ὁ ἴδιος. Ἐκαμε σὴ γλῶσσα αὐτὴ καὶ με-
ταφράσεις ξένων ποιητῶν ποῦ τοὺς ἔφερε
πιο κοντὰ μὲ τὴ σκέψι τοῦ τόπου. Μετέ-

(1) παλληκάρι

(2) ἢ γκαμπή (κατὰ τὸ γαμπρὸς)=ἡ νύφη.

(3) θωρῶ, βλέπω

(4) φρενιά=ξενία, ξενιτιά.

(5) μάκα (Σολ. καὶ ἰταλ.) ἀπὸ τὸ ἑλλ. μη-
κέτι, ὄχι πιά.

(6) στενὸς συγγενής, δικός.

(7) Οὔττα=καὶ αὐτά, ἀλλὰ καὶ ὀλίγα=τὰ λί-
γα αὐτά. Τὸ utta ἀπὸ τὸ λατινικὸ gutta=
σταγὼν καὶ μεταφορικὰ=λίγο, λίγο.

(8) Τὸ Μίμης εἶναι συνηθέστατο ὑποκοριστι-
κὸ στὰ χωριά τοῦ Σαλέντο.

(9) ματαίσουν=μαθεύσουν...

(10) γειτονιά.

φρασεν, ἀπὸ τὸν Οὐγκώ, ἀπὸ τὸ Μιλβοά,
ἀπὸ τὸν Καρντοῦτσι, ἀπὸ τὸ Σολωμό,
ἀπὸ τὸ Βαλαωρίτη, ἀπὸ τὸ Βικέλα, ἀπὸ
τὸ Λαμαρτίνο, ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δα-
βὶδ καὶ ἀπὸ τὸ Λειτουργικὸ τῆς ἐκκλη-
σίας. Ἡ ἐργασία αὐτή, ποῦ δὲν τὴν διε-
φήμισε ὁ μετρολόφωρον ποιητής, δὲν εἶναι
μονάχα φιλολογικὴ προσπάθεια ποῦ ἀ-
ξίζει πολλοὺς ἐπαίνους. Εἶναι καὶ μιὰ ἱ-
στορικὴ ἐργασία ποῦ ἀποβλέπει στὸ νὰ
διατηρήσῃ ὅσο μπορεῖ πιο ζωορὴ τὴν
πνευματικὴ φλόγα τοῦ λησιμονημένου ἑλ-
ληνισμοῦ τῆς πατρίδος του. Ἡ προσπά-
θεια αὐτὴ εἶναι πιο συγκινητικὴ ἀπὸ τὸ
νὰ ἀκούῃ κανεὶς ἐκεῖ πέρα ἓνα τραγοῦδι
λαϊκὸ ζωντανὸ ἀπὸ στόμα σὲ στόμα χρό-
νια καὶ χρόνια τώρα.

Λαϊκὰ τραγοῦδια τὸ χωριὸ διατηρεῖ
πολλά. Πολλά εἶναι γνωστὰ ἀπὸ παλαιοὺς
συλλέκτες. Μερικὰ ὅμως ἀπὸ τότε ἕως σή-
μερα ἔχουν πάθει φθορά... ἀπὸ τὴ λησιμο-
νία καὶ τὸν καιρὸ.

Ἀπὸ τὰ λαϊκὰ τραγοῦδια τοῦ Ζολλῖνο
ἀξίζει νὰ μὴν παραλείψουμε τὸ κατωτέρω
ἠθογραφικὸ καὶ σατυρικὸ μαζύ.

Ἦστα νὰ φέρω μιὰν ξυλόκαττα
νὰ χω νὰ πιάνω τοῦτο ποντικὸ
ποῦ μοῦχει τρουπημένα τὰ μπισάκια⁽¹⁾
κηνούρια ποῦ κορατίνουν τὸ νερό
τὸ ὁ ντέμα⁽²⁾ του γὰρ πόσο μέα
σώζαμο κάνει μιὰν ὦρια στηθημέα⁽³⁾

Στὸ Ζολλῖνο ἔχουμε νὰ ἰδοῦμε καὶ τὰ
«Pozzelli» ὅπως τὰ λέγουν. Στὴν ἀκρὴ
τοῦ χωριοῦ ὑπάρχει ἓνα... συγκρότημα
πηγαδιῶν μέσα σ' ἓνα ἐπίπεδο καὶ λίγο
βαθυλὸ χωράφι ποῦ καθὼς εἶναι τὸ ἓνα
κοντὰ στὸ ἄλλο καμμιὰ ἑκατοπεννηταριά
μοιάζουν ἀπὸ λίγο μακρὰ σὰν στοιχειω-
μένα κοπάδια ἀπὸ ἀρνιά.

Ἀπ' αὐτὰ ὑδροῦνται οἱ τριγύρω χω-
ρικοί. Ὅπου ἔτυχε νὰ ἀνακαλυφθῇ ὑπό-
γεια φλέβα νεροῦ ἀνοίξαν κοντὰ—κοντὰ
πηγάδια. Καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦν τοπικὸ
ὕδραγωγείο. Εἶναι ἀνοιγμένα ἀπὸ τὴν ἀρ-
χαῖότητα καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ προσφέρουν
τῆς ὑπηρεσίας τοὺς χιλιάδες χρόνια τώρα.

Γιὰ τὴν σημασία τοῦ Ζολλῖνο εἴ-
παμε. Γιὰ τὴ γλῶσσα ποῦ μιλοῦν οἱ κά-
τοικοι ἔχουμε καθαρὸ πιστοποιητικὸ τὰ
τραγοῦδια, λαϊκὰ καὶ φιλολογικά.

(1) δισάκια, (2) δέρμα, (3) στηθόδεσμο (ἴσως
ζωννάρι).

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΛΑΣΤΗΡΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΔΟΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ

Ὡς γνωστὸν αἱ ἐκλογαὶ τῆς 5ης Μαρτίου ἔδωσαν τὴν πλειοψηφίαν εἰς τὸν συνασπισμὸν τῆς τῶς ἀντιπολιτεύσεως μετὰ κέντρον τὸ Λαϊκὸν Κόμμα, μετὰ 135 ἔδρας ἐναντί 111 ἔδρων τῶν φιλελευθέρων μετὰ τῶν μετ' αὐτῶν συνεργαζομένων κομμάτων.

Εὐθὺς ὁμως ὡς ἤρχισε νὰ διαφαίνεται τὸ ἄνω ἀποτέλεσμα, καὶ χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ περιμένῃ, ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας μετὰ τινῶν ἐμπιστῶν του ἐκήρυξε τὴν Δικτατορίαν περὶ τὰ ἐξημερῶματα τῆς 5ης Μαρτίου, μετὰ τὸν προφανή σκοπὸν νὰ ματαιώσῃ τὴν ἀνοδὸν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος εἰς τὴν ἀρχήν, διότι οὐδεὶς καλῆς πίστεως ἄνθρωπος, ἀμερολήπτως κρίνων τὰ γεγονότα, θὰ διανοεῖτο κἄν ὅτι ἦτο δυνατόν ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας νὰ ἐκήρυττε τὴν δικτατορίαν καὶ ἂν ἀκόμη ἐκέρδιζε τὰς ἐκλογὰς τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. Κατὰ συνέπειαν τὸ ἐπιχείρημα τοῦ στρατηγοῦ ὅτι δῆθεν ἔχασε τὴν πίστιν του πρὸς τὸ κοινοβουλευτικὸν πολιτεύμα, καὶ δι' αὐτὸ ἐκήρυξε τὴν δικτατορίαν, στερεῖται πάσης κατ' ἀρχὴν βάσεως.

Εἶναι ἐνδεχόμενον ὁμως ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας νὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του κατὰ ἄλλο μὲ τὴν διακήρυξίν του αὐτὴν. Πιθανὸν δηλαδὴ νὰ εἶχε τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ Λαϊκὸν Κόμμα ἐρχόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν θὰ ὠδήγη τὴν Ἑλλάδα κατὰ κρημνῶν, ἐνῷ ἀντιθέτως ἐθεώρη τὸν κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ὡς τὸ μόνον ἱκανὸν νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἐκλογὰς ταύτας στιγμὰς. Τοιοῦτοτρόπως τεθέντος τοῦ ζητήματος, βεβαίως τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα παρουσιάζει τὸ τραπὶν ὅτι παραδίδει τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας ἐν ὅσῳ τῆς λαϊκῆς θελήσεως ἢ καὶ τῆς λαϊκῆς ἰδιοτροπίας ἀκόμη. Ἄλλ' οὕτω σκεπτόμενοι, τίθεμεν ἐν δοκιμασίᾳ πλέον τὴν Δημοκρατίαν ὡς σύστημα ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, καὶ προβάλλει αὐτοῦσια ἢ ἀπολυταρχία ἀδιαφόρως ὑπὸ ποίαν μορφήν.

Ἄν πιστεύσωμεν λοιπὸν τὸ διάγγελμα τοῦ στρατηγοῦ Πλαστήρα, ἐνώπιον αὐτοῦ ἐτέθη τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: Εἶναι ὁρῶν, ὁ λαὸς νὰ διευθύνῃ τὸν Κυβερνήτην ἢ ὁ Κυβερνήτης τὸν λαόν; Διότι εἶναι προφανές ὅτι ἡ λαϊκὴ θέλησις εἶναι πολλὰκις τυφλὴ καὶ ἀλλοπροσάλλος, ἐνῷ τὸν ἀντιπῶν ἕνας Κυβερνήτης δύναται νὰ ἀποδείξῃ μεγαλοφυΐαν εἰς τὸ κυβερνᾶν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ εἶναι ἀπαράιτητος καὶ νὰ ἀπολαύῃ τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης. Οἱ λόγοι τῆς τοιαύτης διαστάσεως εἶναι εὐκολονόητοι καὶ ἐπ' αὐτῶν βασίζεται τὸ δικαίον τῆς δικτατορίας καὶ παντὸς ἀπολυταρχικοῦ συστήματος.

Ἐδῶ ὁμως τὸ ζήτημα εἶναι ἄλλο: εἶχεν ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας τὸ δικαίωμα νὰ θέσῃ ἐν

τοιοῦτον ἐρώτημα εἰς τὸν ἑαυτὸν του; Ὡς ἐλευθερὸς πολίτης βεβαίως εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ μόνον θεωρητικῶς. Δὲν εἶχε κανὲν ἀπολύτως δικαίωμα νὰ ζητήσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν πρᾶξιν μίαν ἰδέαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ὡς ἀπλὸς ἰδιώτης, διότι ἀλλοίμονον τότε ἂν ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀπεπειρᾶτο ὅποτε τοῦ ἐκάπνιζε νὰ καταλύσῃ τὰς ἀρχάς, διότι ἐνόμιζε τοῦτο σωτήριον διὰ τὴν χώραν.

Αἱ τοιαύτης σοβαρότητος ἰδέαι ῥίπτονται πρῶτον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς κοινῆς γνώμης, καλῶς γινώσκοντες ἐκεῖ συστηματικῶς, ὠριμάζοντες καὶ ἀποδίδοντες καρπόν. Πρὸ πάντων ὁμως αἱ ἰδέαι συνδεδεῖνται ἀπαραιτήτως καὶ ἀπὸ κατὰ ἄλλο: μελέτην μακρὰν καὶ ἐξονυχιστικὴν καὶ πρὸ παντὸς ὁργάνωσιν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ δύναμις ἀποτελεῖ δικαίον, αὐτοῦνόν τινος εἶναι ὅτι ἀπαιτεῖται καὶ ἡ δύναμις. Ἄλλ' ὅταν λέγομεν δύναμιν δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως τὴν βάρβαρον δύναμιν τῶν ὀπλῶν, τῶν πολυβόλων καὶ τῶν τάνκς.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τι διέθετεν ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας κηρύξας τὴν Δικτατορίαν; Ἀπολύτως τίποτε. Ἐκ τῶν ὑπέρων ἀπεδείχθη ὅτι οὐτε αὐτὴν τὴν κτηνώδη δύναμιν τῶν ὀπλῶν δὲν διέθετε. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Μποροῦσε καὶ νὰ τὴν διέθετε, καὶ ἡ Δικτατορία νὰ ἐπετύγχανε νὰ ἐγκαθιδρυθῇ. Ἀκολούθως ὁμως τί θὰ συνέβαινε; Ποῦ εἶναι ἡ πραγματικὴ δύναμις ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐστηρίζετο, ποῦ ἡ ἠθικὴ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐρείδετο, ποῦ ἡ μελέτη καὶ ὁργάνωσις τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐπικινδύνου αὐτοῦ πολιτικοῦ συστήματος; Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ὑπῆρχε. Ἄλλ' ὁ πειραματιζόμενος Δικτάτωρ δὲν εἶχε νὰ ὑπολογίσῃ παρὰ μόνον ἐπὶ τῆς ἀμφιβόλου ἀξίας προσωπικότητός του. Ἰδοὺ διατὶ ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ θέσῃ εἰς ἑαυτὸν τὸ ἐρώτημα ἂν ὁ Κοινοβουλευτισμὸς εἶναι διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ ἀρμόδιον πολιτικὸν σύστημα ἢ ὄχι.

Ὅλα αὐτὰ ἐννοεῖται ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας ἔθεσε πρᾶγματι εἰς ἑαυτὸν, ἔστω καὶ ἄνευ δικαίωματος, τὸ ἐρώτημα τοῦτο.

Εἰς τοῦτο ὁμως δικαιούμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν καὶ κυρίως λόγῳ τοῦ χρόνου τὸν ὁποῖον ἐξέλεξε διὰ τὴν κήρυξιν τῆς Δικτατορίας του, τὴν ἐπομένῃ τῶν ἐκλογῶν κατὰ τὰς ὁποίας ἐνίκησεν ἡ παράταξις ἢ ἀντίθετος τῆς ἰδικῆς του. Διότι δὲν ἦτο τοῦλάχιστον πολιτευτῆς ἀνεξάρτητος ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας. Ἦτο Φιλελεύθερος καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πολυτιμότερων στελεχῶν τοῦ κόμματος. Ἄν δὲν θυνέβαινε τοῦτο, καὶ ἂν τὸν ἀντιπῶν ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας ἐκήρυττε τὴν δικτατορίαν του πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἢ ἀρκετὸν χρόνον μετ' αὐτάς, ἴσως τὸ κίνημά του νὰ εὕρισκε τότε κάποιαν

δικαίωσιν, τὴν ὁποίαν ὁμως τώρα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ.

Ἀποκλείεται λοιπὸν τελείως ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας νὰ ἐκήρυξε τὴν δικτατορίαν του ὠθούμενος πρᾶγματι ἀπὸ βαθεῖαν πεποίθησιν ἐπὶ τὴν χρησκοπίαν τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ ἐν Ἑλλάδι. Καὶ μένει ὡς μόνος λόγος τοῦ ἀξιοκατακρίτου κινήματός του ἡ παρεμπόδισις τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἀρχήν.

Ἐν τοιοῦτον ἐλατήριον στερεῖται πάσης ἠθικῆς βάσεως καὶ παντὸς ἐλαφρυντικοῦ. Διότι: ἢ εἰς τοῦτο ὠδήγη ὑπὸ ἀπλοῦ κομματικοῦ φανατισμοῦ—φαινόμενον ἀξιοθρήνητον—ἢ ὑπὸ τῆς πεποιθήσεως ὅτι τὸ Λαϊκὸν κόμμα εἶναι ἀνίκανον νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ τοῦτο ἀποτελεῖ βαρεῖαν προσβολὴν κατὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν νίκην εἰς τὸ κόμμα τοῦτο. Ἄλλως τε τὸ Λαϊκὸν Κόμμα, μακρὰν τῆς ἀρχῆς ἀπὸ δεκαετίας καὶ συνεπὶς ἀδοξίμαστον, δὲν μᾶς ἔδωκεν ἀκόμη δειγμά οὔτε τῆς δυναμικότητός του, οὔτε τῶν ἱκανότητων του. Συνεπὶς κανεὶς δὲν δικαιούται νὰ τὸ καταδικάσῃ ἐκ τῶν προτέρων προτοῦ νὰ μᾶς παράσῃ δειγμάτα τῆς ἀξίας του.

ἴσως ὁμως πάλιν ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας νὰ ἐφοβήθη σοβαρὰς ἀνωμαλίας ἅμα τῇ ἀναλήψει τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, συνισταμένας εἴτε εἰς ἀντεκδικήσεις ἐναντίον τῶν Φιλελευθέρων διὰ πραγματικὰς ἢ φανταστικὰς αἰτίας καὶ ἀφορμὰς, εἴτε εἰς ἀναστάσεις τοῦ ἡδὴ κρατούντος καὶ ὑπὸ τῶν Φιλελευθέρων διαμορφωθέντος διοικητικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συστήματος, εἴτε εἰς ἀθρόας ἀπολύσεις φιλελευθέρων κρατικῶν λειτουργῶν καὶ ἀντικαταστάσεις αὐτῶν διὰ λαϊκῶν τοιοῦτων ὑπόπτου ποιότητος εἴτε καὶ εἰς ἀναψηλάφισιν τοῦ κατ' ἐξοχὴν λυθέντος πολιτικοῦ ζητήματος.

Ἀφίνοντες ὁμως κατὰ μέρος ὅτι καὶ αὐτὰ ἂν συνέβαιναν—πάντως μετριάζομενα ὑπὸ τῆς φρονικῆς ἀντιδράσεως ἐνὸς ἠτηθέντος μὲν ἀλλὰ πάντοτε ἰσχυροῦ ἀντιπάλου—πάλιν χειροτέρα θὰ ἦτο ἡ δικτατορία ἀπὸ ἀνθρώπων ἀπροετοιμασμένους καὶ μὴ κατέχοντας τὰ ὅλας ἐξαιρετικὰ καὶ σπάνια προσόντα ἐνὸς ἐπὶ καλῷ δικτάτορος, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ στρατηγὸς Πλαστήρας ὄφειλε νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος γνωρίζει, ἦτοι ὅτι τοιαῦται ἀναστατώσεις καὶ ἀνωμαλίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμβοῦν διὰ τρεῖς λόγους: α') διότι ἡ ἐποχὴ δὲν εὐνοεῖ τοιαύτας ἀναστατώσεις ψυχολογικῶς, καὶ μάλιστα ὅταν μᾶς πιέζει ἡ οἰκονομικὴ ἐξάρθρωσις τῆς ἀνθρωπότητος· β') διότι εἶναι ἐγνωσμένη ἡ συντηρητικὴ καὶ μετριοπάθεια τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος καὶ τὸ σπουδαιότερον γ') τὸ Λαϊκὸν κόμμα θὰ ἐθυσίαζε τὴν ὑπόστασιν του ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν νὰ παρασρῇ εἰς τοιοῦτον κατήφορὸν, καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεται τοῦτο καλῶς. Τὸ Λαϊκὸν κόμμα ἔχει συμφέρον ὑπέρτατον—καὶ ποῖος δὲν γνωρίζει τὸ συμφέρον του!—νὰ φανῇ ἱκανώτερον εἰς τὸ διοικεῖν, ἀπὸ τὸ κόμμα

τῶν φιλελευθέρων, καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον ὑπόστασιν του καὶ σταθερὰν σταδιοδρομίαν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ λίαν προσεχὲς μέλλον διατήρησιν ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς, διότι, ναὶ μὲν εἰς βουλευτικὰς ἔδρας ὑπερτερεῖ τῶν φιλελευθέρων, εἰς ἀριθμὸν ψηφόντων ὁμως τὰ δύο κόμματα ἴσονται καὶ ἂν τὸ Λαϊκὸν κόμμα ἀντὶ νὰ ἐπιδοθῇ μετὰ ζήλου εἰς τὴν οἰκονομικὴν περισυλλογὴν καὶ τὴν χρηστὴν διοίκησιν τοῦ ἀντιπῶν ἀρχίσῃ τὰς ἀντεκδικήσεις καὶ τὸ κρήμνισμα παντὸς καλοῦ ἢ κακοῦ τὸ ὁποῖον ὠκοδόμησαν μέχρι τοῦδε οἱ φιλελεύθεροι, ἢ προσεχεστάτη κατακρήμνισις του ἐκ τῆς ἀρχῆς θὰ εἶναι βεβαία καὶ ἡ ἀναμονὴ καλυτέρων ἡμερῶν μακροχρόνιος.

Ἀφίνοντες ἤδη τὸ κίνημα Πλαστήρα, τὸ ὁποῖον ὡς εἶδομεν ἑσπερεῖο καὶ τῆς ἐλαφροτέρας βάσεως, καὶ τὸ ὁποῖον εὐτυχῶς κατεπνίγη ἐν τῇ γενέσει του, ἄς σημειώσωμεν ἐν συντομίᾳ τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα τίθενται ἐνώπιον τῆς νέας Κυβερνήσεως.

Τὰ προβλήματα ταῦτα συνοψίζονται εἰς δύο: ἀντιμετώπισις τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ τῆς ὁδυνῆσας ἐπιδράσεως αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων οἰκονομικῶν καὶ καλλιτέρευσις τῆς ἐν γένει διοικήσεως.

Τὰ δύο ταῦτα σπουδαιότατα προβλήματα δέον νὰ ἀπασχολήσων ὅλην τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα τόσον σφοδρῶς τὸ Λαϊκὸν κόμμα κατέκρινε τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. Αἱ πλείστα τῶν κατακρίσεων αὐτῶν ἦσαν ἀναμφισβητήτως ὀρθαί, ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ αἱ εὐθύναι τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος μεγάλαι. Δὲν ὑπάρχει βεβαίως ἀμφιβολία ὅτι ἡ Κυβέρνησις Τσαλδάρη ἀντιλαμβάνεται τοῦτο καὶ πρῶτον αὐτῆς μέλημα θὰ εἶναι ἀκριβῶς νὰ πράξῃ ὅτι δὲν ἐπράξαν οἱ Φιλελεύθεροι, νὰ πράξῃ καλῶς ὅτι οἱ Φιλελεύθεροι ἐπράξαν κακῶς. Ἐὰν τὸ Λαϊκὸν κόμμα κατορθώσῃ τοῦτο, τότε δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὴν ἰσχύν του διατηρεῖ καὶ αὐξάνει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξασφαλίζει ἀπρόσκοπτον τὸν δρόμον τῆς προόδου, καὶ ὁ κοινοβουλευτισμὸς λειτουργεῖ ὁμαλῶς.

Πρέπει ὁμως ταῦτοχρόνως τὸ Λαϊκὸν κόμμα νὰ προφυλαχθῇ πολὺ ἀπὸ ὠρισμένας ἐνεργείας τεινούσας νὰ κατακρημνίσουν καὶ τὰ καλά μὲν μὲ τὰ κακά ποῦ ἀφίσαν ὀπισθεῖν τῶν οἱ Φιλελεύθεροι. Ἄν τοῦλάχιστον πιστεύσωμεν τὰς εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων ἡ Κυβέρνησις Τσαλδάρη προσελκύεται ὡς ἀπὸ μαγνήτην εἰς ἓνα τοιοῦτον ἐπικίνδυνον δρόμον.

Ἐὰν κατορθώσῃ νὰ ἀντιστῇ εἰς τὸν πεπρασμένον θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον. Ἡ ἀναγνώρισις τῶν προτερημάτων τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἡ ἀνεξικακία εἶναι μέγιστα προσόντα. Ὅστις τὰ ἔχει ἐξασφαλίζει κατὰ τὸ ἡμῖς τὴν νίκην εἰς κάθε ἀγῶνα.

Α. Α. Γεωργιάδης.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Καλλιτεχνικά εμφανίσεις Μπόταση—Παλαίστη.—Συναυλία μουσικής δωματίου κ.κ. Τουρνάισεν, Σούλτσε, Άβαταγγέλου, Κούλα, Άντωνίου.—Μία διάλεξις—Εκτέλεσις Βυζαντινής μουσικής.—'Η Β' λαϊκή συναυλία της «'Ελληνικής Χορωδίας».

Από τὰ τελευταία μουσικοκαλλιτεχνικά μας γεγονότα αξιοσημείωτη εἶναι ἓν πρότερον ἢ συναυλία τοῦ ἐκλεκτοῦ βαρυτόνου κ. Μπόταση, ποῦ ἔδωσε στὴν αἴθουσα τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ἐκτελέσας μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν μουσικοφωνητικῶς ἓνα καλλιτεχνικώτατο πρόγραμμα.

Ἐπίσης πρέπει νὰ μνημονεύσωμε τὴν πρόσφατη καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισι τῆς διακεκριμένης δραματικῆς σοπράνο—καθηγητρίδος Κας Παλαίστη, ἡ ὁποία στὸ «Τροβατόρε» (ὡς Λεωνόρα) ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν μουσικοφωνητικῶς καὶ σκηρικῶς, ἀπὸ τὰς καλύτερας τῆς, καταχειροκροτηθεῖσα δικαίως ἀπὸ τὸ πικνὸν ἀκροατήριον. Ἀρχετὰ ἱκανοποιητικὰ ἐπίσης ἀπέδωσαν τὰ μέρη τους ἡ κ. Λουκάσ-βιτς (ὡς Ἀντζουλίνα) καὶ οἱ κ.κ. Πετρόπουλος καὶ Βαφειάδης.

**

Μία καλλιτεχνικωτάτη, ἀριστοτεχνικὴ ἐκτέλεσις μᾶς ἐχάρισε ἡ πρώτη συναυλία τοῦ κουαρτέτου τῶν κ.κ. Σούλτσε (α' βιολί), Ἀβαταγγέλου (β' βιολί), Κούλα (βιόλα) καὶ Γ. Ἀντωνίου (τσέλλο) ποῦ ἐδόθη στὸν «Παρθενόν». Στὴ συναυλία αὕτη ἐπαίχθησαν ἱκανοποιητικώτατα ἀπὸ τοὺς προσαναφερθέντας ἐκλεκτοὺς καλλιτέχνους τὸ ωραιότατον κουαρτέτο (εἰς μὴ μ. μ.) τοῦ Σούμπερτ, τὸ Κουαρτέτο (εἰς σόλ μιν) τοῦ Ντεμπυσσί, καὶ τὸ περίφημον κουνίντετο (εἰς φά μιν.) τοῦ Μπράμς ἀπὸ τοὺς ἰδίους καλλιτέχνους μὲ συνεργασία τοῦ λαμπροῦ καθηγητοῦ—πιανίστα κ. Τουρνάισεν.

**

Ἀρχετὰ ἐνδιαφέρουσα ἦτο καὶ ἡ διάλεξις—μουσικὴ ἐκτέλεσις βυζαντινῆς μουσικῆς, ποῦ ἔγινε τελευταίως ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ καὶ πικροῦ ἀκροατηρίου στὴν αἴθουσα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, μὲ ὁμιλητὴν τὸν διευθυντὴν τοῦ «Μουσικοῦ Λυκείου Ἀθηνῶν» κ. Κ. Παπαδημητρίου καὶ ἐκτελεστὴν τὸν τελειόφοιτον τῆς βυζαντινῆς τοῦ ἰδρύματος αὐτοῦ κ. Δ. Χρυσανθίδην. Ὁ κ. Π. μὲ χαρακτηριστικὴν σαφὴν νειαν προεισαγωγικῶς ἀνέπτυξε τὸ εὐχρηστον

σύστημα τῆς μουσικῆς γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν τυφλῶν ἐκτελεστῶν, ποῦ ἐπενόησεν ὁ κ. Χρυσανθίδης, ὁ ὁποῖος πάλιν ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἐδικῶν ἀπέδωσε μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν βυζαντινὰ μέλη μεταγραφέντα μὲ τὸ σύστημά του αὐτό, ἀποσπᾶσας τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τῶν μουσικῶν καὶ τὰ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα τοῦ κοινού.

**

Ἡ «Ἑλληνικὴ Χορωδία» στὴ β' λαϊκὴ συναυλία τῆς μὲ ὀρχήστρα μᾶς παρουσιάσθη γενικὰ σὲ μιὰ καλύτερα ἐκτέλεσι ἀπὸ τὴς προηγουμένους καλλιτεχνικῆς τῆς ἐμφανίσεως τῆς περιόδου.

Στὸ πρῶτον μέρος, πλὴν ἄλλων, ἡ ὀρχήστρα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκλεκτῆς καλλιτέχνιδος δος Μ. Ἀργυροκαστρίτη, ἐπαίξε τὴν περίφημην Συμφωνίαν (εἰς σόλ) τοῦ Μότσαρτ, καὶ τὴν ωραιότατην οὐβερτούραν τοῦ Ροσσίνι τοῦ «Γουλιέλμου Τέλλου».

Ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως ἡ προσπάθεια τῆς δος Ἀργυροκαστρίτη εἶναι ἀξία ἐνθαρρύνσεως γιὰ τὴν ἐπιμελὴ καὶ εὐσυνείδητη προσήλωσιν τῆς στὴν τέχνη, ὅσον καὶ ἂν θεωροῦμε πολὺ προβληματικὴ τὴ διεύθυνσιν ὀρχήστρας ἀπὸ γυναῖκα καὶ μάλιστα ἀπὸ σχεδὸν πρωτόπειρη καλλιτέχνιδα, ποῦ ὅπως ἐφάνη καὶ στὴν περίπτωσιν αὕτη, δὲν εἴμπορεῖ νὰ ἔχη τὴν απαιτούμενην ἐπιβολὴν στοὺς μουσικοὺς καὶ τὴν νευρώδη βαρύτητα τῆς διεύθυνσεως. Ἐξ ἄλλου αὕτη τὴ φορά ἡ ὀρχήστρα ἀριθμητικῶς (ιδίως δὲ στὰ ἔγχορδα) ἦταν ἀνεπαρκής, γιὰ τὴν ἀπόδοσιν ἔργων συμφωνικῆς μουσικῆς. Στὸ δεύτερον μέρος ἡ Χορωδία ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Γλυκοφρίδη ἀπέδωσε πολὺ ἐπιμελημένα ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ωραιότατα μέρη, Περγκολέζε, Μέντελσον, τὸ ἐκφραστικώτατον καὶ χαρακτηριστικὸν νέον τραγούδι τοῦ κ. Προκοπίου «Στερνὴ Βραδυά», καθὼς καὶ δημοτικὰ τραγούδια.

Λεπτομερικῶς θὰ παρατηρούσαμε ὅτι ἡ ἐκτέλεσις κάποτε ὑστεροῦσε ἀπὸ ἀπόψεως ἡχητικῆς καὶ δυναμικῆς ἰσορροπίας τῶν φωνῶν γυναικείων καὶ ἀνδρικών, ὥστε μερικαὶ νὰ καλύπτουν τὴς ἄλλες, ποῦ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κεφαλαιώδεστερα καὶ δυσκολώτερα ζητήματα τῆς χορωδιακῆς ἐκτελέσεως.

Ἀπὸ τοὺς σολίστ διεκρίθη κατὰ πρῶτον λόγον ὁ ἐκλεκτὸς βαρυτόνος κ. Θ. Μέλλος ποῦ ἐτραγούδησε ἐκφραστικώτατα καὶ κατὰ δευτέρον λόγον οἱ κ. κ. Γλυνός, Θᾶνος καὶ ἡ δις Χρόνη.

N. B.

